

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Metodologia.....	6
2.1. Podstawowe założenia.....	6
2.1.1. Przyjęty horyzont czasowy.....	6
2.1.2. Przyjęty zakres zagadnień.....	6
2.1.3. Podstawowe procedury.....	7
2.2. Etapy metodologiczne.....	7
2.3. Zakres poszczególnych etapów metodologicznych.....	7
3. Diagnoza stanu wyjściowego.....	9
3.1. Przestrzeń i środowisko.....	9
3.1.1. Umiejscowienie powiatu i rys historyczny.....	9
3.1.2. Gminy powiatu janowskiego.....	10
Batorz.....	10
Chrzanów.....	11
Dzwola.....	12
Godziszów.....	12
Janów Lubelski.....	13
Modliborzyce.....	14
Potok Wielki.....	14
3.1.3. Opis zasobów naturalnych.....	15
3.1.4. Opis zasobów kulturowych.....	16
3.2. Sfera społeczna.....	20
3.2.1. Demografia.....	20
3.2.2. Poziom wykształcenia.....	22
3.2.3. Rynek pracy.....	24
3.2.4. Uczestnictwo w kulturze.....	31
3.2.5. Bezpieczeństwo.....	34
3.2.6. Opieka społeczna.....	39
3.3. Sfera gospodarcza.....	43
3.3.1 Główni pracodawcy.....	43

3.3.2 Struktura podstawowych branż gospodarki.....	44
3.3.2.1. Rolnictwo i leśnictwo.....	44
3.3.2.2. Turystyka.....	46
3.3.3. Ilość podmiotów gospodarczych.....	50
3.3.4. Otoczenie biznesu.....	53
3.4. Infrastruktura techniczna.....	54
3.4.1. Infrastruktura komunikacyjna.....	54
3.4.2. Infrastruktura ochrony środowiska.....	57
3.4.2.1. Infrastruktura wodno – kanalizacyjna.....	59
3.4.2.2. Gospodarka odpadami.....	61
3.4.3. Infrastruktura energetyczna.....	62
3.4.4. Infrastruktura gazowa.....	63
3.4.5. Energia odnawialna.....	63
3.4.6. Infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna.....	64
3.4.7. Infrastruktura mieszkaniowa.....	65
3.5. Infrastruktura społeczna.....	67
3.5.1. Infrastruktura edukacyjna.....	67
3.5.2. Infrastruktura sportowa.....	71
3.5.3. Infrastruktura kultury.....	72
3.5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej.....	72
3.6. Zarządzanie.....	73
3.6.1. Możliwości budżetowe powiatu.....	73
3.6.2. Promocja powiatu janowskiego.....	76
3.6.3. Kapitał społeczny.....	77
3.6.3.1. Organizacje pozarządowe.....	77
3.6.3.2. Aktywność wyborcza.....	78
4. Konsultacje społeczne i badania ankietowe.....	79
5. Analiza SWOT.....	81
6. Misja powiatu janowskiego.....	88
7. Cele strategiczne.....	88
8. Cele operacyjne i działania strategiczne.....	89
9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami.....	95
10. System wdrażania i monitorowania.....	96

11. Źródła finansowania strategii.....	101
11. Wieloletni Plan Inwestycyjny.....	109

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Powiatu oznacza koncepcję funkcjonowania powiatu w dłuższym okresie czasu, tj. w perspektywie 10-15 lat. Zawierać ona powinna główne cele rozwojowe, środki prowadzące do ich realizacji, a także sposoby i reguły zachowania podmiotów zaangażowanych w jej realizację. Strategia powinna koncentrować się na podstawowych i najważniejszych problemach powiatu, warunkujących jego rozwój społeczny i gospodarczy.

Zadaniem Strategii Rozwoju Powiatu jest stworzenie podstaw do:

- sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania powiatem przez jego władze, tak w dłuższym jak i w krótszym horyzoncie czasowym, w tym koordynowania i zapewnienia zgodności działań bieżących z perspektywistycznymi,
- przygotowania władz samorządowych do działań w sytuacji niepewności i ryzyka, wynikających ze zmniejszenia się uwarunkowań rozwojowych,
- stwarzania warunków do przełamywania barier rozwojowych, a także eliminowania różnorodnych konfliktów, pojawiających się w toku rozwoju powiatu,
- pozyskiwania przez władze powiatowe środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację przewidzianych w strategii przedsięwzięć inwestycyjnych,
- promocji powiatu i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki.

Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego obejmowało następujące przedsięwzięcia:

1. analizę obowiązujących w powiecie dokumentów o charakterze strategicznym, w tym Strategii rozwoju powiatu janowskiego z 2000 roku, Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Janowskiego na lata 2004-2006, Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Janowskiego, Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Janowskiego, Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie janowskim, Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Janów Lubelski

1996-2006, Strategii Rozwoju Produktu Turystycznego, Strategii Marketingowej Gminy Janów Lubelski, strategii gmin Dzwola, Modliborzyce.

Informacje statystyczne o powiecie pochodzą głównie z publikacji: „Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych”, „Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2004”, danych Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Regionalnych, Wojewódzkiego Urzędu Pracy, a także informacji przekazywanych przez gminy i poszczególne instytucje,

2. opracowanie diagnozy dotychczasowego rozwoju i aktualnego stanu systemu społeczno – ekonomicznego powiatu janowskiego pod względem społecznym, ekonomicznym i ekologicznym na tle uwarunkowań zewnętrznych,
3. przeprowadzenie analizy strategicznej typu SWOT dla głównych obszarów strategicznych,
4. identyfikację głównych problemów rozwojowych,
5. określenie hierarchii celów rozwojowych, obejmującej wizję, misję i cele strategiczne,
6. określenie działań strategicznych służących do realizacji celów strategicznych,
7. przygotowanie ostatecznej wersji strategii oraz jej zatwierdzenie przez Radę Powiatu.

Przy opracowaniu Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego oparto się na ścisłym i aktywnym udziale lokalnej społeczności: Zarządu Powiatu, Wójtów Gmin, pracowników Starostwa Powiatowego, radnych, instytucji powiatowych, mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Prace nad Strategią Rozwoju Powiatu Janowskiego zostały oficjalnie zainaugurowane w dniu 27.09.2007 r. spotkaniem z przedstawicielami wszystkich zainteresowanych instytucji. Następnie podjęto prace nad opracowaniem diagnozy stanu systemu społeczno – ekonomicznego powiatu, które obejmowały gromadzenie i analizę danych zebranych ze wszelkich możliwych źródeł.

Na podstawie zgromadzonych informacji opracowano Analizę Strategiczną SWOT Powiatu Janowskiego.

Kolejna faza prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Janowskiego rozpoczęła się od opracowania propozycji wizji rozwoju powiatu, misji, głównych celów strategicznych i kierunków działania.

Po konsultacjach i uzgodnieniach na spotkaniach z przedstawicielami samorządów powiatowego i gminnych dopracowane zostały cele szczegółowe strategii.

W międzyczasie przeprowadzona została ankieta wśród uczniów ostatnich klas szkół średnich. Tematem ankiety był ich obraz powiatu i perspektywy jego rozwoju, jak również zapytano ich, czy i jakie plany wiążą z powiatem janowskim.

2. METODOLOGIA

2.1. Podstawowe założenia

2.1.1. Przyjęty horyzont czasowy

Przyjmuje się jako horyzont czasowy Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego lata 2007-2020 zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020.

2.1.2. Przyjęty zakres zagadnień

Wyodrębniono następujące dziedziny-sfery o znaczeniu strategicznym:

1. Przestrzeń i środowisko
2. Sfera społeczna
3. Sfera gospodarcza

- 4. Infrastruktura techniczna
- 5. Infrastruktura społeczna
- 5. Zarządzanie

2.1.3. Podstawowe procedury

- 1. Przeprowadzenie analizy strategicznej.
- 2. Opracowanie dokumentu strategii.
- 3. Przeprowadzenie konsultacji projektu strategii.
- 4. Wniesienie na obrady Rady Powiatu.
- 5. Przyjęcie Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego uchwałą Rady Powiatu.

2.2. Etapy metodologiczne

Przyjmuje się trzy podstawowe etapy metodologiczne:

- 1. Diagnoza sytuacji aktualnej
- 2. Analiza strategiczna
- 3. Analiza wykonawcza

2.3. Zakres poszczególnych etapów metodologicznych

I etap - Diagnoza sytuacji aktualnej

W diagnozie stanu aktualnego zawarto zbiór podstawowych informacji o powiecie, które obrazują pozycję strategiczną. Informacje te są punktem wyjścia do identyfikacji głównych problemów stanowiących bariery rozwojowe i szans strategicznych.

Przyjęto horyzont czasowy analizy informacji wyjściowych na przestrzeni lat 2000-2006. Diagnoza stanu aktualnego umożliwia określenie trendów, jakie zachodzą w poszczególnych sferach. Oprócz podstawowych danych w ujęciu dynamicznym, czyli na przestrzeni kilku ostatnich lat zgromadzono dane porównawcze w odniesieniu do innych powiatów województwa lubelskiego. Korzystano zarówno z danych powiatowych jak i poszczególnych gmin.

II etap - Analiza strategiczna

W zakres analizy strategicznej wchodzi następujące zagadnienia:

- Analiza problemów i mocnych stron (SWOT)
 - **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
 - **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
 - **O (Opportunities) – szanse:** wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
 - **T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej
- Wyodrębnienie misji, wizji oraz celów strategicznych głównych,
 - Wyodrębnienie celów strategicznych operacyjnych,
 - Opracowanie propozycji działań do poszczególnych celów strategicznych operacyjnych.

III etap - Analiza wykonawcza

W zakres analizy wykonawczej wchodzi następujące zagadnienia:

- Określenie perspektywy czasowej założonych przedsięwzięć,

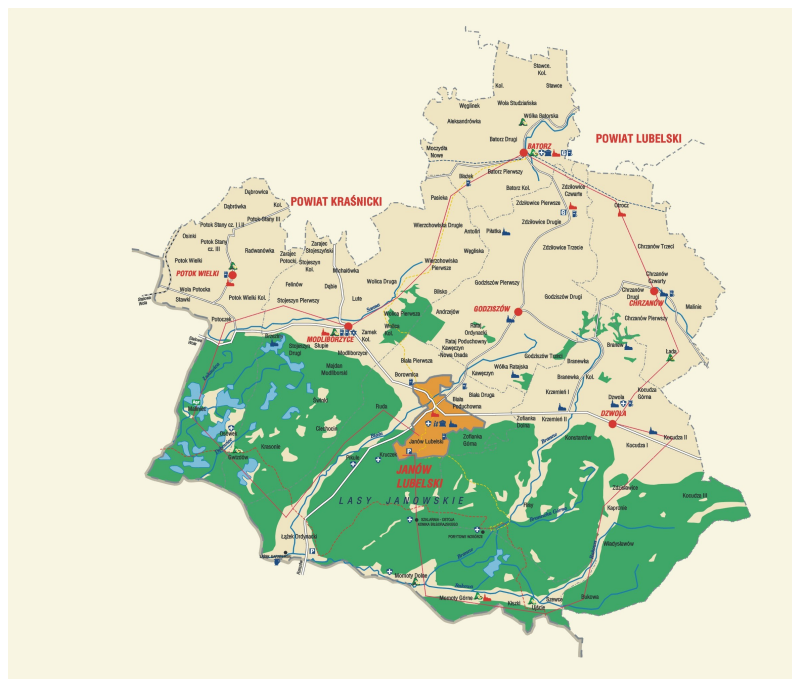
- Określenie wymaganych zasobów podstawowych (finansowych, rzeczowych, ludzkich),
- Określenie podmiotów odpowiedzialnych za koordynację działań,
- Określenie zadań w poszczególnych dziedzinach proponowanych do realizacji w ramach Wieloletniego Programu Inwestycyjnego na lata 2008-2011.

3. **DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO**

3.1. **Przestrzeń i środowisko**

3.1.1. **Umiejscowienie powiatu i rys historyczny**

Powiat janowski położony jest w południowo - zachodniej części województwa lubelskiego na pograniczu trzech regionów geograficznych: Roztocza Zachodniego, Wyżyny Lubelskiej w części zwanej Wzniesieniami Urzędowskimi oraz Kotliny Sandomierskiej na Równinie Puszczańskiej. Od północnego zachodu sąsiaduje z powiatem kraśnickim, od północnego wschodu z powiatem lubelskim, od wschodu i



południowego wschodu z powiatem biłgorajskim, natomiast od południa i południowego zachodu z powiatami nizańskim i stalowowolskim.

Obszarem obejmuje 7 gmin (Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski, Modliborzyce, Potok Wielki), z czego jedna gmina (Janów Lubelski) ma charakter

gminy miejsko – wiejskiej. W powiecie znajduje się 107 wsi i tylko jedno miasto. Z tego m.in. wynika fakt, że powiat ma charakter rolniczy. Powierzchnia powiatu janowskiego wynosi 875 km². Jego południowa część pokryta jest przez lasy. Stanowią one ponad 40% całej powierzchni powiatu i jest to jeden z największych kompleksów leśnych w Europie. Grunty rolne zajmują ok. 50% powierzchni.

Historia ziem powiatu janowskiego sięga XIII wieku, kiedy to pojawiła się pierwsza wzmianka, dotycząca wojen toczonych przez książęta z rodu Romanowiczów. Tradycje powiatowe to wiek XIX. W 1820 roku powstał obwód zamojski z siedzibą w Janowie. Taka sytuacja trwała do 1866 roku, kiedy to gubernię lubelską podzielono na dwie: lubelską i siedlecką. W części lubelskiej znalazł się powiat janowski i był on jednym z 10 powiatów. Po odzyskaniu niepodległości powiat janowski zmniejszył się i w jego skład wchodziły dwie gminy miejskie i 14 kastralnych. Po II wojnie światowej w 1955 roku w wyniku reformy administracyjnej utworzono Powiatową Radę Narodową. Istniała do 1975 roku - wtedy to Janów Lubelski wszedł w skład województwa tarnobrzeskiego.

3.1.2. Gminy powiatu janowskiego

Batorz

Najbardziej wysuniętą gminą na północ jest gmina Batorz. Jest jedną z mniejszych gmin w całym powiecie. Zajmuje 71 km² powierzchni, i jak cały powiat, jest gminą rolniczą. Gmina posiada ciekawe położenie, leży bowiem na wzgórzach Roztocza - na tych terenach znajdują się źródła rzeki Por. W ostatnich latach zaczęła rozwijać się turystyka, szczególnie zimą. Związane jest to z powstałym w gminie stokiem narciarskim, pierwszym w powiecie janowskim i cieszącym się dużą popularnością. Na przełomie VIII i IX wieku w miejscu dzisiejszego wyciągu znajdował się gród, otoczony fosą i drewnianą palisadą. W 1863 r. w czasie Powstania Styczniowego na Sowiej Górze rozegrała się bitwa stoczona pomiędzy oddziałami powstańczymi dowodzonymi przez Marcina Lelewela Borelowskiego a wojskami rosyjskimi. Gminę zamieszkuje 3491 osób* w 13 wsiach.

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Chrzanów

Gmina Chrzanów, położona jest w północno – wschodniej części powiatu janowskiego. Najmniejsza gmina w powiecie - jej powierzchnia wynosi 70 km². Gminę zamieszkuje 3102 osoby* w 8 wsiach. Od strony północnej i wschodniej gmina w całości graniczy z powiatem biłgorajskim, natomiast od zachodu i południa z gminami: Dzwola i Godziszów.

Na terenie gminy nie ma żadnych większych przedsiębiorstw. Gmina ma wybitny charakter rolniczy; świadczy o tym fakt, że ponad 84% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Charakterystyczną uprawę stanowi od szeregu lat len, z którego uzyskuje się włókno lniane. To właśnie ta wielce pracochłonna roślina symbolizuje gminę Chrzanów i pracowitość jej mieszkańców. Obszar Gminy znajduje się w strefie obszarów cennych przyrodniczo, chronionych jako Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu. Północna część Gminy znajduje się w granicach projektowanego Gorajskiego Parku Krajobrazowego. Przez teren gminy przebiega Centralny Szlak Rowerowy Roztocza. Oprócz rolnictwa szansą dla rozwoju gminy jest agroturystyka oraz energetyka ze źródeł odnawialnych. Pierwsze związane jest z powstałym w



2006r. ośrodkiem rekreacyjno-turystycznym z profesjonalnym stokiem narciarskim w Chrzanowie Czwartym. Ośrodek ciągle się rozwija i oprócz propozycji dla narciarzy w okresie zimowym zamierza uruchomić również inne formy rekreacji i wypoczynku dla turystów w pozostałych okresach roku. Drugie natomiast związane jest z zainteresowaniem firm energetycznych budową ok. 70 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy ponad 200 MW.

Infrastruktura techniczna to dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych o łącznej długości 170 km, z których niestety tylko ok. 10% jest utwardzona. Gmina może się pochwalić również wysokim procentem zwodociągowania – niemalże 100 % (tylko kilka gospodarstw w rozproszonej zabudowie nie ma dostępu do wodociągu). Brak jest natomiast oczyszczalni ścieków oraz linii gazowych i kanalizacyjnych. Gmina posiada własne wysypisko śmieci - jego eksploatacja przewidywana jest do 2030 roku.

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Dzwola

Gmina Dzwola jest największą gminą w powiecie janowskim, jej powierzchnia wynosi 204 km². Obecny kształt gminy istnieje od 1982 roku. W gminie znajduje się 17 wsi, w których zamieszkuje 6672 osoby*. Leży we wschodniej części powiatu janowskiego u podnóża Wzniesień Urzędowskich oraz na skraju Roztocza Zachodniego przy drodze krajowej, biegnącej z Janowa Lubelskiego do Frampola. Ponad połowę powierzchni gminy zajmują lasy. W gminie dobrze rozwinięta jest sieć dróg. Łączna ich długość wynosi 69 km, jednak większość wymaga remontów. Istnieje również sieć wodociągowa, licząca łącznie 33 km - w najbliższych latach planowana jest jej rozbudowa. Gmina nie posiada wysypiska śmieci. Nie ma również linii gazowej i kanalizacyjnej. Na terenie gminy znajduje się rezerwat leśno – torfowiskowy „Kacze Błota”, a także część rezerwatów „Lasy Janowskie” oraz „Szkłarnia”. Wchodzą one w skład Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”. Na terenie gminy bije wiele źródeł, kilka z nich daje początek rzece Rakowej. Większość z nich jest pomnikami przyrody nieożywionej ze względu na wysoką wartość przyrodniczą.

Godziszów

Gmina Godziszów w obecnej formie istnieje od 1973 roku. Godziszów jest średniej wielkości gminą powiatu janowskiego, jej powierzchnia wynosi 102 km². Liczba mieszkańców to 6259*. W gminie znajduje się 14 wsi. Pod względem geograficznym leży od strony północnej na terenach Roztocza Zachodniego, a od południowej strony na Nizinie Sandomierskiej. Gmina ma charakter rolniczy, ze względu na to, że aż 77% jej powierzchni to użytki rolne i nie odnotowuje się tu większych zakładów przemysłowych. Gmina jest słabo zalesiona, gdyż powierzchnia lasów wynosi 18%. Infrastruktura techniczna jest słabo rozwinięta. W gminie jest 23 km linii wodociągowej, brak jest linii gazowych. Wprawdzie znajduje się wysypisko śmieci, ale nie ma oczyszczalni ścieków. Tereny gminy są atrakcyjne turystycznie, zróżnicowane ukształtowanie, charakterystyczne dla krajobrazu wyżynno – lessowego. Rozległe malownicze przestrzenie, pasma wzniesień sprzyjają wypoczynkowi i rekreacji. Jednak turystyka nie jest tu rozwinięta.

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Janów Lubelski

Janów Lubelski jest gminą, która pod względem powierzchni (178 km²) zajmuje drugie miejsce w powiecie. Ma największą liczbę ludności: 16 111 osób*. Wynika to z faktu, że w gminie znajduje się jedyne miasto w powiecie janowskim.

Gmina położona pomiędzy Lasami Janowskimi a wzniesieniami Roztocza, leży na obrębie dwóch krain geograficznych: Roztocza Zachodniego i Równiny Biłgorajskiej. Główny nacisk w gminie kładziony jest na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój turystyki, ponieważ tak jak w całym powiecie, także i tutaj są dogodne warunki, aby gmina rozwijała się w tym kierunku. Większość gminy pokrywa kompleks lasów, w których jest wiele atrakcji; poprowadzonych szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, a w zimie także oferowane są szlaki narciarskie. Lasy są dużym atutem gminy, zajmują ponad 60% jej powierzchni. Znaczną część tego obszaru stanowi Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie”.

W gminie Janów Lubelski znajdują się dwie fabryki, zatrudniające największą ilość pracowników na lokalnym rynku pracy - Caterpillar Poland Sp. z o.o. oraz Fabryka Maszyn Komasa Sp. z o.o. Gmina posiada własną nowoczesną oczyszczalnię ścieków, wysypisko śmieci, spełniające wszystkie normy Unii Europejskiej, wybudowane wspólnie z gminą Modliborzyce. W całej gminie znajduje się sieć wodociągowa, natomiast w mieście jest również w większej części sieć kanalizacyjna i gazowa. Dobra jest również infrastruktura telekomunikacyjna. Dobrze działa telefonia komórkowa. Sieć internetowa jest najlepsza w powiecie. Oprócz usług świadczonych w tym zakresie przez TP SA i jednego większego prywatnego operatora, miasto umożliwia mieszkańcom bezpłatny dostęp do Internetu drogą radiową.

Gmina Janów Lubelski ma charakter gminy miejsko – wiejskiej. Siedzibą jej jest miasto Janów Lubelski, będące jednocześnie stolicą powiatu. Położone jest na skrzyżowaniu dróg, prowadzących do granicy państwa w Zosinie, Hrebennem i Barwinku. Liczy 11971 mieszkańców*.

Historyczne miasto, dawniej prywatne ordynatów Zamoyskich. Na jego terenie istnieje kilka zachowanych zabytków historycznych. Są to m.in. chroniony układ urbanistyczny starego miasta (tzw. miasta idealnego), klasztor OO Dominikanów i kościół p.w. św. Jana Chrzciciela (barokowy), park miejski – jeden z pierwszych

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

ogrodów spacerowych w Królestwie Polskim Znajdują się tu Muzeum Regionalne, Wystawa przyrodnicza i Ekspozycja taboru kolejki wąskotorowej w Nadleśnictwie Janów Lubelski. Miasto ma najlepszą infrastrukturę hotelową w całym powiecie, a związane jest to m.in. ze znajdującym się w pobliżu zalewem. Również poza terenem miasta możemy znaleźć kilka ciekawostek m.in. drewniany kościół w Momotach Górnych, ostoję konika biłgorajskiego w rezerwacie „Szklarnia”, Łązek Garncarski – miejscowość słynącą z tradycyjnego garncarstwa i kaflarstwa.

Modliborzyce

Trzecią pod względem wielkości w powiecie janowskim jest gmina Modliborzyce - jej powierzchnia to 153 km². Została utworzona w 1973 roku. Leży na pograniczu trzech regionów: Wyżyny Lubelskiej, Kotliny Sandomierskiej oraz Roztocza. Siedziba gminy leży przy głównym szlaku komunikacyjnym Lublin – Rzeszów. W gminie zamieszkuje 7247 osób* w 26 wsiach. Modliborzyce posiadają oczyszczalnię ścieków. Bardzo duży procent, bo aż 75% gospodarstw domowych, posiada przyłącza kanalizacyjne. Tereny, na których leży gmina, są atrakcyjne pod względem turystycznym. Znajdują się tutaj bogate zasoby fauny i flory. W granicach gminy znajduje się część rezerwatu

„Imielty Ług”, wchodzącego w skład Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”. W związku z rozwijającą się turystyką powstają gospodarstwa agroturystyczne. Na terenie gminy znajduje się ich obecnie cztery. Poza tym Urząd Gminy posiada bazę noclegową w miejscowości Wierzchowiska Drugie, gdzie przy Zespole Szkół mieści się hotelik, który oferuje 30 miejsc noclegowych. W gminie nie ma dużych przedsiębiorstw, ale jest kilka mniejszych dobrze prosperujących na lokalnym rynku, należą do nich m.in.: Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Matthias”, PHU SANNA - paczkarnia owoców i warzyw.

Potok Wielki

Potok Wielki należy do najstarszych osad w regionie, pierwsze zapiski pochodzą z 1326 roku, choć nieznana jest dokładna data założenia osady. Gmina o średniej wielkości, jej powierzchnia wynosi 98 km². Położona jest w południowo – zachodniej

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

części powiatu, zachodnia część gminy graniczy z województwem podkarpackim, wschodnia część to w całości granica z gminą Modliborzyce. Gmina Potok Wielki różni się geograficznie od gmin, położonych w północnej części powiatu, gdyż położona jest na skraju Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Sandomierskiej, południowa część gminy to tereny położone na Równinie Biłgorajskiej.

Gminę zamieszkuje 4931 osób* w 18 wsiach. W gminie znajduje się jedyny w powiecie Zespół Szkół Rolniczych. Mieści się w miejscowości Potoczek w podworskim gospodarstwie rodziny Przanowskich. Tak jak i w większości gmin w powiecie nie ma tutaj dużych przedsiębiorstw. Ludność w większości utrzymuje się z gospodarstw rolnych.

Gmina za to posiada duże walory turystyczne: malowniczo położone tereny, szlaki turystyczne, zabytki, pomniki przyrody, gospodarstwa agroturystyczne. Znajduje się tutaj kilkusetletni dąb z kapliczką w pniu drzewa, kamiennie – drewniany młyn wodny z walcownią z roku 1918 oraz stare drewniane zabytkowe chałupy.

3.1.3. Opis zasobów naturalnych

Przyroda i pejzaż powiatu janowskiego są niezwykle urozmaicone i atrakcyjne. Obszar powiatu pokryty jest w dużej mierze lasem o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Dużą część tej powierzchni zajmuje Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie”, leżący na obszarze Równiny Biłgorajskiej, z czterema rezerwatami przyrody. Jego powierzchnia wynosi 39 150 ha, a z otuliną 60 500 ha. 80% obszaru Parku, to lasy z wysokim udziałem drzewostanów pochodzenia naturalnego, głównie sosnowych, sosnowo-jodłowych i mieszanych. Jest to jeden z największych w kraju obszarów leśnych, z zachowanymi fragmentami dawnej puszczy



Sandomierskiej, z dużymi zespołami stawów, bagien, torfowisk, gdzie występuje szereg rzadkich i chronionych gatunków zwierząt i roślin. Występuje tu około 130 gatunków rzadkich roślin, z czego 65 objętych jest ochroną prawną. Niezwykle bogata jest tu fauna.

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Występują ginące gatunki ptaków, takie jak: orzeł bielik, żuraw, kania czarna, cietrzew, kraska, zimorodek. Ostoję mają głąszce i bocian czarny. W pobliżu rezerwatu Szklarnia prowadzona jest zachowawcza rezerwatowa hodowla konika biłgorajskiego. Są to koniki wywodzące się z leśnej odmiany tarpana. Wzdłuż cieków wodnych na terenach gmin Janów Lubelski, Modliborzyce, Potok Wielki znajdują się liczne stawy rybne (łącznie ponad 1000 ha), które specjalizują się w hodowli karpia. Stare stawy z ponad stuletnią historią, o zmiennej linii brzegowej wraz z otaczającymi je bagnami i torfowiskami stwarzają wrażenie krajobrazu typowego dla pojezierza i stanowią urozmaicenie obszarów leśnych. Większość stawów jest zarybiona i prowadzona jest w nich intensywna hodowla karpia.

Powiat Janowski leży w zlewni rzeki Sanu i Wieprza. Zlewnia Wieprza obejmuje północną część powiatu (gminy Batorz i Godziszów). Obszar ten odwadniany jest przez rzekę Por, lewobrzeżny dopływ Wieprza. Zachodnia część powiatu (gmina Potok Wielki) odwadniana jest przez rzekę Sannę – dopływ Wisły. Pozostała część powiatu leży w zlewni Sanu, a dokładniej jego prawobrzeżnego dopływu - Bukowej. Północno-wschodnią część powiatu (gmina Chrzanów) odwadnia rzeka Biała Łada (prawobrzeżny dopływ Tanwi), która ma swe źródła w rejonie wsi Chrzanów.

W pobliżu Janowa Lubelskiego znajduje się Zalew o powierzchni lustra wody 28 ha, gdzie można uprawiać sporty wodne, wędkarstwo. Północno- wschodnia część powiatu leży w obrębie Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów i Modliborzyce). Krajobraz tego regionu jest typowy dla Roztocza - malownicze krajobrazy, pasiasta szachownica pól, bogata przyroda.

3.1.4. Opis zasobów kulturowych

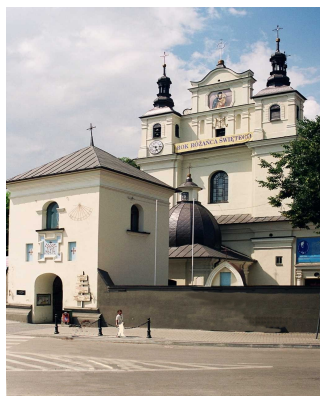
Ziemia Janowska jest jednym z zachowawczych regionów etnograficznych na terenie południowo-zachodniej Lubelszczyzny. Na obszarze tym można spotkać stare tradycyjne formy, zarówno w zakresie kultury materialnej, jak i duchowej czy społecznej. Archaiczny folklor, gwara, kapliczki i krzyże przydrożne, układ wsi i jej

drewniana zabudowa, malatury występujące na ceramice łążkowskiej, skrzyniach winnych łączą w sobie elementy kultury polskiej, ruskiej, wołoskiej, tatarskiej. Mieszanina ludności osiedlającej się na stałe na terenie powiatu janowskiego wytworzyła kulturę odróżniającą ten region od innych. Ludność wiejska tego regionu oprócz uprawiania roli oraz mniej rozwiniętej hodowli zajmowała się tradycyjnymi zawodami leśnymi: bartnictwem, smolarstwem. Zajęcia te nie zawsze dawały utrzymanie, toteż szukano dodatkowych zarobków w garncarstwie, obróbce drewna, kowalstwie, rymarstwie czy sukiennictwie. Na terenie powiatu we wsiach o zabudowie ulicówki lub śródleśnych, występuje drewniana architektura. W Ujściu i Flisach zachowały się zagrody z przełomu XIX i XX w., a w Wierzchowiskach, Antolinie i Momotach z pocz. XX w. Obok zabytkowych chałup spotkać można dwory (Potoczek), dworki (Momoty), a nawet pałacyk neobarokowy (Wierzchowiska). Unikalny wręcz krajobraz tworzą krzyże i kapliczki usytuowane w pobliżu domostw, na rozstajach dróg, w polu, lasach.

Powiat janowski nie posiada wielu zabytków, ale różnorodne obiekty świadczące o historii i tradycjach stron mogą zainteresować wielu przyjezdnych. Do najciekawszych miejsc na terenie powiatu należą:

Janów Lubelski

Centrum miasta – renesansowy, otwarty, ośrodkiem prostokątny rynek z ulicami, wychodzącymi z naroży i boków za wyjątkiem pierzei północnej. Nowa część miasta, założona po roku 1820, związana z dawnym miastem trzema równoległymi ulicami, z których główna ul. J. Zamoyskiego wiąże rynek z placem na osi zespołu poklasztornego. Po rewitalizacji rynek, poza rolą centrum handlowego pełnić powinien również rolę kulturotwórczą.



Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela - barokowy, trójnawowy, bazylikowy. Budowla wg projektu arch. Jana Michała Linka wzniesiona w latach 1694-1700, konsekrowany w 1742 r. Murowany z cegły, otynkowany. Sklepienia kolebkowo-krzyżowe, polichromia z 1931 r. W ołtarzu głównym znajduje się cudowny koronowany obraz Matki Bożej Łaskawej Różańcowej.

Zespół budynków dawnego więzienia - wzniesiony w latach 1820- 1827, murowany, otynkowany, dwupiętrowy. Obecnie siedziba Muzeum Regionalnego.

Klasycystyczna poordynacka zabudowa miejska - z lat 1820- 1827, domy murowane przy ulicy Ogrodowej i Zamoyskiego.

Batorz

Kopiec Marcina Borelowskiego „Lelewela” i powstańców Powstania Styczniowego 1863r. Wieś położona wśród wzgórz Roztocza u źródeł rzeki Por, na średniowiecznym grodzisku. Miejsce rajdów turystycznych – Ogólnopolskiego Rajdu Przewodników Szlakami Oddziału Marcina Borelowskiego „Lelewela”.

Modliborzyce

Kościół parafialny p.w. św. Stanisława biskupa – wzniesiony w 1664 r., jednonawowy, murowany, późnorenesansowa dekoracja stiukowa, wyposażenie z XVII – XVIII w.

Synagoga - wzniesiona ok. 1760 r., murowana dwukondygnacyjna, dach kryty gontem. Obecnie siedziba Gminnego Ośrodka Kultury.

Potok Wielki

Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja Biskupa - wzniesiony w IV ćwierci XV w., gotycki o zatartych cechach stylowych. Ciekawe późnogotyckie kamienne portale, żelazne drzwi z herbem Abdank.

Otrocz

Kościół p.w. Narodzenia NMP – dawna cerkiew grekokatolicka i prawosławna. Zachowane fragmenty ikonostasu, na ścianach widoczne ślady prawosławnych obrazów malowanych bezpośrednio na tynku.

Momoty Górne

Kościół p.w. św. Wojciecha, wybudowany na zrębach kaplicy z pocz. XX wieku. Dzieło rąk jednego twórcy ks. Kazimierza Piñciurka. Podobnie kaplice drogi krzyżowej, fontanna łez.

Łązek Garncarski



Wieś położona na południe od Janowa Lubelskiego, w bok trasy Lublin- Rzeszów, nad rzeką Bukową graniczną rzeką Kongresówki i Galicji. Od XVIII w. Znany w kraju ośrodek garncarski.

Inne miejsca godne uwagi:

Uroczysko „Kruczek” - położone w lesie, 3 km na południe od Janowa Lubelskiego nad czystą leśną rzeką Trzebysz, na oznakowanym szlaku rowerowym. Kaplica św. Antoniego ze źródłem, z wyróżniającą się spośród innych drogą krzyżową, małym amfiteatrem.



Źródliko w Janowie Lubelskim - w centrum miasta – wypływ skalno- szczelinowy o dużej dynamice wypływu. Przez wieki miejsce pobierania wody i płukania wypranej w domu bielizny. Tradycja Wielkiego Piątku – obmywanie się o wschodzie słońca. Obecnie pomnik przyrody.



Porytowe Wzgórze - miejsce największej bitwy partyzanckiej II wojny światowej na ziemiach polskich zapisanej jako bitwa nad Branwią, w historiografii niemieckiej Operacja „Sturmwind I”. W centralnym miejscu – monumentalny pomnik dłuta Bronisława Chromego. Przez Porytowe Wzgórze prowadzą szlaki turystyczne: czerwony, niebieski, żółty i szlak rowerowy.

Kapliczki i krzyże przydrożne - około 150 na terenie powiatu, stare z XIX i XX wieku oraz powstające współcześnie.

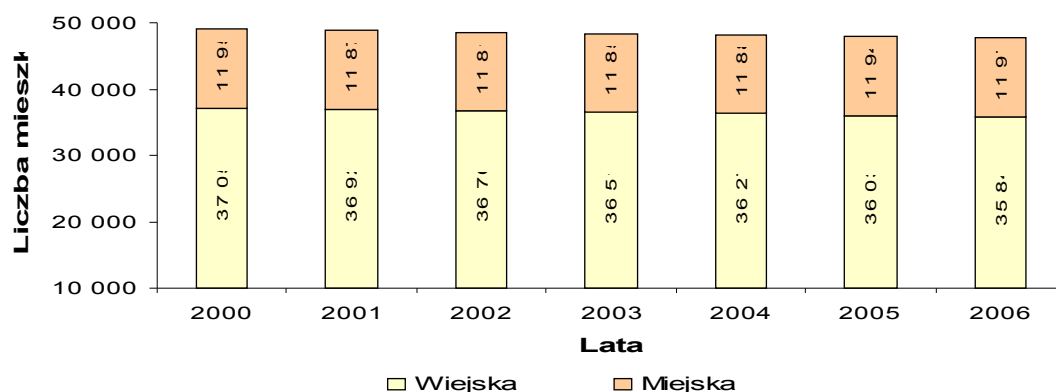
3.2. Sfera społeczna

3.2.1. Demografia

Powiat Janowski na koniec 2006 roku liczył 47 813 mieszkańców*, co stanowi 2,2% ogółu ludności województwa lubelskiego. Przeważająca część mieszka na wsiach – 74,96% (35 842 osób)*, co świadczy o jego rolniczym charakterze. Ludność miejska to 11 971*. (stanowią ją mieszkańcy jedyne go miasta na terenie powiatu – Janowa Lubelskiego). O niskim poziomie urbanizacji powiatu świadczy mała liczba miast na jego terenie (1) oraz wskaźnik ludności zamieszkującej w miastach 25%, znacznie odbiegający od wskaźnika krajowego wynoszącego 61,3%*. Jednocześnie wskaźnik ten jest zbliżony do średnich wartości innych powiatów w województwie.

Liczbę mieszkańców i jej podział na miasto i wsie na przestrzeni ostatnich lat przedstawia wykres poniżej.

Wykres nr 1. Liczba mieszkańców powiatu



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane wskazują na stopniowy spadek liczby ludności powiatu, dotyczy to głównie terenów wiejskich. Nie jest to migracja wewnętrzna do Janowa Lubelskiego, którego

liczba mieszkańców utrzymuje się na podobnym poziomie, lecz wyjazdy poza teren powiatu.

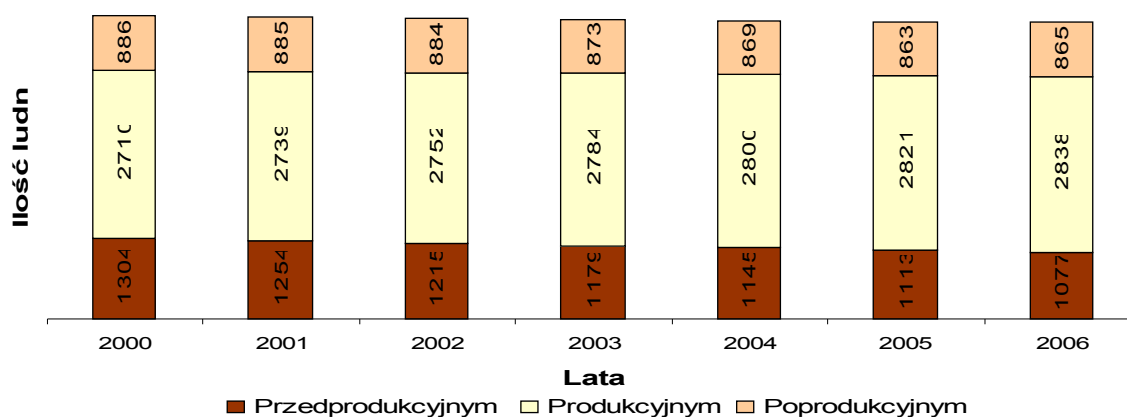
Struktura demograficzna według ekonomicznych grup wiekowych jest zbliżona do wojewódzkiej.

* - dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Podział procentowy na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny wynosi (22,5% - 59,4% - 18,1%), a w skali województwa (21% - 62% - 17%).

Liczba mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych przedstawiona jest poniżej.

Wykres nr 2. Liczba mieszkańców



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zauważalnym niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszający się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Obecnie przeanalizujemy przyczyny zmniejszającej się liczby mieszkańców powiatu janowskiego. Pomocna będzie w tym tabela analizująca formy zmian demograficznych.

Tabela nr 1.

Zmiana liczby mieszkańców:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Urodzenia	565	528	508	524	481	467	463
Zgony	564	540	539	564	482	622	512
Migracja	-177	-206	-245	-101	-220	-22	-117
Zmiana ogółem	-176	-218	-276	-141	-221	-177	-166

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba mieszkańców powiatu, od roku 2000 zmniejszyła się o 3% (1199 osób).

Ta niekorzystna tendencja spowodowana jest zarówno ujemnym przyrostem naturalnym, jak również migracją, głównie zarobkową widoczną zwłaszcza po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Wraz ze zwiększającymi się wyjazdami osób młodych przyrost naturalny będzie cały czas malał.

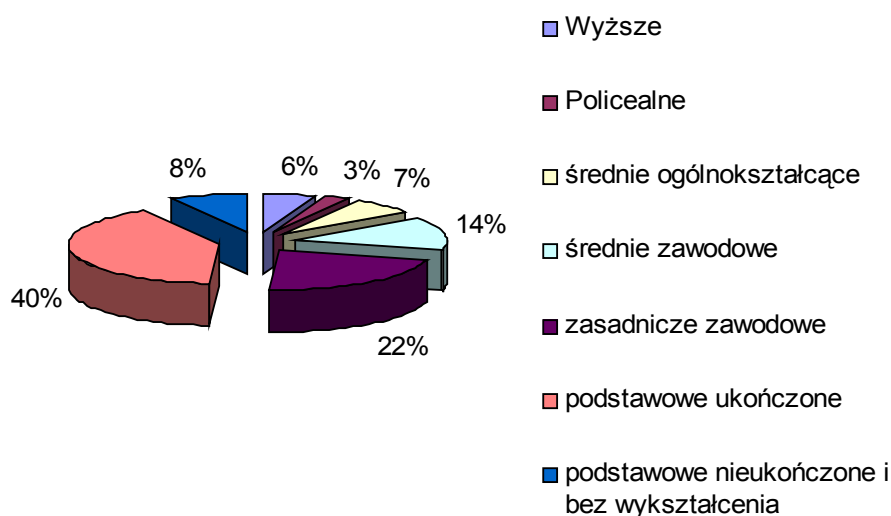
Duża część młodych ludzi wyjeżdża bez oficjalnego wymeldowania się, a więc faktycznie ujemne saldo jest znacznie wyższe.

3.2.2. Poziom wykształcenia

Ważnym elementem świadczącym o kondycji społeczeństwa jest jego wykształcenie. Sprostanie wyzwaniom cywilizacyjnym wymaga stworzenia społeczeństwa nowoczesnego, o jak najwyższym poziomie wykształcenia, otwartego na propozycje nowych form działalności, aktywnego społecznie i gospodarczo.

Poniższy wykres przedstawia podział ludności od 13 roku życia ze względu na poziom wykształcenia.

Wykres nr 3. Poziom wykształcenia mieszkańców



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z Narodowego Spisu Powszechnego

Liczba i podział osób korzystających ze szkół położonych na terenie powiatu janowskiego przedstawia się następująco:

Wykres nr 4. Liczba uczniów

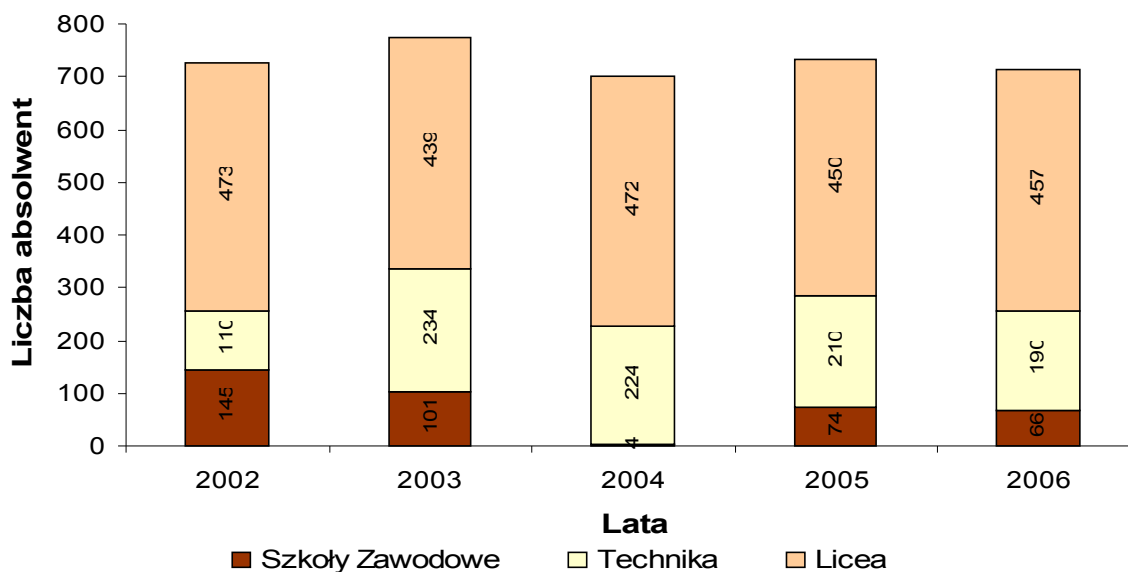


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niż demograficzny z poprzedniej dekady odczuwalny jest spadkiem liczby uczniów we wszystkich typach szkół. Obecny ujemny przyrost naturalny i emigracja ludzi młodych jeszcze bardziej wpłynie na tę tendencję.

Liczba absolwentów poszczególnych szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży w powiecie janowskim kształtuje się następująco:

Wykres nr 5. Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych



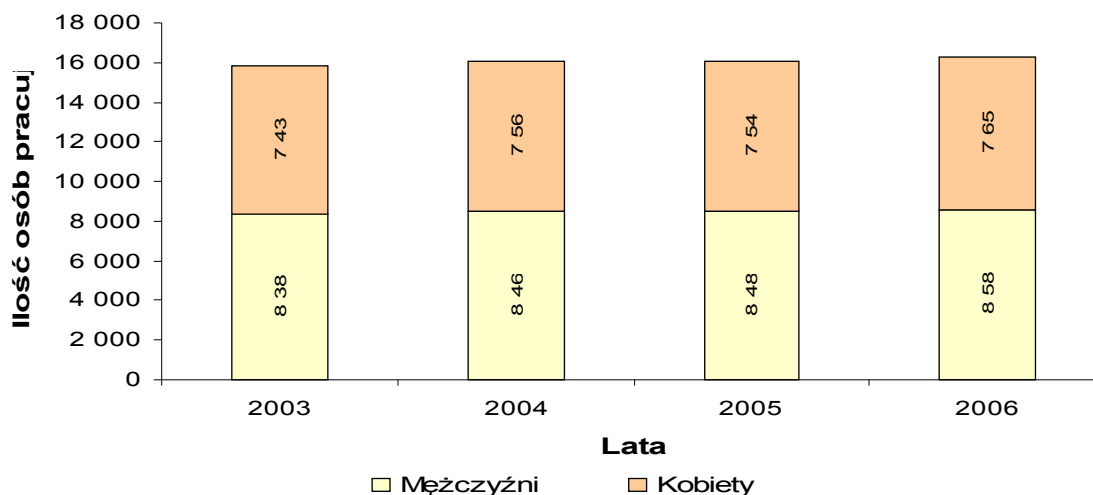
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze szkół (stan na listopad 2007 r.)

3.2.3. Rynek pracy

Struktura demograficzna ludności (przewaga wiejskiej) ma decydujący wpływ na rynek pracy w powiecie janowskim.

Poniższy wykres przedstawia liczbę mieszkańców powiatu janowskiego i jej wzrost w ostatnich latach. Utrzymuje się od lat przewaga zatrudnionych mężczyzn.

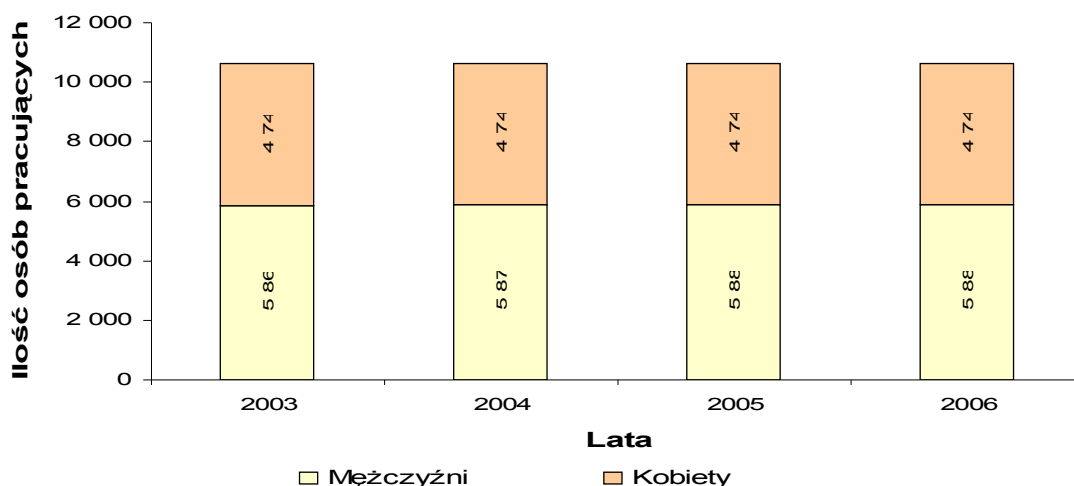
Wykres nr 6. Liczba osób pracujących



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na ogólną liczbę 16 237 osób pracujących aż 65% ma zatrudnienie w rolnictwie, są to głównie własne gospodarstwa rolne. Wykres przedstawia liczbę osób z podziałem na mężczyzn i kobiety.

Wykres nr 7. Liczba osób pracujących w rolnictwie

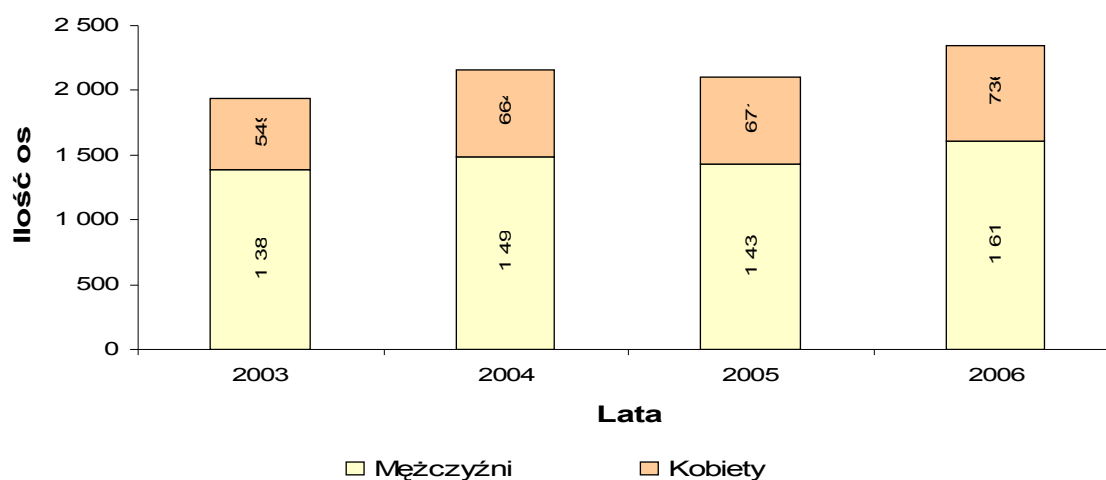


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W rolnictwie nie następuje znaczący wzrost zatrudnienia, tak więc przyrost z poprzedniej tabeli ogólnej liczby zatrudnionych dotyczy innych dziedzin gospodarki.

Mała ilość zakładów przemysłowych wpływa na niewielki odsetek zatrudnienia w tym sektorze, jest to niecałe 15 %. Zatrudnienie znajdują tu zwłaszcza mężczyźni. Rozwój gospodarczy skutkuje niewielkim wzrostem tej liczby, w ostatnich trzech latach powstało ponad 400 nowych miejsc pracy. Wykres przedstawia te dane na przestrzeni ostatnich lat.

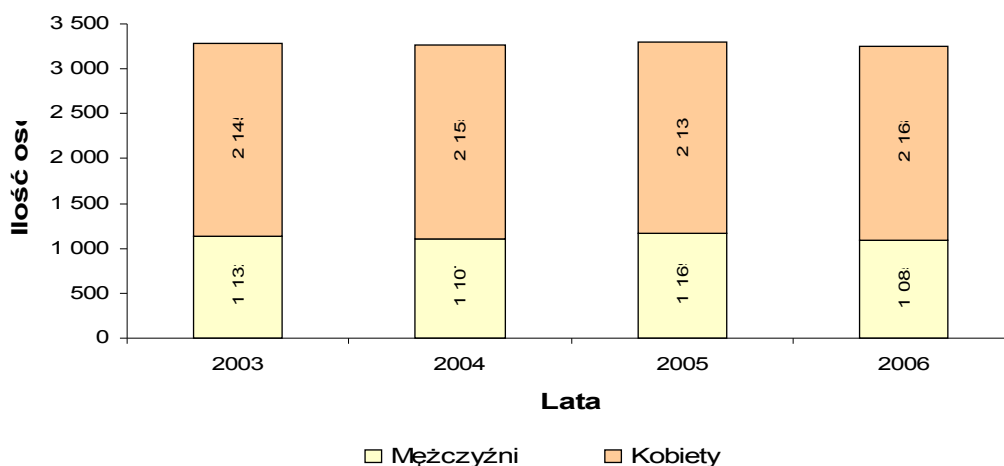
Wykres nr 8. Liczba osób pracujących w zakładach przemysłowych



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym sektorem są usługi, gdzie pracę znalazł co piąty mieszkaniec powiatu. Większość są to miejsca pracy dla kobiet, które stanowią tu 2/3 osób w branży. Ilość osób zatrudnionych w usługach utrzymuje się na niezmiennym poziomie.

Wykres nr 9. Liczba osób pracujących w usługach



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W okresie transformacji gospodarczej pojawiło się zjawisko bezrobocia, a jego stopa wynosi od 13% ludności w wieku produkcyjnym w 2000 r. do 15,2 % w 2006 r. W końcu 2007 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 3056 osób pozostających bez pracy. W styczniu 2008 r. stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 13,5% . Pomimo tego, że bezrobocie spada, to jednak to nie jest tak dynamiczne zjawisko jak w skali kraju (stopa bezrobocia 11,4%). Również w skali województwa lubelskiego stopa ta jest niższa i wynosi 13%.

W strukturze bezrobotnych dominują mężczyźni, którzy stanowią 53% ogólnej liczby bezrobotnych. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby bardzo młode od 18 do 24 roku życia. Grupa ta stanowi 33% ogółu osób pozostających bez pracy. Razem aż 82% ogółu osób bezrobotnych w mieście stanowią osoby w wieku do 45 roku życia. Najbardziej zagrożone bezrobociem są osoby o najmniejszych kwalifikacjach zawodowych - 54% bezrobotnych posiada wykształcenie zawodowe bądź nie posiada żadnych kwalifikacji. Aż 40% osób pozostających bez pracy to młodzi ludzie bez stażu pracy, którzy po ukończeniu szkoły nie znaleźli zatrudnienia.

Tabela nr 2. Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy w latach 2000-2007

BEZROBOCIE									
Jednostka terytorialna	bezrobocie ogółem								różnica
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2000-2007
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Powiat chełmski	6 230	7 122	7 353	7 945	7 310	7 190	8 165	6968	738
Powiat m. Lublin	16 492	20 372	21 235	20 687	18 965	18 935	16 708	12890	-3602
Powiat m. Chełm	5 519	6 143	6 191	6 768	6 580	6 082	5 933	4501	-1018
Powiat m. Biała Podl.	4 320	4 981	5 163	4 886	4 733	4 605	4 176	3767	-553
Powiat krasnostawski	5 505	5 932	6 274	6 141	6 119	5 719	4 580	4029	-1476
Powiat m. Zamość	5 433	6 652	6 461	6 351	5 985	5 577	5 230	4476	-957
Powiat bialski	7 869	8 819	9 016	8 891	8 516	8 075	7 211	6788	-1081
Powiat rycki	4 489	5 134	5 177	4 982	4 598	4 506	3 499	2664	-1825
Powiat łęczyński	4 452	4 753	4 755	4 707	4 593	4 464	3 786	2807	-1645
Powiat świdnicki	5 035	6 037	6 153	6 037	5 549	5 002	4 374	3448	-1587
Powiat włodawski	3 920	4 334	4 239	4 223	3 982	3 841	4 198	3199	-721
Powiat parczewski	2 768	2 913	2 998	2 580	2 614	2 692	2 420	2203	-565
Powiat lubelski	7 299	8 433	8 276	7 751	7 462	7 092	6 236	5130	-2169
Powiat zamojski	8 268	9 493	9 422	9 239	8 528	7 987	7 250	6331	-1937
Powiat kraśnicki	7 311	7 470	7 095	6 914	6 734	6 950	6 655	5909	-1402
Powiat puławski	8 794	9 479	9 693	9 034	8 490	8 241	6 554	4681	-4113
Powiat opolski	6 953	7 282	7 463	7 384	6 783	6 500	6 344	5502	-1451
Powiat hrubieszowski	6 455	6 916	6 894	6 752	6 435	5 960	5 492	5070	-1385
Powiat lubartowski	8 161	9 130	9 084	8 960	7 938	7 304	6 223	5604	-2557
Powiat tomaszowski	8 482	9 264	9 039	8 710	8 048	7 591	7 268	6426	-2056
Powiat radzyński	4 793	5 314	5 002	4 750	4 436	4 246	3 516	3160	-1633
Powiat janowski	4 072	4 264	4 271	3 963	3 821	3 563	3 441	3056	-1016
Powiat biłgorajski	8 092	9 056	8 630	8 026	7 655	7 025	5 759	4727	-3365
Powiat łukowski	9 005	9 687	8 995	8 848	8 878	7 685	6 745	4810	-4195

Źródło: dane GUS oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy

Zgodnie z danymi porównawczymi dotyczącymi powiatu janowskiego na tle innych powiatów województwa lubelskiego bezrobocie spada dosyć szybko. Bezrobocie w powiecie janowskim w okresie od roku 2000 do 2007 spadło o 1016 osób tj. aż o 25%.

Tabela nr 3 Struktura wieku bezrobotnych

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wiek	18-24 lat	1436	1578	1525	1350	1306	1169	1121	898
	25-34 lat	1195	1342	1367	1322	1242	1146	1108	1016
	35-44 lat	780	851	819	749	687	631	597	554
	45-54 lat	335	422	483	474	512	520	499	458
	55-59 lat	55	51	56	51	55	78	96	107
	60-64 lat	17	20	20	17	19	19	20	23

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Janowie Lub.

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25 – 34 lata, drugą najliczniejszą grupą wiekową są bezrobotni w wieku 24 lata i mniej, kolejne grupy pod względem liczebności to: „35-44”, „45-54” i „55 i więcej”. Największy spadek bezrobocia wg danych z lat 2000 – 2007, zanotowano w grupie w wieku „18 - 24” (o ok. 37,5%), natomiast w grupach „45-54” i „55 i więcej” liczba bezrobotnych wzrosła odpowiednio o 36,7% i 94,5%. Świadczy to o tym, że osobom w średnim wieku i starszym jest coraz trudniej znaleźć pracę. Sytuacja ta podobnie wygląda w innych powiatach województwa lubelskiego.

Najwięcej osób bezrobotnych jest z wykształceniem zasadniczym zawodowym, najmniej z wykształceniem wyższym. Jednak w ostatnich latach (dane 2000-2005) poziom bezrobocia najbardziej wzrósł właśnie wśród osób posiadających wykształcenie wyższe (o 22,4%). Natomiast ubyło bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 34,3%) oraz podstawowym i bez wykształcenia (o 19,4%), co może wskazywać na większe zapotrzebowanie na specjalistów w zawodach technicznych, oraz osób do prostych prac, które nie wymagają odpowiedniego wykształcenia.

W powiecie janowskim 71,8 % osób bezrobotnych zamieszkuje na wsi, a 6,2% posiada prawo do zasiłku, 49,57% ogółu bezrobotnych w powiecie stanowią kobiety. (dane z grudnia 2007 r.). Tylko 1,05% bezrobotnych zostało zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Stawia to powiat w czołówce województwa pod względem najmniejszej liczby osób będących bezrobotnymi z w/w podanej przyczyny.

W poszczególnych gminach powiatu wskaźniki dotyczące bezrobocia obrazuje poniższa tabela (stan na 31.12.2007 r.).

Tabela nr 4. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach

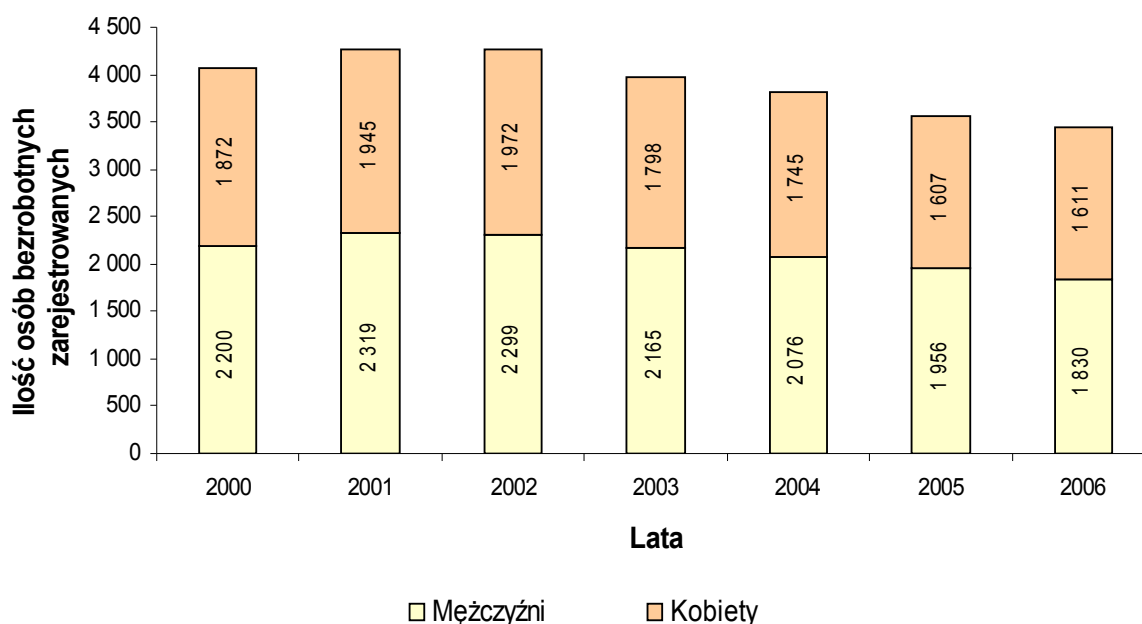
Gmina	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	Uprawnieni do zasiłku	Uprawnione do zasiłku kobiety	Bezrobotni zwolnieni z winy zakładu pracy	Długotrwale bezrobotni pow. 24 m.
Janów Lub.	1186	629	96	33	14	356
Batorz	182	75	10	3	0	54
Chrzanów	158	75	4	0	0	74
Dzwola	462	187	22	5	9	176
Godziszów	316	162	17	8	3	95
Modliborzyce	471	231	26	5	4	185

Potok Wielki	281	156	13	3	2	108
RAZEM	3056	1515	188	57	32	1048

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Janowie Lub.

Tabela poniżej wskazuje na spadek bezrobocia, co jest pozytywnym objawem, lecz powyższe wskaźniki, zwłaszcza dotyczące osób młodych, nie są optymistyczne i wymagają od władz powiatu i gmin zdecydowanych działań w celu poprawy sytuacji.

Wykres nr 10. Spadek bezrobocia na przestrzeni lat 2000-2006



Źródło: dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

Wynagrodzenia mieszkańców powiatu janowskiego kształtują się na niskim poziomie, stanowią tylko 76% średniej krajowej. Jest to niski wskaźnik nawet na tle pozostałych powiatów województwa lubelskiego. Ma na to wpływ wiele czynników, w tym nasze położenie na wschodniej ścianie kraju, przede wszystkim jednak branżowa struktura zatrudnienia, z przewagą tzw. budżetówki.

Średnie wynagrodzenie w powiecie janowskim znacznie odbiega od wskaźników krajowych i wojewódzkich. Obrazuje to następująca tabela:

Tabela nr 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2002 – 2006

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007 - 2020

Jednostka terytorialna	ogółem					przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w %				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
	zł	zł	zł	zł	zł	%	%	%	%	%
POLSKA	2 239,56	2 314,66	2 409,69	2 506,93	2636,81	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00
LUBELSKIE	1 941,01	1 995,50	2 096,15	2 180,18	2290,60	86,7	86,2	87,0	87,0	86,9
Powiat łęczyński	3 043,88	3 108,53	3 240,27	3 454,18	3448,71	135,9	134,3	134,5	137,8	130,8
Powiat m. Lublin	2 145,22	2 207,83	2 323,15	2 419,23	2545,84	95,8	95,4	96,4	96,5	96,6
Powiat puławski	2 087,67	2 110,97	2 238,68	2 399,71	2503,08	93,2	91,2	92,9	95,7	94,9
Powiat m. Zamość	1 970,57	1 994,35	2 107,99	2 146,17	2359,35	88,0	86,2	87,5	85,6	89,5
Powiat m. Biała Podlaska	1 818,70	1 834,22	1 994,06	2 111,78	2230,17	81,2	79,2	82,8	84,2	84,6
Powiat świdnicki	1 781,19	1 866,58	1 957,88	2 022,02	2137,72	79,5	80,6	81,3	80,7	81,1
Powiat radzyński	1 811,30	1 888,95	1 983,41	2 029,21	2118,28	80,9	81,6	82,3	80,9	80,3
Powiat biłgorajski	1 772,75	1 823,67	1 916,89	1 959,22	2108,96	79,2	78,8	79,5	78,2	80,0
Powiat m. Chełm	1 897,69	1 951,04	1 971,97	1 987,04	2077,69	84,7	84,3	81,8	79,3	78,8
Powiat krasnostawski	1 746,44	1 786,44	1 875,20	1 943,03	2069,11	78,0	77,2	77,8	77,5	78,5
Powiat hrubieszowski	1 780,06	1 795,42	1 889,41	1 930,63	2038,50	79,5	77,6	78,4	77,0	77,3
Powiat lubelski	1 715,90	1 760,62	1 880,39	1 947,03	2027,08	76,6	76,1	78,0	77,7	76,9
Powiat rycki	1 715,91	1 788,47	1 867,18	1 940,70	2022,99	76,6	77,3	77,5	77,4	76,7
Powiat opolski	1 775,14	1 839,54	1 918,51	1 939,72	2018,9	79,3	79,5	79,6	77,4	76,6
Powiat kraśnicki	1 719,08	1 805,99	1 912,75	1 930,26	2014,44	76,8	78,0	79,4	77,0	76,4
Powiat lubartowski	1 682,56	1 756,07	1 826,28	1 907,49	2008,64	75,1	75,9	75,8	76,1	76,2
Powiat chełmski	1 771,12	1 862,96	1 910,40	2 017,81	2004,43	79,1	80,5	79,3	80,5	76,0
Powiat parczewski	1 670,96	1 740,20	1 848,49	1 946,46	1995,22	74,6	75,2	76,7	77,6	75,7
Powiat janowski	1 673,03	1 741,61	1 832,11	1 911,90	1965,57	74,7	75,2	76,0	76,3	74,5
Powiat włodawski	1 772,17	1 838,50	1 869,90	1 887,37	1960,40	79,1	79,4	77,6	75,3	74,3
Powiat łukowski	1 611,35	1 671,82	1 738,95	1 809,66	1949,60	71,9	72,2	72,2	72,2	73,9
Powiat tomaszowski	1 681,71	1 721,63	1 790,56	1 854,38	1942,25	75,1	74,4	74,3	74,0	73,7
Powiat bialski	1 613,51	1 666,91	1 760,50	1 822,43	1900,54	72,0	72,0	73,1	72,7	72,1
Powiat zamojski	1 554,29	1 590,52	1 669,18	1 754,81	1833,76	69,4	68,7	69,3	70,0	69,5

Źródło: dane GUS

Chociaż wynagrodzenia są na relatywnie niskim poziomie w stosunku do przeciętnej krajowej to z roku na rok rosły stosunkowo szybko. Zanotowano przyrost z 74,7% w 2002r. do 76,3% w 2005r., a więc wzrost o 1,6%. Jednak w 2006 r. nastąpił spadek do 74,5%. Oznacza to, że w innych regionach województwa wynagrodzenie rośnie szybciej niż w naszym powiecie.

Poważnym czynnikiem słabej “jakości” społeczeństwa jest nabyta roszczeniowa mentalność, brak determinacji w procesie dokonywania przekształceń, słaba zdolność społeczeństwa do samoorganizacji, bierność społeczna i gospodarcza.

3.2.4. Uczestnictwo w kulturze

Uczestnictwo w kulturze nie jest w powiecie zadowalające. Liczba placówek kulturalnych w stosunku do innych powiatów nie odbiega od normy, ale liczba osób korzystających z nich jest bardzo mała. Na przykład pod względem liczby widzów na seansach filmowych zajmujemy przedostatnie miejsce w województwie. Gorszy pod tym względem jest tylko powiat lubelski. Natomiast pod względem liczby zwiedzających Muzeum Regionalne powiat zajmuje ostatnie miejsce w województwie razem z powiatem kraśnickim. Uczestnictwo w kulturze mieszkańców powiatu obrazują poniższe tabele.

Tabela nr 6. Czytelnictwo w powiecie janowskim stan na 31.12.2006 r.

Gmina	Liczba placówek bibliotecznych	Księgozbiór w tys. woluminów	Liczba czytelników	Liczba ludności przypadająca na 1 placówkę
Janów Lubelski	1	33,1	3201	16111
Batorz	1	12,5	486	3491
Chrzanów	1	6,1	285	3102
Dzwola	3	23,9	960	2224
Godziszów	4	20,0	412	1565
Modliborzyce	4	26,3	1704	1812
Potok Wielki	2	12,7	708	2466
Ogółem	16	134,5	7756	2988

Źródło: dane GUS

Tabela nr 7. Uczestnictwo w seansach filmowych stan na 31.12.2006 r.

Liczba kin	Liczba miejsc	Liczba seansów	Liczba widzów w tys.
1	232	13	1,5

Źródło: dane GUS

Tabela nr 8. Muzea stan na 31.12.2006 r.

Liczba muzeów	Liczba muzealiów	Liczba wystaw własnych	Liczba wystaw obcych	Liczba zwiedzających w tys.	W tym młodzież szkolna w tys.
1	1387	3	6	2,4	1,9

Źródło: dane GUS

Do najważniejszych placówek kulturalnych znajdujących się na terenie powiatu należą m.in.:

Janowski Ośrodek Kultury

Istnieje wiele kółek zainteresowań dla dzieci takich jak: kółko teatralne, plastyczne i recytatorskie. Chętni mogą uczęszczać na kursy tańca, oraz naukę gry na instrumentach dętych. Działają liczne zespoły: obrzędowe, ludowe, śpiewacze, zespoły tradycyjnego tańca ludowego, młodzieżowe zespoły artystyczne oraz orkiestra dęta. Do najbardziej znanych należą: kapele „Biesiadna” i „Jacoki”, zespoły śpiewacze: Janowianki”, „Kocudzanki”, z Momot Dolnych, zespół obrzędowy „Janowiacy”, zespół taneczny „Plusk” oraz Orkiestra Dęta „Olek Orkiestra”. Janowski Ośrodek Kultury jest organizatorem lub współorganizatorem większości imprez odbywających się na terenie gminy Janów Lubelski.

Gminny Ośrodek Kultury w Modliborzycach

Działają tu grupy taneczne, wokalne, koło teatralne, Kapela Franka, zespół rockowy. W Młodzieżowej Orkiestrze Dętej z Wierchowisk gra około 30 osób.

Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu

Orkiestra Dęta – należy do grona najlepszych orkiestr w powiecie, kontynuując nieprzerwaną działalność od 30 lat. Przy Ośrodku prowadzone jest Muzeum Wiejskie.

Gminny Ośrodek Kultury w Godziszowie

Działają zespół obrzędowy, dziecięcy zespół wokalny, chór i orkiestra dęta.

Gminny Ośrodek Kultury w Kocudzy

Zespół Ludowy „Jarzębina” – istnieje od 1990 roku. Należy do najbardziej aktywnych w regionie janowskim. Składa się z grupy obrzędowej i śpiewaczej.

Oryginalne scenariusze, autentyczne stroje, unikalna gwara sprawiają, że zespół zapraszany jest na liczące się spotkania i festiwale. Ponadto przy Ośrodku działa dziecięcy zespół taneczny „Wisienki”.

Gminny Ośrodek Kultury w Potoku Wielkim

Przy Ośrodku działają zespół śpiewaczy „Staniani” oraz wokalny zespół młodzieżowy.

Muzeum Regionalne w Janowie Lubelskim

Gromadzi wszelkie zbiory dokumentujące archeologię, historię regionu, jego tradycje, kulturę i sztukę ludową. Średnio, co 1,5 miesiąca otwierane są nowe wystawy ze zbiorów własnych oraz wypożyczanych, co sprawia, że liczba odwiedzających bardzo wzrosła w ostatnich latach. Muzeum organizuje także lekcje dla szkół, które prowadzą nauczyciele historii, przyrody itp. Prowadzona jest ścieżka edukacyjno-regionalna dla dzieci szkół podstawowych i gimnazjalnych z całego powiatu.

Muzeum jest organizatorem lub współorganizatorem wielu wydarzeń kulturalnych i imprez. Dużym zainteresowaniem cieszyły się zorganizowane przez Muzeum Regionalne Międzynarodowe Warsztaty Sztuki Współczesnej. Muzeum udostępnia swoje zbiory innym jednostkom, prowadzi również działalność oświatową, współpracując ze szkołami z terenu powiatu janowskiego.

Na terenie powiatu odbywa się szereg imprez kulturalnych i sportowych, w których uczestniczy wielu mieszkańców i przyjezdnych. Większość imprez organizowanych jest w gminie Janów Lubelski.

Do najważniejszych należą:

1. Festiwal Kaszy i Żurawiny „GRYCZAKI” –sierpień
2. Letnia Gala Jeździecka – Ogólnopolskie Zawody Konne w Skokach przez Przeszkody z udziałem zawodników zagranicznych - lipiec
3. Festiwal Artystów Filmu i Telewizji FART - lipiec

Poza tym jest wiele cyklicznych imprez, kilka z nich z wieloletnimi tradycjami. Między innymi są to:

- Jarmark Janowski - maj

- Lubelski Rajd Weteranów Szos "Rajd Partyzancki – czerwiec
- Obchody Bitwy na Porytowym Wzgórzu - czerwiec
- Grand Prix Województwa Lubelskiego w Szachach – czerwiec
- Leśny Skarbiec - Dni Lasów Janowskich - czerwiec
- Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Grzybobraniu – sierpień/wrzesień
- Dożynki Powiatowe
- Nocny Maraton Szachowy - wrzesień
- Ogólnopolskie Spotkania Garncarskie – wrzesień
- Tradycje Pożarnicze w Potoku Wielkim - lipiec
- Święto Karpia w Potoku Wielkim - sierpień
- Święto Jagód w Modliborzycach
- Międzypowiatowy Przegląd Tradycyjnych Kolęd i Pastoralek w Modliborzycach – styczeń
- Wojewódzkie Spotkania Teatrów Jednego Aktora w Modliborzycach
- obchody rocznicowe, dot. oddania broni przez Oddział płk. Zieleniewskiego w Momotach.

3.2.5. Bezpieczeństwo

Zgodnie z danymi statystycznymi powiat janowski jest jednym z najbezpieczniejszych w województwie lubelskim. Jednakże i tutaj występują zjawiska niekorzystne społecznie, które stanowią problem dla środowiska, między innymi:

- wandalizm,
- przestępczość i demoralizacja osób nieletnich,
- rozszerzający się problem alkoholizmu i narkomanii w szczególności wśród nieletnich.

Zagrożenie przestępczością

Przeprowadzona analiza zagrożenia przestępczością w 2006 roku wskazuje, że na terenie powiatu janowskiego dominuje przestępczość drogowa tj. nietrzeźwi kierujący oraz przestępczość pospolita o niewielkich stratach materialnych.

W ciągu ostatnich lat odnotowano spadek stwierdzonych przestępstw o charakterze kryminalnym, gdyż w 2005 roku było ich 364, natomiast w 2006 – 334.

Nastąpił spadek przestępstw w podstawowych kategoriach kryminalnych takich jak:

- przeciwko życiu i zdrowiu z 32 do 28, spadek o 12,5 %;
- kradzieże z włamaniem z 60 do 38 przestępstw, spadek o 36,7 %;
- kradzieże cudzej rzeczy z 95 do 63, spadek o 33,7 %;
- kradzież pojazdów z 6 do 1, spadek o 83,3 %;
- przestępstwa rozbójnicze z 7 do 4, spadek o 42,9 %;
- przestępstwa narkotykowe z 18 do 16, spadek o 11,1 %.

Szczegółowe dane dotyczące podstawowych kategorii przestępstw kryminalnych, przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 9. Przestępstwa stwierdzone na terenie powiatu janowskiego w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wg rodzajów przestępstw oraz wskaźniki wykrywalności

	2003		2004		2005		2006	
	Stwierdz.	% wykr.	Stwierdz.	% wykr.	Stwierdz.	% wykr.	Stwierdz.	% wykr.
Ogółem	807	73,7	1063	88,3	796	83,8	735	88,1
zabójstwo	-	-	-	-	-	-	--	--
Uszczerbek na zdrowiu	20	95,0	25	100,0	16	100,0	12	100,0
Udział w bójce lub pobiciu	25	96,0	23	95,7	15	100,0	12	91,7
drogowe	163	100,0	475	99,6	221	100,0	202	100,0
Kradzież rzeczy	143	41,0	69	42,9	95	50,5	63	58,5
Kradzież z włamaniem	96	29,9	67	22,9	60	32,8	38	44,2
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	12	50,0	5	100,0	7	57,1	Brak danych	Brak danych
Gospodarcze	90	100,0	109	98,2	65	93,8	139	95,0
Z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	17	100,0	16	100,0	18	100,0	16	100,0

Źródło: dane GUS

Z analizy powyższych danych wynika, że na terenie powiatu janowskiego w ostatnich latach nie odnotowano najcięższej kategorii przestępstw, a mianowicie zabójstw.

W porównaniu do poprzednich lat wzrost wykrywalności przestępstw w poszczególnych kategoriach utrzymuje się na podobnym poziomie. Na tle

województwa lubelskiego powiat janowski należy do najbezpieczniejszych, jak również występuje tu najwyższy wskaźnik wykrycia przestępstw.

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007 - 2020

Tabela nr 10 Liczba przestępstw oraz stopień wykrywalności w poszczególnych powiatach

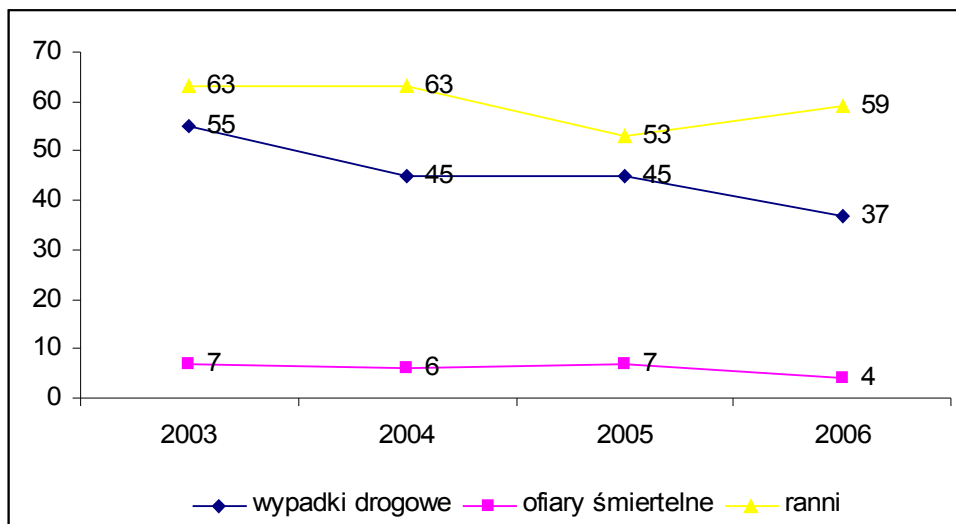
	Ogółem		W tym															
	Przestępstwa stwierdzone	% wykrywalności	Zabójstwa	% wykrywalności	Uszczerbek na zdrowiu	% wykrywalności	Udział w bójce lub pobiciu	% wykrywalności	Drogi	% wykrywalności	Kradzież rzeczy	% wykrywalności	Kradzież z włamaniem	% wykrywalności	Gospodarcze	% wykrywalności	Z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	% wykrywalności
Powiaty razem	57331	68,6	47	93,6	657	92,4	907	81,5	12186	99,7	9487	28	7947	25,3	5570	95	1735	97
bialski*	5206	80,1	1	100	68	92,6	104	85,6	1801	100	749	37,5	400	42,6	496	93,6	138	100
parczewski	888	83,2	1	100	12	100	7	100	417	99,8	112	31,9	80	48,4	34	97,1	29	100
radzyński	1082	83,4	1	100	15	100	17	88,2	396	99,5	136	43,4	62	30,2	100	99	42	100
włodawski	1078	77,6	-	-	22	95,5	24	83,3	267	99,6	177	34,3	84	36,8	96	95,8	76	90,8
biłgorajski	1625	85,9	-	-	16	93,8	28	85,7	532	100	171	56,9	146	54,3	152	97,4	12	100
chełmski*	4303	79,9	3	60,7	70	95,7	68	85,3	1184	99,9	498	43,4	542	47,5	394	93,1	118	89,8
hrubieszowski	1820	91,3	1	100	20	100	17	82,4	462	99,8	109	53,2	99	52	402	97,3	68	94,1
krasnostawski	1446	80,1	2	100	25	92	18	88,9	333	99,1	179	42,4	181	44,9	180	97,8	65	98,5
tomaszowski	1982	80,5	5	80	34	94,1	46	87	349	99,4	249	42	145	40,3	325	94,5	77	98,7
zamojski*	3925	80,8	3	100	61	100	63	85,7	831	99,9	500	43,7	380	38,4	424	98,8	123	98,4
janowski	735	88,1	-	-	12	100	12	91,7	202	100	63	58,5	38	44,2	139	95	16	100
kraśnicki	2135	76,7	3	66,7	26	88,5	33	93,9	426	99,1	295	41,2	221	35,7	304	96,7	51	54,1
lubartowski*	1809	79,2	2	100	25	100	36	91,7	636	100	215	34,9	211	36,8	135	94,9	48	97,9
łęczyński	1248	75,3	-	-	10	80	37	83,8	320	99,4	194	44,4	161	42,5	77	98,7	66	100
lukowski	1840	86,6	4	100	21	95,2	32	96,9	675	99,9	219	37,7	83	48,9	241	97,9	38	100
opolski	1501	78,6	2	100	24	91,7	33	93,9	293	99,3	175	35	98	33,9	96	93,8	137	100
puławski	2831	65,6	3	100	38	86,8	56	82,1	509	99,2	536	25,3	385	25,7	308	94,2	134	94,1
rydzki	1375	83,9	-	-	19	89,5	17	94,1	479	99,4	178	45,3	90	50	92	96,8	27	100
świdnicki	1900	76,8	3	100	17	94,1	42	86	405	100	256	37,5	212	33	346	98	64	98,4

Źródło: dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym

W ostatnich latach stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie powiatu janowskiego przedstawiał się w następujący sposób:

Wykres nr 11. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym



Źródło: dane GUS

Stan bezpieczeństwa na drogach uległ poprawie, o czym świadczą następujące dane :

Wypadki - odnotowano spadek o 18 w 2006 r. w stosunku do 2003 r. tj. o 32,7 %;

Ofiary śmiertelne - spadek o 3 w 2006 r. w stosunku do 2003 r. tj. o 42,9 %;

Osoby ranne - spadek o 4 w 2006 r. w stosunku do 2003 r. tj. o 6,3 %;

Realizacja zadań prewencyjnych

W zakresie pracy prewencyjnej w 2006 roku policjanci powiatu janowskiego ujawnili 20750 wykroczeń, tj. o 3252 więcej niż w analogicznym okresie 2005 roku. Do Sądu Rejonowego Wydział VI Grodzki skierowano 353 wnioski o ukaranie, tj. o 95 więcej niż w 2005 roku. Ujawniono 6008 wykroczeń, za które nałożono mandaty karne - jest to o 685 więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Spośród wszystkich wykroczeń za popełnienie, których zostały skierowane wnioski o ukaranie bądź nałożone mandaty karne dominują wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym.

W przypadku działań podejmowanych przez Straż Pożarną w powiecie janowskim, występuje mała liczba zagrożeń w stosunku do innych powiatów województwa. Na przykład w 2006 roku w powiecie janowskim zarejestrowano najmniej pożarów w województwie.

Tabela nr 11

Liczba pożarów	Liczba obiektów mieszk. dotkniętych pożarami	Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	Wypadki z udziałem ludzi
159	20	18,3	77

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS stan na 31.12.2006

3.2.6. Opieka społeczna

W regionie powiatu janowskiego standard życia jest na dość niskim poziomie. Składa się na to trudna sytuacja materialna gospodarstw domowych, wynikająca głównie z niekorzystnych warunków na rynku pracy i braku możliwości uzyskania satysfakcjonujących dochodów. Na terenie powiatu Janowskiego funkcjonuje siedem Ośrodków Pomocy Społecznej, jako jednostek organizacyjnych samorządów gminnych.

Jednostki samorządu powiatowego to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Janowie Lubelskim, "Barka" Dom Pomocy Społecznej im Jana Pawła II w Janowie Lubelskim, Wielofunkcyjna Placówka Opieki nad Dzieckiem i Rodziną „Promyk”, Środowiskowy Dom Samopomocy.

Tabela nr 12 Liczba osób objętych opieką Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba osób	18812	9540	7029	7811	7099	9292

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Janowie Lubelskim

Tabela nr 13 Kategoria klientów GOPS w latach 2000-2005

Rodzaj kategorii	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Lata						
Niepełnosprawność	6462	1871	1458	1844	881	696
Bezrobocie i ubóstwo	2540	2644	2204	2467	2207	2249
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	666	655	742	653	1099	1103

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Janowie Lubelskim

Na terenie powiatu janowskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej zapewniający usługi dla 180 osób, o następujących dysfunkcjach:

- osób w podeszłym wieku,
- osób przewlekłe somatycznie chorych,
- osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- osób chorych psychicznie.

Większość mieszkańców domu pomocy społecznej to osoby pochodzące spoza terenu powiatu janowskiego. Nie oznacza to, że nie ma osób potrzebujących umieszczenia w tej placówce. Wynika to z faktu zmiany przepisów prawnych, które nakładają na ośrodki pomocy społecznej obowiązek kierowania do domu i ponoszenia wysokich odpłatności za te osoby przez gminy.

We wrześniu 2005 roku powstała w Janowie Lubelskim Wielofunkcyjna Placówka Opieki nad Dzieckiem i Rodziną „Promyk”. Dom przeznaczony jest dla dzieci w wieku od urodzenia do 18. roku życia. Wychowankowie są podzieleni na grupy wiekowe z uwzględnieniem rodzeństw.

Z diagnozy środowiska wynika również, że na terenie powiatu janowskiego jest ponad 5.692 osób niepełnosprawnych (w tym dzieci i dorośli – szczegółowy wykaz przedstawia tabela poniżej).

Przyjmując charakterystyczny dla naszego środowiska 5-osobowy model rodziny statystycznie co druga rodzina opiekuje się osobą niepełnosprawną.

Tabela nr 14 Charakterystyka osób niepełnosprawnych z terenu powiatu janowskiego

Lp	Gmina	Liczba osób	Osoby niepełnosprawne i przewlekle chore	W tym	
				Osoby niepełnosprawne	Osoby długotrwale przewlekle chore
1.	Janów Lubelski	16708	282	245	37
2.	Modliborzyce	7547	342	192	150
3.	Dzwola	6895	125	43	82
4.	Godziszów	6476	145	48	97
5.	Potok Wielki	5181	208	129	79
6.	Batorz	3732	32	19	13
7.	Chrzanów	3343	61	20	41
	Razem	49882	1195	696	499

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Janowie Lubelskim - dane pochodzą z miejskiego i gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu i ograniczają się jedynie do osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy ops-ów - stan faktyczny na koniec 2005 roku

Tabela nr 15 Osoby niepełnosprawne według płci i kategorii niepełnosprawności

Kategorie niepełnosprawności	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Niepełnosprawne osoby dorosłe	7456	3603	3853
w tym: posiadający ważne orzeczenie o niepełnosprawności	6243	3166	3077
niepełnosprawni tylko biologicznie	1213	437	776
Dzieci niepełnosprawne	279	163	116
w tym: posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności	229	130	99
niepełnosprawne tylko biologicznie	50	33	17
Razem	7735	3766	3969
w tym: posiadający ważne orzeczenie o niepełnosprawności	6472	3296	3176
niepełnosprawni tylko biologicznie	1263	470	793

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Janowie Lubelskim opracowane na podstawie danych GUS sporządzonych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku.

Wśród osób niepełnosprawnych coraz większą grupę stanowią osoby chore psychicznie, niepełnosprawne intelektualnie. Na terenie miasta i gminy Janów Lub. ok. 3,5 tys.osób korzysta z poradni zdrowia psychicznego.

Bardzo ważnym partnerem administracji rządowej i samorządowej w zakresie podejmowanych działań w sferze pomocy społecznej są organizacje pozarządowe działające w powiecie janowskim. Większość z nich działa jednak na terenie miasta Janowa Lubelskiego. Są to często organizacje małe, o niewielkim budżecie, nie zawsze posiadające wykwalifikowaną kadrę, jednak w sposób istotny uzupełniają działania

państwa i samorządu w takich obszarach jak bezdomność, uzależnienie od alkoholu i narkotyków, przemoc, działania na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Na podstawie przedstawionych danych należy stwierdzić, iż główną przyczyną trudnej sytuacji rodzin w naszym powiecie jest zjawisko ubóstwa i bezrobocia, niepełnosprawności, oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Zjawisko ubóstwa najbardziej wyraźnie wystąpiło w 1999 roku, bo aż 5895 środowisk było dotkniętych jego skutkami. W 2000 roku nastąpił spadek liczby rodzin objętych pomocą do 2540, z tendencją utrzymującą się. Głównym powodem spadku liczby rodzin, które korzystały z pomocy społecznej było przede wszystkim zminimalizowanie pomocy fakultatywnej, tj. pomocy w formie zasiłków okresowych.

Drugim dominującym zjawiskiem była niepełnosprawność osób, które korzystały z pomocy społecznej. W 1999 roku objętych pomocą było aż 6458 rodzin, zaś w 2001 roku nastąpił duży spadek aż do 1871 środowisk, a w 2004 roku do 881 osób. Natomiast zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na podobnym poziomie do 2003 roku. W 2004 roku zauważamy wzrost osób podających za powód bezradność. Tendencję malejącą liczby osób korzystających z pomocy społecznej można wytłumaczyć w dwojaki sposób. Po pierwsze jest to efekt ogólnych tendencji gospodarczych i politycznych. Po drugie ostatnie lata przyniosły szereg zmian w ustawie o pomocy społecznej i ustawie o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, które przyczyniły się do zmiany struktury klientów Ośrodków Pomocy Społecznej.

Natomiast niepokojąco wzrosła liczba osób korzystających z pomocy w roku 2005, bo aż 9292 osoby objęte były różnymi formami pomocy, do których były uprawnione pomimo, dość ostrych ustawowych kryteriów (ważnym czynnikiem było wprowadzanie zmian do kryterium jakie powinna spełniać osoba ubiegająca się o pomoc, czego skutkiem stało się zawężenie kręgu środowisk kwalifikujących się do pomocy materialnej).

Część osób korzystających z pomocy społecznej to osoby w podeszłym wieku. Udział tych osób w stosunku do ogółu mieszkańców wynosi 18,06%. Daje to 3 miejsce w województwie. Wśród osób starszych duży odsetek stanowią też osoby niepełnosprawne. Oznacza to, że znaczna część ludzi starszych wymaga stałego lub

długotrwałego wsparcia w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych i pełnieniu ról społecznych.

Powiat nie prowadzi żadnej placówki wsparcia w sytuacji kryzysowej, np. ośrodka interwencji kryzysowej. Brak jest na terenie miasta i sąsiadujących gmin ośrodków organizujących wsparcie dla osób potrzebujących. Nie ma też systemu wsparcia odzwierciedlającego się w sieci placówek organizujących pomoc.

W powiecie nie zanotowano problemu sieroctwa i bezdomności.

3.3. Sfera gospodarcza

3.3.1. Główni pracodawcy

Powiat janowski to obszar typowo rolniczy, wynika to ze struktury zatrudnienia przedstawionej w poprzednim rozdziale. W sektorze przemysłowym zatrudnionych jest zaledwie 15% osób pracujących. Największymi pracodawcami powiatu janowskiego są firmy, położone przede wszystkim na terenie Janowa Lubelskiego:

- Fabryka Maszyn Komasa sp. z o.o.
- Caterpillar Poland sp. z o.o.
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Matthias” sp. z o.o. (gmina Modliborzyce)
- Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe „EKOMEL” sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. Z o.o.
- Przedsiębiorstwo Budowlano – Montażowe „FLIS-BUD”
- Nadleśnictwo Janów Lubelski
- PPH JANEX Jan Ciupak, Leszek Ciupak, Zbigniew Ciupak sp.j.
- Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. Rejon Energetyczny Janów Lubelski

Dużą część pracodawców to jednostki samorządu terytorialnego i instytucje administracyjne i zakłady im podległe m.in. :

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
- Komenda Powiatowa Policji
- Zarząd Dróg Powiatowych
- Dom Pomocy Społecznej.

3.3.2. Struktura podstawowych branż gospodarki

Ze względu na rolniczy charakter powiatu podstawową branżą gospodarki jest rolnictwo. Jest ono głównym źródłem utrzymania większości rodzin.

3.3.2.1. Rolnictwo i leśnictwo

Powiat janowski posiada typowo rolniczy charakter. Grunty orne stanowią 42,7% powierzchni powiatu, sady 2,03%, łąki i pastwiska 5,42%. W powiecie funkcjonuje 8767 gospodarstw rolnych* w większości charakteryzujących się dużym rozdrobnieniem. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 4,68 ha użytków rolnych. Duże rozdrobnienie gospodarstw jest zjawiskiem niekorzystnym, gdyż w znacznym stopniu ogranicza wprowadzanie nowych technologii, postępu biologicznego, co oznacza słabą pozycję producentów.

Tabela nr 16. Powierzchnie poszczególnych rodzajów gruntów w powiecie

Ogółem pow. gruntów w ha	Powierzchnia użytków rolnych w ha	Powierzchnia gruntów ornych w ha	Powierzchnia sadów w ha	Powierzchnia łąk i pastwisk w ha	Powierzchnia lasów w ha	Pozostałe grunty
87534	43904	37380	1778	4746	35496	8134

Źródło: dane GUS stan na 31.12.2006 r.

W powiecie dominują gleby bielcowe na podłożu lessowym. Gminy Dzwola, Janów Lubelski i Modliborzyce posiadają gleby lekkie bielcowe, które ograniczają możliwość doboru roślin uprawnych w strukturze zasiewów. Generalnie warunki klimatyczne są korzystne. W strukturze zasiewów dominują zboża – 25477 ha*, co stanowi 68,16 % -

* - dane GUS na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.

gruntów ornych, uprawa roślin okopowych zajmuje 3409 ha* w tym ziemniaki 2653 ha* oraz buraki cukrowe 642 ha*. Wiodącą uprawą są zboża tj. pszenica, żyto, owies, jęczmień jak również gryka.

Dodatkowym źródłem dochodu dla miejscowych rolników jest przerób gryki na kaszę. Na terenie powiatu jest kilkadziesiąt małych przetwórci (kaszarni) oraz dwie duże: JANEX Sp. J., mieszcząca się w Janowie Lubelskim oraz ESKA, mająca swoją siedzibę w Kawęczynie.

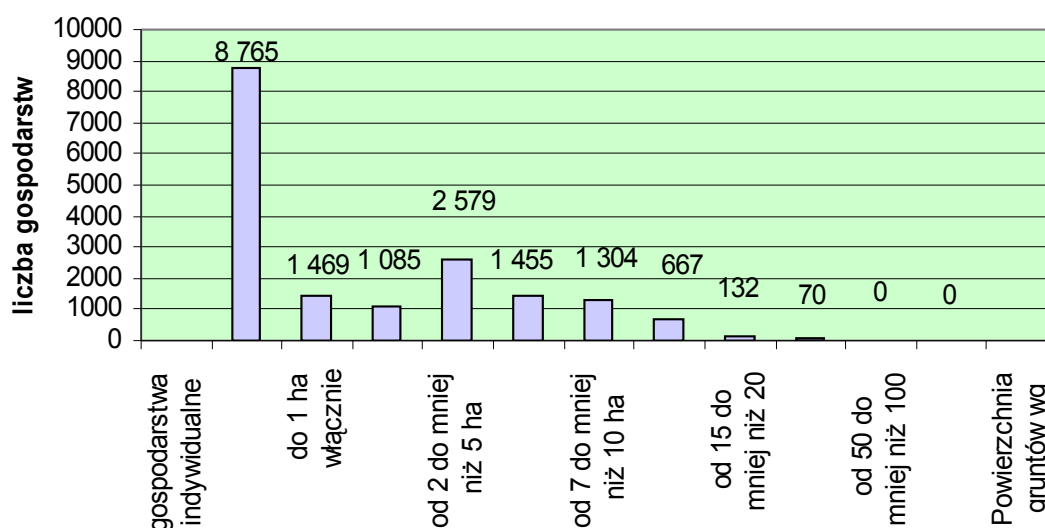
Warunki klimatyczne, a także tradycja i wyposażenie w sprzęt specjalistyczny umożliwiają uprawę lnu na terenie gminy Chrzanów oraz sporadycznie konopi w pozostałych gminach.

Na terenie całego powiatu rozrzucone są niewielkie plantacje porzeczki czarnej, maliny, aronii i truskawek.

W gminach Potok Wielki, Modliborzyce i Janów Lubelski prowadzona jest na skalę gospodarczą hodowla karpia.

Powierzchnię 10 ha przekracza jedynie ok. 870 gospodarstw*. Gospodarstwa cechuje niska dochodowość. W warunkach wolnego rynku surowców i żywności rolnictwo tego regionu nie ma szans rozwojowych bez istotnych przeobrażeń strukturalnych.

Wykres nr 12 Gospodarstwa wg grup obszarowych użytków rolnych



Źródło: dane GUS z 2002 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego

W celu racjonalizacji produkcji rolniczej niezbędne są:

- zmiany w strukturze obszarowej gospodarstw rodzinnych,

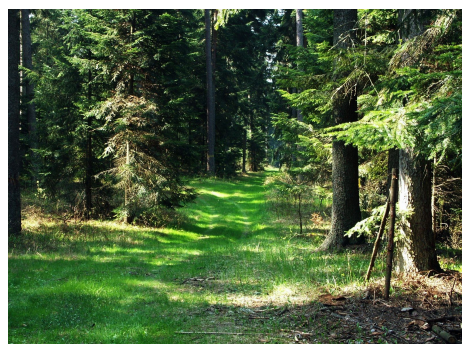
* - dane GUS z 2002. r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego

- zwiększenie poziomu produkcji i rentowności gospodarstw poprzez pogłębienie specjalizacji i koncentracji produkcji,
- utrzymanie tradycji uprawy tych gatunków, w których gospodarstwa osiągały wysoki poziom specjalizacji,
- rozszerzenie chowu bydła w rejonach o wysokim udziale użytków zielonych,
- urynkowienie produkcji rolniczej (system informacji rynkowej, giełdy towarowe),
- wspieranie tworzenia sprawnie funkcjonującej obsługi rolnictwa.

Systematycznie rozwija się przemysł drzewny. Na terenie powiatu funkcjonuje kilkanaście zakładów związanych z obróbką drewna, produkcją wyrobów z drewna (m.in. drzwi, okien, kopalniaków) oraz usługowych zakładów stolarskich wyrabiających m.in. meble. W 2007 r. powstał na terenie Borownicy w Janowie Lubelskim duży zakład produkcji drzwi i okien.

3.3.2.2. Turystyka

Turystyka jest prężnie rozwijającą się gałęzią w powiecie janowskim, świadczy o tym fakt, iż z roku na rok zwiększa się liczba atrakcji dla osób przyjeżdżających i mających chęć zwiedzenia terenów powiatu janowskiego. Na przestrzeni kilku lat powstały tutaj dwa stoki narciarskie (w Batorzu oraz Chrzanowie), cieszące się dużą popularnością, zarówno wśród ludności miejscowej, jak i wśród mieszkańców sąsiednich powiatów oraz województw. Najczęściej odwiedzane tereny koncentrują



się wokół Lasów Janowskich oraz zalewu janowskiego. Lasy Janowskie to jedne z największych kompleksów leśnych w środkowo – wschodniej Europie, w których odbyła się największa bitwa partyzancka II wojny światowej. Spacerując po lasach wyznaczonymi szlakami można odwiedzać miejsca, gdzie w czasie bitwy znajdowały się stanowiska walki oraz dowodzenia obu walczących wojsk. Na terenie całego powiatu prowadzone są inwestycje, poprawiające wizerunek powiatu i zachęcające turystów do przyjeżdżania w te rejony województwa lubelskiego. We wspomnianych lasach wyznaczonych jest wiele kilometrów szlaków pieszych i

rowerowych. Przez powiat janowski przechodzi Centralny Szlak Rowerowy Roztocza, zaczynający się w Kraśniku, biegnący przez całe Roztocze, a kończący się na terytorium Ukrainy we Lwowie.

Turystykę pieszą i rowerową umożliwia sieć znakowanych szlaków turystycznych:

- 1) Szlak Puszczański – o długości 40km prowadzi przez kompleks Lasów Lipskich i Janowskich,
- 2) Odcinek Szlaku Centralnego Roztocza – na terenie powiatu 23,6 km, prowadzi krawędzią Roztocza, obok miejsca bitwy Powstania Styczniowego 1863 roku,
- 3) Szlak łącznikowy Batorz - Porytowe Wzgórze – w całości na terenie powiatu, prowadzi z Batorza na Porytowe Wzgórze,
- 4) Szlak Porytowe Wzgórze – Momoty Górne prowadzi przez najpiękniejsze ostępy Lasów Janowskich, poprzez stawy, aż do kościółka w Momotach,
- 5) Szlak rowerowy okrężny dookoła powiatu janowskiego o długości 161km – projektowany (gotowa dokumentacja krajoznawcza i techniczna).

W związku z rozwojem turystyki na terenie powiatu rozwija się baza noclegowa. Powstają nowe obiekty o coraz wyższym standardzie, natomiast dotychczasowe wymagają modernizacji.

Do najważniejszych obiektów noclegowych należą:

- 1.Trzygwiazdkowy Hotel DUO dysponujący 90 miejscami noclegowymi, w tym: w klasie biznes do 38 i w klasie ekonomicznej 54 miejsca.

Przy hotelu znajduje się Ośrodek Wypoczynkowy DUO. W ośrodku znajduje się:

- pawilon hotelowy z 64 miejscami noclegowymi,
 - trzy chaty górskie (w każdej 8 miejsc noclegowych), otwarte są w sezonie od 30 kwietnia do 15 października,
 - cztery domki kempingowe 4 osobowe.
2. Ośrodek Edukacji Ekologicznej Lasy Janowskie, znajduje się w nim 100 miejsc noclegowych.

- 12 pokoi o standardzie podwyższonym,
- 24 pokoje o standardzie średnim,
- 2 duże apartamenty,
- 2 małe apartamenty,
- 4 studia, każde po 2 pokoje.

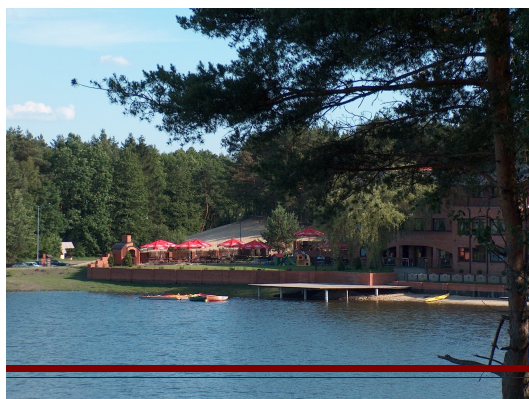
Ośrodek dysponuje także miejscami noclegowymi w dworku w miejscowości Władysławów - znajduje się w nim 14 miejsc noclegowych; w chacie myśliwskiej przy drodze na Momoty – 6 miejsc noclegowych.

3. Ośrodek Sportu i Rekreacji „Zalew” dysponuje 240 miejscami noclegowymi w domkach, dostępnych w sezonie wiosenno-letnim.
4. Hotel „Myśliwski” dysponuje 70 miejscami noclegowymi. Posiada on również Ośrodek Wypoczynkowy „Emes” nad zalewem, który dysponuje 55 miejscami noclegowymi, dostępnymi w okresie letnim od maja do października.
5. Ośrodek Wypoczynkowy „Almatur” - ośrodek jeździecki -120 miejsc, dostępnych w okresie letnim.
6. Hotelik usytuowany w Wierzchowiskach Drugich (gmina Modliborzyce) posiada 30 miejsc noclegowych.

Poza standardowymi usługami sypialniano – żywieniowymi w ofertach znajdują się organizacje szkoleń i konferencji, zielonych szkół, imprez okolicznościowych i towarzyszących.

W ofercie turystycznej powiatu janowskiego znajdują się również kwatery agroturystyczne. Jednak jest ich niewiele. Turystom udzielają gościny kwatery agroturystyczne znajdujące się w gminach: Janów Lubelski, Batorz i Potok Wielki. Nie są jednak głównym źródłem utrzymania dla ich właścicieli.

Na tle ościennych powiatów, jeśli chodzi o liczbę turystów korzystających z noclegów, powiat janowski wypada bardzo dobrze. W 2004 roku z noclegów korzystało ponad 12 000 osób.



Najbardziej atrakcyjnym dla turystów miejscem, zwłaszcza w sezonie letnim, jest zalew janowski. Jego atrakcyjność związana jest z możliwością wypoczynku nad wodą,

wypożyczenia sprzętu pływającego, korzystania z dostępnych form rozrywki i rekreacji np.: siatkówki plażowej, wycieczek rowerowych i konnych, barów, restauracji, ale także wędkowania.

Tabela nr 17 Liczba noclegów udzielonych w powiatach woj. lubelskiego w latach 2000 – 2005

BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI								
Jednostka terytorialna	ogółem							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]	Różnica
LUBELSKIE	1 489 002	1 336 898	1 281 902	1 263 682	1 275 919	1 238 665	1 286 645	-202357
Powiat rycki	0	22	36	3 163	3 060	2 743	2 411	2411
Powiat hrubieszowski	3 159	2 991	6 357	4 587	4 679	11 394	13 788	10629
Powiat bialski	22 444	22 424	23 583	44 270	45 958	45 417	47 782	25338
Powiat m.Biała Podlaska	27 421	42 478	42 229	44 984	43 818	41 081	43 300	15879
Powiat janowski	34 980	51 197	49 567	49 349	45 536	42 998	45 634	10654
Powiat m.Chełm	31 003	21 167	28 840	22 522	31 744	37 803	48 981	17978
Powiat radzyński	4 808	6 007	6 716	5 176	6 015	5 807	6 079	1271
Powiat m.Zamość	68 116	64 966	62 675	61 000	68 014	67 947	69 116	1000
Powiat zamojski	97 786	96 252	94 486	100 600	108 510	93 323	92 966	-4820
Powiat tomaszowski	62 514	63 906	63 141	63 288	61 393	58 560	44 715	-17799
Powiat biłgorajski	15 475	12 455	9 423	8 835	10 560	14 132	11 735	-3740
Powiat m.Lublin	312 043	279 887	239 354	249 818	269 111	273 982	280 612	-31431
Powiat świdnicki	7 201	4 034	3 186	3 430	4 569	6 115	7 231	30
Powiat krasnostawski	10 583	5 599	5 531	5 577	6 847	8 727	11 008	425
Powiat opolski	4 169	4 749	1 567	618	2 070	3 284	4 975	806
Powiat puławski	428 629	344 704	323 477	315 134	318 670	319 833	337 482	-91147
Powiat chełmski	14 663	15 303	14 331	13 374	11 179	10 732	8 808	-5855
Powiat lubelski	6 873	5 755	4 355	3 816	5 157	4 803	7 734	861
Powiat włodawski	175 422	155 614	173 713	150 703	125 613	113 733	112 950	-62472
Powiat kraśnicki	8 684	10 944	9 561	5 771	5 439	5 191	5 630	-3054
Powiat lubartowski	62 103	73 016	75 566	59 727	51 126	36 601	42 566	-19537
Powiat łęczyński	9 558	12 513	10 553	7 767	4 005	4 683	7 952	-1606
Powiat parczewski	33 029	34 166	28 146	34 258	28 175	14 757	11 288	-21741
Powiat łukowski	48 339	6 749	5 509	5 915	14 671	15 019	21 902	-26437

Źródło: dane GUS

Tabela obrazuje ilość udzielonych noclegów w okresie od 2000 do 2005 roku. W 2000 roku w powiecie janowskim odnotowano 34 980 noclegów. Po wzroście w roku 2001 aż do 51 197 noclegów, w następnych latach nastąpił powolny, ale systematyczny spadek udzielonych noclegów do poziomu 42 998. W 2006 r. nastąpił ponowny wzrost do poziomu z roku 2004. Na podstawie przedstawionych danych trudno więc, przewidzieć jaka będzie tendencja w kolejnych latach. Niewątpliwie na liczbę udzielonych noclegów mają również wpływ warunki pogodowe w okresie letnim.

Tabela nr 18 Poziom wskaźników turystycznych dla powiatu janowskiego

	2003	2006	Przyrost	w. d.
Udzielone noclegi	49 349	45 634	-3 715	-7,53
Korzystający z noclegów	13 139	11 277	-1 862	-14,172

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu do innych powiatów województwa lubelskiego jest to wskaźnik przeciętny, spadek liczby udzielonych noclegów o 7,53% oraz spadek korzystających z noclegów o 14,17 %. Największy wzrost notują duże aglomeracje i miejscowości charakteryzujące się wybitnymi walorami turystycznymi oraz miejscowości uzdrowiskowe.

3.3.3. Ilość podmiotów gospodarczych

Z powodu słabej infrastruktury drogowej oraz braku linii kolejowych małe jest zainteresowanie potencjalnych inwestorów. Większość zarejestrowanych na terenie powiatu działalności gospodarczych to małe i średnie przedsiębiorstwa, należące do sektora prywatnego, których sukcesywnie przybywa. Pokazują to następujące dane:

Tabela nr 19. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze Regon

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	2 344	2 608	2 818	2 979	2 955	3 011	3 112
Sektor publiczny	135	136	143	158	160	163	165
Sektor prywatny	2 209	2 472	2 675	2 821	2 795	2 848	2 947

Źródło: dane GUS

Podział podmiotów gospodarczych pod względem formy działalności z podziałem na gminy wygląda następująco:

Tabela nr 20. Rodzaje podmiotów gospodarczych

Podmioty gospodarcze stan na 31.12.2006 r.					
	Ogółem	Spółki handlowe	Spółki cywilne	Osoby fizyczne	Inne
Razem	3112	80	249	2409	374
Janów Lubelski	1757	58	159	1382	158
Batorz	166	4	16	115	31
Chrzanów	100	1	4	76	19
Dzwola	219	2	9	167	41
Godziszów	303	6	16	243	38
Modliborzyce	352	7	31	272	42
Potok Wielki	215	2	14	154	45

Źródło: dane GUS

Większość firm zlokalizowanych jest w Janowie Lubelskim (ponad 50%). Spółki handlowe zlokalizowane na terenie miasta to ponad 70% ogólnej liczby z powiatu.

Na terenie powiatu janowskiego znajdują trzy firmy z udziałem kapitału zagranicznego. Wszystkie ulokowane są na terenie miasta. Są to: Caterpillar Poland Sp. z o.o, Fabryka Maszyn Komasa Sp. z o.o. oraz włoska firma odzieżowa.

Poniższa tabela przedstawia podział podmiotów gospodarczych z terenu powiatu janowskiego według PKD.

Tabela nr 21. Podział podmiotów gospodarczych ze względu na branżę i liczbę zatrudnionych

	Ogółem	Zatrudniające do 10 osób	Zatrudniające pow. 10 osób
Razem:	3112	2963	149
Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	139	137	2

Przemysł	331	291	40
Budownictwo	287	249	38
Handel i naprawy	1152	1133	19
Transport i łączność	198	194	4
Obsługa nieruchomości i firm	206	202	4
Inne	799	757	42

Źródło: dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Widać przeważającą ilość podmiotów handlowych, które stanowią ponad 35% ogólnej liczby.

W powiecie janowskim występuje stosunkowo niezła dynamika w zakresie przyrostu podmiotów gospodarczych. W województwie lubelskim powiat janowski znajduje się na 10-tym miejscu pod względem przyrostu podmiotów gospodarczych. W powiecie janowskim w 2000r. odnotowano 2344 podmioty gospodarcze. Do 2006 r. przybyło 768 podmiotów gospodarczych, czyli ogółem było ich 3 112. Według wskaźnika dynamiki daje to przyrost o 32,76 %. Jednak zaobserwowano, że rokrocznie powstawało coraz mniej firm. Najgorzej było w 2004 roku, gdzie spadek nastąpił o ponad 50% w stosunku do roku 2000. Jednak od 2005 roku obserwuje się systematyczny wzrost liczby rejestrowanych nowych działalności gospodarczych. W przypadku liczby wyrejestrowań podmiotów od 2000 roku następował systematyczny spadek. Przełomem był rok 2004, gdzie liczba ta dramatycznie wzrosła, jednak od 2005 roku sytuacja zaczęła się poprawiać.

Tabela nr 22. Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze Regon

Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podmioty gosp.	360	293	228	193	137	141	172

Źródło: dane GUS

Tabela nr 23. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze Regon

Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podmioty gosp.	67	41	19	30	98	78	63

Źródło: dane GUS

Bardzo wysoką pozycję zajmuje powiat janowski w produkcji sprzedanej przez przemysł, liczonej na jednego mieszkańca. W roku 2003 była to kwota 4327 zł w 2005 roku 6384 zł, co dało przyrost w wysokości 2057 zł na 1 mieszkańca, czyli wzrost o 48%. Klasyfikuje to powiat janowski na 44 pozycji w kraju pod względem dynamiki przyrostu.

W kategorii nakłady inwestycyjne na jednego mieszkańca, powiat janowski nie wypada najlepiej, co świadczy o zbyt niskim wkładzie finansowym w zakresie rozwoju działalności inwestycyjnych. Na tle 375 powiatów, powiat janowski w 2002 r. znajdował się na 242 pozycji z wynikiem 274 zł na jednego mieszkańca, w 2005r. odnotowano niewielki wzrost, o 23,36 %, czyli 64 zł na jednego mieszkańca.

Duże nadzieje na rozwój przedsiębiorstw oraz pozyskanie nowych inwestycji, związane są z utworzeniem Podstrefy Inwestycyjnej Borownica, wchodzącej w skład Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN.

3.3.4. Otoczenie biznesu

W ostatnich latach nastąpiła odczuwalna poprawa otoczenia biznesu. Określenie to odnosi się do firm i instytucji, których zadaniem jest obsługa i wspomaganie działalności istniejących na danym terenie przedsiębiorstw. Kluczowym segmentem otoczenia biznesu jest sektor bankowy. Swoje filie mają tu komercyjne banki, oferujące kompleksowe pakiety usług finansowych łącznie z ofertą punktów obsługi klienta. Są to banki: PKO BP S.A., Kredyt Bank, PKO S.A. oraz Powiatowy Bank Spółdzielczy. Swoje przedstawicielstwo posiada także Małopolska Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa. Dobrze rozwinięta jest sieć usług ubezpieczeniowych. Funkcjonuje 10 firm ubezpieczeniowych, w tym: PZU, Warta. Od wielu lat działa w Janowie Lub. Cech Rzemiosł Różnych, który skupia w swoich szeregach osoby prowadzące działalność gospodarczą różnych branż. Na terenie Janowa Lubelskiego znajduje się Agencja Rozwoju Lokalnego - oddział Lubelskiej Fundacji Rozwoju Agencji Rozwoju Regionalnego oferujący szeroką gamę usług doradczych, informacyjnych, finansowych, i szkoleniowych dla lokalnych firm. Swoje siedziby mają: Urząd Skarbowy, Prokuratura, Sąd, ZUS, KRUS oraz liczna grupa firm

oferujących doradztwo podatkowe. Pomoc w rekrutacji, doradztwie i szkoleniach oferuje Powiatowy Urząd Pracy, aktywnie działają też Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego. Należy powiedzieć, że wszystkie w/w instytucje umiejscowione są na terenie miasta Janów Lubelski. Jedynie Bank Spółdzielczy posiada swoje oddziały w Chrzanowie, Godziszowie, Potoku Wielkim oraz filię w Zdziłowicach (gmina Godziszów)

3.4. Infrastruktura techniczna

3.4.1. Infrastruktura komunikacyjna

Przez powiat janowski przebiegają dwa drogowe szlaki komunikacyjne: Nr 19 – Białystok – Lublin – Rzeszów i Nr 74 – Kielce – Zamość – granica państwa. Dzięki temu powiat posiada dogodne połączenie z większością dużych miast wschodniej i południowej Polski.

Gorzej przedstawia się sytuacja z drogami powiatowymi i gminnymi, w większości których stan określić można jako zły lub bardzo zły. Tabela przedstawia ilość dróg gminnych i powiatowych z podziałem na rodzaj nawierzchni.

Tabela nr 24 Długość dróg powiatowych i gminnych w km

Drogi:	Ogółem	Twarde	Gruntowe
Powiatowe	322	281	41
Gminne	575	206	369
Razem:	897	487	410

Źródło: dane Zarządu Dróg Powiatowych w Janowie Lub. stan na dzień 31.12.2007 r.

Dane pokazują, że 45% z łącznej długości dróg powiatowych i gminnych, to drogi gruntowe, większość z nich wymaga pilnego utwardzenia, a duża część utwardzonych powinna zostać wyremontowana.

Poniżej przedstawiamy długość dróg powiatowych w poszczególnych gminach.

Tabela nr 25 Długość dróg powiatowych w poszczególnych gminach

Długość w km	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Janów Lubelski	56,4	56,4	56,4	54,3	54,3	54,3	53,3
Batorz	43,0	43,0	43,0	43,0	43,0	43,0	43,0
Chrzanów	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7
Dzwola	69,7	69,7	69,7	69,8	69,8	69,8	69,8
Godziszów	38,4	38,4	38,4	38,5	38,5	38,5	38,5
Modliborzyce	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0
Potok Wielki	41,8	41,8	41,8	41,7	41,7	41,7	41,7

Źródło: dane Zarządu Dróg Powiatowych w Janowie Lub. stan na 31.12.2007

Sieć dróg powiatowych w ostatnich latach nie rozwinęła się, a ich pogarszający się stan, połączony ze wzrastającą liczbą pojazdów, wskazuje na ogrom problemów w tej dziedzinie.

Tabela nr 26 Wykaz numerów dróg powiatowych powiatu janowskiego.

Numer drogi	Przebieg drogi
2304L	Stara Wieś – Wojdan – Stawce – Zdziłowice
2305L	Dębina – Boża Wola – Studzianki – Węglinek – Batorz
2306L	Boża Wola – Wojdan – Zakrzew – Tarnawa
2314L	Stawce – Ponikwy – Biskupie
2718L	Trzydnik – Potoczek
2731L	Zakrzówek – Majdan Grabina – Studzianki – Stawce
2736L	Stróża – Blinów I – Samary – Błazek – Batorz
2740L	Polichna IV – Błazek
2741L	Polichna II – Wolica II
2742L	Huta Józefów – Zarajec
2743L	Polichna – Huta Józefów – Potok Stany
2744L	Polichna Podlecie – Dąbrowica – Potok Stany
2800L	Potok Stany – Osinki
2801L	(Zdziechowice) gr. woj. – Stawki – Potoczek
2802L	Zarajec – Potok Stany
2803L	Stojeszyn I – Zarajec
2804L	Modliborzyce – Błazek
2805L	Błazek – Aleksandrówka
2806L	Wierzchowiska – Piłatka
2807L	Błazek – Piłatka – dr. pow. 1808L
2808L	Janów Lubelski (ul. Bialska) – Tokary – Huta Turobińska
2809L	Chrzanów – Otrocz

2810L	Krzemień – Chrzanów – Goraj
2811L	Dzwola – Goraj
2812L	Wolica I – Branew
2813L	Wólka Ratajska – Godziszów III
2814L	Potoczek – Bania
2815L	Modliborzyce – Gwizdów – gr. woj. (Rzeczycza Długa)
2816L	Łązek Ordynacki – Momoty Dolne
2817L	(Jarocin) – gr. woj. – Momoty Górne – Władysławów
2818L	Szklarnia – Momoty Górne
2819L	Janów Lubelski ul. Bohaterów Porytowego Wzgórza) – Momoty Górne – gr. woj. (Harasiuki)
2820L	Szklarnia – Flisy
2821L	Janów Lubelski (ul. Wojska Polskiego) – Andrzejówka – Biłgoraj
2822L	Zofianka Górna – Zofianka Dolna
2823L	Krzemień II – Flisy
2824L	Dzwola – Zdzisławie
2825L	Dzwola – Kocudza II
2826L	Dr. kraj. 74 – Kocudza – Władysławów
2827L	Janów Lubelski ul. Księdza Skorupki
2828L	Janów Lubelski ul. Okopowa
2829L	Janów Lubelski ul. Prosta
2830L	Janów Lubelski ul. Sienkiewicza
2831L	Janów Lubelski ul. Stokowa
2833L	Janów Lubelski ul. Turystyczna
2835L	Janów Lubelski ul. Jana Pawła II

Źródło: dane Zarządu Dróg Powiatowych w Janowie Lubelskim

Poniższa tabela przedstawia stan dróg powiatowych o nawierzchni twardej. Przeważają drogi charakteryzujące się złym stanem technicznym (81%).

Tabela nr 27 Stan dróg powiatowych

Drogi powiatowe (km)	Razem	Stan dobry	Stan zły
Klasa G	48,0	13,0	35,0
Klasa Z	142,0	30,0	112,0
Klasa L	90,0	8,0	82,0
Razem:	280	51,0	229,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg Powiatowych w Janowie Lub.
Stan na 31.12.2007

G – droga główna Z – droga zbiorcza L – droga lokalna

Ważnym problemem komunikacyjnym jest przebieg dróg krajowych nr 19 i nr 74 przez centrum Janowa Lubelskiego. Problem rozwiązałaby od lat planowana

obwodnica na drodze nr 19. Kolejnym ważnym problemem jest niewystarczająca ilość miejsc parkingowych w centrum Janowa Lubelskiego.

Na pogarszający się stan dróg ma niewątpliwy wpływ stale rosnąca ilość pojazdów zarejestrowanych w powiecie janowskim. Ich ilość w rozbięciu na rodzaje przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 28 Liczba zarejestrowanych pojazdów

Ilość pojazdów	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Pojazdy o masie do 3,5 t.	11 038	11 522	11 354	12 621	13 692	14 424	15 376
Pojazdy powyżej 3,5 t.	657	637	646	676	731	782	818
Ciągniki rolnicze	6 104	6 216	6 348	6 454	6 582	6 614	6 734
Motocykle	1 891	1 891	1 901	1 836	1 877	1 842	1 866
Motorowery	121	158	194	230	259	264	393

Źródło: dane Starostwa Powiatowego w Janowie Lubelskim

W każdej kategorii pojazdów przybywa, więc rozwój i poprawa stanu dróg jest jednym z najważniejszych zadań władz samorządowych.

3.4.2. Infrastruktura ochrony środowiska

Szanse rozwoju powiatu janowskiego w dużej mierze opierają się o walory środowiskowe, w związku z tym ważnym elementem jest dbałość o stan środowiska naturalnego. Głównym zagadnieniem jest rozwój infrastruktury technicznej, poprawiającej jego stan.

Wysoka wartość walorów przyrodniczo-krajobrazowych powiatu, korzystny klimat, czyste powietrze oraz dobre warunki do produkcji rolnej stanowią bogactwo i szansę rozwoju powiatu, nakładając jednocześnie ograniczenia wynikające z konieczności ich wykorzystania na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Identyfikując ograniczenia, wynikające ze stanu i przeobrażeń środowiska naturalnego, wymienić należy:

- obszary prawnie chronione; w ich obrębie wyklucza się lokalizację wszystkich inwestycji, mogących zakłócić równowagę ekologiczną i zdegradować walory krajobrazowe.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych, pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) - wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, tzw. Dyrektywa Ptasia,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)- wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. Dyrektywa Siedliskowa zwanej też Habitatową, dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz gatunków roślin i zwierząt wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

Obszar Specjalnej Ochrony Lasy Janowskie Obszar Specjalnej Ochrony Lasy Janowskie – obejmuje granicami w całości Park Krajobrazowy Lasy Janowskie. Powierzchnia obszaru: 62801.2 ha. Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia) Status: obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 21 lipca 2004 r. (Dz. U. Nr 229, poz. 2313) Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej. Stwierdzono tu występowanie przynajmniej 29 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, wśród nich 8 znalazło się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Jest to jedna z najważniejszych w kraju ostoi głuszca. Ponadto w okresie lęgowym występuje tu ponad 1% krajowej populacji bielika, bociana czarnego, głuszca i lelka. Duże zagęszczenia osiągają tu również: kania czarna, trzmielojad, orlik krzykliwy i sóweczka. Obszar w połowie pokryty jest siedliskami wilgotnymi, a większość lasów zachowała tu charakter puszczański. Stąd stanowią one ostoję gatunków typowo puszczańskich jak wilk i gatunki kuraków leśnych (głuszec, jarząbek). Wśród innych ważnych gatunków w ostoi wymienić należy jeden gatunek ptaka migrującego znajdujący się w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, a także po jednym gatunku płaza i rośliny naczyniowej z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto w ostoi odnotowano wiele rzadkich gatunków roślin.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk – Uroczyska Lasów Janowskich

Obszar obejmuje 3 najcenniejsze przyrodniczo fragmenty rozległego kompleksu leśno - torfowiskowo - stawowego. Są to: "Imielty Ług" na zachodzie, "Nad Branwią" w centrum oraz "Bagno Rakowskie" na wschodzie. Wymienione płyty o łącznej powierzchni 4343.1 ha położone są

w granicach Parku Krajobrazowego, obejmują rezerваты: Imielty Ług, Szklarnia, Lasy Janowskie oraz projektowany rezerwat Bagno Rakowskie. Jest to równocześnie ostoja ptasia o randze europejskiej E73. Status: obszar znajduje się na liście obszarów Natura 2000 z regionu kontynentalnego do uzgodnień międzyresortowych.

- gleby wysokich klas bonitacyjnych,
- lasy, w przewadze glebochronne i wodochronne, ustawowo chronione,
- lokalne obszary lessowe, zagrożone erozją wodną i eoliczną, która prowadzi do degradacji gleb; w ich obrębie zasady gospodarowania podlegają szczególnym rygorom; w obrębie obszarów lessowych, narażonych na erozję eoliczną, likwidacja zadrzewień na miedzach i scalanie gruntów może w dużym stopniu nasilać rozmiary erozji eolicznej,
- wody powierzchniowe; doliny rzek podlegają ochronie - należy je chronić przed zabudową oraz tworzeniem nasypów ziemnych w poprzek dolin; w obrębie obszarów o pokrywie lessowej, każda zmiana spływu wód powierzchniowych może zainicjować erozję powierzchniową i degradację gruntów; degradację gleb mogą powodować zanieczyszczenia, których źródłem są składowiska odpadów, środki chemiczne stosowane w rolnictwie oraz zanieczyszczenia komunikacyjne,
- wody podziemne; północna część Powiatu Janowskiego leży w obrębie zbiornika wód podziemnych, zaliczonych do GZWP Nr 406; zasoby wodne tego zbiornika stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę dla przyszłych pokoleń, podlegają ochronie. Ich ochrona nakłada obowiązek uregulowania w ich obrębie:
 - gospodarki wodno – ściekowej,
 - gospodarki odpadami.

3.4.2.1. Infrastruktura wodno - kanalizacyjna

Stan infrastruktury wod. - kan. w powiecie janowskim jest niezadowalający. Poza Janowem Lubelskim, gdzie prawie całe miasto objęte jest siecią wodociagową i kanalizacyjną, pozostała część powiatu ma w tej dziedzinie duże braki. Tylko 1% mieszkańców tych terenów podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej, a 65% mieszkańców wsi korzysta z sieci wodociagu (w mieście odpowiednio 84% ma kanalizację i 92% bieżącą wodę).

Stopniowy wzrost długości sieci wod. - kan. jest zbyt wolny i wymaga on energiczniejszych niż dotąd działań. Tabela poniżej przedstawia długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w poszczególnych latach:

Tabela nr 29

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Długość czynnej sieci wodociągowej (km)	375,9	377,9	425,7	437,8	441,1	441,1	455,7
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	28,6	30,8	33,3	39,7	41,3	41,3	44,3

Źródło: dane GUS

Bardzo niekorzystna i zagrażająca środowisku jest dysproporcja w długościach sieci wodociągowych i kanalizacyjnych - długość sieci kanalizacyjnej to 9,72 % sieci wodociągowej.

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców korzystających z infrastruktury wod. - kan. w ostatnich latach i jaki stanowi to odsetek wszystkich mieszkańców powiatu:

Tabela nr 30

	2003	% ludności	2006	% ludności
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	10 925	92,12%	11 056	92,36%
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej na wsiach	23 412	64,11%	23 199	64,73%
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	9 777	82,44%	10 138	84,69%
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na wsiach	903	2,47%	1 254	3,50%

Źródło: dane GUS

Na terenie powiatu znajdują się 2 biologiczne oczyszczalnie ścieków (w Janowie Lub. i Modliborzycach) oraz 3 małe lokalne oczyszczalnie. (gminy: Janów Lubelski, Modliborzycze, Potok Wielki). Nie rozwiązują one jednak problemu oczyszczania ścieków w powiecie. Ścieki najczęściej są gromadzone w bezodpływowych

zbiornikach, jednakże często są one nieszczelne oraz nie do końca rozwiązany jest problem ich opróżniania. Mają miejsce wycieki z szamb do wód gruntowych i gleb. Gospodarka ściekowa wymaga pilnego rozwiązania, chociaż ze względu na warunki geomorfologiczne będzie to zadanie kosztowne, lecz niezbędne dla odnowy hydrosfery. Planowane są budowy 2 kolejnych oczyszczalni w Batorzu i Potoku Wielkim. Na pozostałym terenie do rozwiązania problemu oczyszczania ścieków wykorzystane będą oczyszczalnie przydomowe, ewentualnie kontenerowe. Większość ścieków stanowią ścieki komunalne. Ogółem w powiecie janowskim w 2006 r. wytworzono 463 dam³ ścieków, w tym 433 dam³ oczyszczono. Tylko 26,5% ludności powiatu janowskiego korzysta z oczyszczalni ścieków. Są to dane GUS przybliżone.

3.4.2.2. Gospodarka odpadami

Na terenie powiatu janowskiego dominującym sposobem zbierania odpadów jest zbiórka odpadów zmieszanych, które następnie unieszkodliwiane są poprzez składowanie na składowiskach odpadów komunalnych. Segregacja odpadów prowadzona jest w ograniczonym zakresie na terenie gminy Janów Lubelski i Potok Wielki, w pozostałych gminach nie jest prowadzona. Na niektórych składowiskach obserwuje się zbieraczy surowców wtórnych.

Na terenie powiatu janowskiego znajduje się 5 składowisk odpadów komunalnych. Brak jest składowisk odpadów przemysłowych. Składowiska odpadów komunalnych usytuowane są w następujących miejscowościach:

Tabela nr 31

Gmina	Nazwa przedsiębiorstwa eksploatującego	Miejscowość	Pojemność składowiska (m ³)	Powierzchnia składowiska (ha)	Ilość odpadów nagromadzo na do końca 2006r. (Mg)	Ilość złożona w roku 2006 (Mg)	Stopień wypełnienia (%)
SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH UJĘTE W KRAJOWYM PLANIE GOSPODARKI ODPADAMI							
Batorz	Urząd Gminy	Batorz I	10 300	0,73	295,0	40,0	35
Chrzanów	Urząd Gminy	Chrzanów III	46 000	1,00	1 826,01	147,42	17
Godziszów	Urząd Gminy	Godziszów	31 000	1,15	3 851,0	182,0	30
Potok Wielki	Urząd Gminy	Potok Wielki	7 450	0,51	1 626,0	232,0	40
SKŁADOWISKA NIE UJĘTE W KRAJOWYM PLANIE GOSPODARKI ODPADAMI							
Janów Lubelski	PGKiM Sp. z o.o.	Janów Lubelski	150 000	1,00	70 605,0	zamknięte w 2005 r.	

Janów Lubelski	Zakład Gospodarki Komunalnej	Borownica	545 197	26,60	3 177,3	3 177,3	1
-------------------	------------------------------------	-----------	---------	-------	---------	---------	---

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2006 r.

Należy zaznaczyć, że składowisko znajdujące się w Borownicy na terenie gminy Janów Lubelski zostało wybudowane wspólnie z gminą Modliborzyce. W związku z tym odpady z terenu tej gminy również składowane są w Borownicy.

Zbieraniem, przeładunkiem i transportem odpadów na składowiska na terenie powiatu janowskiego, zajmuje się przede wszystkim Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Janowie Lubelskim.

W wielu zakładach, zwłaszcza w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, powstają niewielkie ilości odpadów niebezpiecznych, których ilość i sposób postępowania są trudne do rejestracji i monitorowania ze względu na duże ich rozproszenie.

Na terenie powiatu brak jest zorganizowanej zbiórki komunalnych odpadów niebezpiecznych. Aktualnie odpady ulegające biodegradacji nie są zagospodarowywane w sposób zorganizowany. Powstające w gospodarstwach domowych odpady (na terenach zabudowy jednorodzinnej) są wykorzystywane we własnym zakresie. Odpady zieleni miejskiej są przekazywane na składowisko odpadów komunalnych w Janowie Lubelskim.

3.4.3. **Infrastruktura energetyczna**

Na terenie powiatu janowskiego wszystkie miejscowości są zelektryfikowane. Długość linii energetycznych systematycznie wzrasta, dotyczy to szczególnie niskiego napięcia. Związane jest to przede wszystkim z podłączaniem nowowytbudowanych domów jednorodzinnych.

Strukturę sieci energetycznych z podziałem na linie wysokiego, średniego i niskiego napięcia przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 32

Rodzaj linii	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
110 kV (km)	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4
15 kV (km)	522,1	522,7	523	523,4	523,8	524,5	525,4
0,4 kV (km)	569,7	570,6	572,4	573,5	575,2	576,4	577,9

Źródło: dane Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego S.A. Rejon Energetyczny w Janowie Lubelskim

3.4.4. Infrastruktura gazowa

Infrastruktura linii gazowych w powiecie jest słabo rozwinięta. Podłączenia do linii gazowych ma ludność, zamieszkująca przy głównych arteriach komunikacyjnych, wzdłuż których biegną główne linie gazowe. Z danych GUS na koniec 2006 roku wynika, że długość sieci gazowniczej na terenie powiatu wynosiła 108,9 km (17 m-ce w województwie), a przyłączy gazowych było na tym terenie ponad 2344 (17 m-ce). Jednak tylko nie cała połowa odbiorców wykorzystuje przyłącza do odbioru gazu – 1200 odbiorców (14 m-ce w województwie). Natomiast zużycie gazu 24,1 m³ na jednego mieszkańca plasuje powiat na 18 miejscu w województwie.

3.4.5. Energia odnawialna

Priorytetowo w powiecie traktuje się zagadnienie wykorzystania energii odnawialnej. Planuje się uruchomienie systemu wykorzystania energii pochodzącej z biomasy (uprawa roślin, przetwórstwo, wykorzystanie). Nie wyklucza się wykorzystywania komunalnych i przemysłowych odpadów w lokalnych systemach energetycznych. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii (w Polsce udział OZE jest szacowany obecnie na około 1,5%) stwarza dużą szansę niezależnego rozwoju dla gmin (wykorzystanie leżących odłogiem nieużytków) oraz szansę na poprawę stanu środowiska naturalnego i zdrowia mieszkańców, dzięki znacznemu zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do środowiska. Wykorzystanie biomasy wiąże się ze stworzeniem dodatkowych miejsc pracy, obniżeniem kosztu energii oraz uniezależnieniem się od zewnętrznych dostawców węgla, koksu gazu ziemnego i oleju opałowego.

Planuje się również wykorzystanie energii promieniowania słonecznego w lokalnych systemach grzewczych.

Unia Europejska zakłada do 2010 roku udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym do 22%.

3.4.6. Infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna

Dostępność mieszkańców powiatu do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie poprawia się. Dzieje się tak za sprawą rozwoju telefonii stacjonarnej (TP S.A.), jak i coraz powszechniejszego dostępu mieszkańców do usług telefonii komórkowej. Praktycznie cały obszar powiatu (poza nielicznymi wyjątkami) objęty jest zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej (GSM/GPRS). Na terenie powiatu janowskiego działa nowoczesny węzeł telekomunikacyjny. W Janowie Lubelskim funkcjonuje cyfrowa centrala telefoniczna, oferująca szeroki zakres usług teleinformatycznych.

Dynamicznie zwiększa się ilość osób korzystających z Internetu (modemowy, ISDN (cyfrowy), DSL (stałe łącze), dostarczanego zarówno poprzez tradycyjne łącza, jak i drogą radiową. Gorzej sytuacja wygląda na wiejskim obszarze powiatu, gdzie dominuje modemowy dostęp do Internetu. Dostęp do internetu jest oferowany przez dwóch działających w powiecie operatorów. Urzędy, szkoły, instytucje, przedsiębiorstwa itp. mają dostęp do szerokopasmowego internetu oferowanego przez TP S.A.. Trudno dokładnie oszacować liczbę osób korzystających z internetu, ale biorąc pod uwagę dosyć wysokie opłaty abonamentowe, należy sądzić, że jest to ciągle niewielki odsetek mieszkańców. Wiele mieszkańców korzysta z usług operatora sieci bezprzewodowej Spectrum oraz w gminie Janów Lubelski z bezpłatnego bezprzewodowego internetu, którego operatorem jest Urząd Miejski w Janowie Lubelskim.

Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie powiatu będzie uzależniony od ograniczenia bariery ekonomicznej w dostępie do internetu oraz od efektywnego informatyzowania administracji na terenie powiatu, połączonej z procesem uświadamiania i uczenia się mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informacyjnych.

Jednak rynek telefonii stacjonarnej zarówno pod względem wartości jak i pod względem liczby od kilku lat wykazuje tendencję spadkową. Jest to spowodowane rozwojem rynku telefonii ruchomej i znacznym upowszechnieniem się tych usług wśród społeczeństwa. Rynek telefonii ruchomej na przełomie ostatnich lat stał się

rynkiem zapewniającym większości mieszkańców Polski dostęp do usług telekomunikacyjnych niezależnie od ich lokalizacji.

3.4.7. Infrastruktura mieszkaniowa

Dane statystyczne wskazują na słabą stronę powiatu, jakim są niewystarczające zasoby mieszkaniowe. Powiat janowski pod względem zasobów mieszkaniowych klasyfikowany jest na 21 pozycji w województwie (mniej zasobów posiada jedynie powiat parczewski).

Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie wynosi 3,67 przy poziomie wojewódzkim 3,08. Stan bazy mieszkaniowej, o którym świadczy ilość mieszkań oddanych po 2000 r. jest także niezadowalający. Baza mieszkaniowa jest przestarzała i w większości wymaga modernizacji. W strukturze zasobów mieszkaniowych dominuje własność prywatna.

Standard przestrzenny mieszkań jest natomiast powyżej średniej wojewódzkiej. Mieszkanie na terenie powiatu ma przeciętnie 87,5 m² w województwie - 73,7 m².

W budownictwie mieszkaniowym w porównaniu z innymi powiatami województwa powiat wykazuje stagnację. Dysponując porównywalnymi danymi dotyczącymi powiatu można stwierdzić, że w budownictwie mieszkaniowym notuje się niską dynamikę przyrostu.

Tabela nr 33

Gmina	Liczba mieszkań	Liczba osób na 1 mieszkanie	Średnia pow. użytkowa mieszkania w m²	Średnia pow. użytkowa mieszkania w m² przypadająca na 1 osobę
Janów Lub.	4821	3,34	83,2	24,9
Batorz	916	3,81	98,0	25,7
Chrzanów	832	3,73	85,0	23,0
Dzwola	1655	4,03	86,3	21,4
Godziszów	1524	4,11	93,5	22,8
Modliborzyce	1968	3,68	85,0	23,1
Potok Wielki	1306	3,78	95,5	25,3
Ogółem	13022	3,67	87,5	23,8

Źródło: dane GUS stan na 31.12.2006 r.

Tabela nr 34. Mieszkania oddane do użytku w powiatach woj. lubelskiego w latach 2000- 2005

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA							
Jednostka terytorialna	ogółem						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Suma
	[miesz.]	[miesz.]	[miesz.]	[miesz.]	[miesz.]	[miesz.]	
LUBELSKIE	3 009	4 934	3 377	6 005	4 137	5 268	26 730
Powiat m.Lublin	1 348	2 573	1 125	1 453	1 081	1 661	9 241
Powiat lubelski	159	101	163	467	588	551	2 029
Powiat m.Biała Podlaska	142	259	312	262	208	282	1 465
Powiat biłgorajski	104	249	214	559	117	132	1 375
Powiat m.Chełm	218	405	201	227	132	170	1 353
Powiat puławski	111	234	133	312	239	273	1 302
Powiat świdnicki	146	222	124	256	167	229	1 144
Powiat m.Zamość	124	164	189	240	118	254	1 089
Powiat łukowski	131	126	131	270	199	199	1 056
Powiat bialski	49	72	102	228	187	227	865
Powiat zamojski	49	78	84	331	137	174	853
Powiat lubartowski	31	30	52	243	99	127	582
Powiat włodawski	58	70	77	214	83	65	567
Powiat radzyński	68	39	83	124	106	114	534
Powiat kraśnicki	51	39	47	113	129	126	505
Powiat chełmski	37	53	79	91	97	103	460
Powiat rycki	28	36	49	113	68	92	386
Powiat krasnostawski	89	74	49	34	51	79	376
Powiat hrubieszowski	17	30	70	121	42	85	365
Powiat Łęczyński	11	32	27	80	78	109	337
Powiat parczewski	22	9	10	82	94	49	266
Powiat tomaszowski	8	18	17	67	52	91	253
Powiat janowski	3	14	13	71	30	37	168
Powiat opolski	5	7	26	47	35	39	159

Źródło: dane GUS

Analizując dane powiatowe należy stwierdzić, że liczba oddawanych mieszkań znacznie odbiega od poziomu w innych powiatach, jedynie w powiecie opolskim oddano w latach 2000-2005 łącznie mniej mieszkań - poziom 156, w powiecie janowskim jest to poziom 168. Niewielki jest także poziom wydawanych pozwoleń na budowę w latach 2000-2005 łącznie 458.

Tabela nr 35. Wydane pozwolenia na budowę w powiatach woj. lubelskiego w latach 2000 – 2005

POZWOLENIA WYDANE NA BUDOWĘ							
Jednostka terytorialna	budynki ogółem						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Suma
	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	
LUBELSKIE	3 704	4 150	2 138	3 239	3 609	3 007	19 847

Powiat lubelski	811	803	372	532	626	548	3 692
Powiat zamojski	208	259	154	261	235	199	1 316
Powiat łukowski	204	286	145	183	233	165	1 216
Powiat bialski	207	213	136	232	240	162	1 190
Powiat puławski	218	226	113	231	217	165	1 170
Powiat m. Lublin	276	238	104	151	171	190	1 130
Powiat biłgorajski	181	262	117	166	191	177	1 094
Powiat lubartowski	183	230	97	157	231	174	1 072
Powiat kraśnicki	121	156	80	118	149	112	736
Powiat świdnicki	145	157	72	100	126	121	721
Powiat tomaszowski	129	132	75	137	133	98	704
Powiat Łęczyński	119	117	70	132	132	94	664
Powiat chełmski	98	125	81	115	120	124	663
Powiat rycki	113	127	91	76	94	104	605
Powiat włodawski	120	121	69	102	90	84	586
Powiat radzyński	94	105	53	112	82	66	512
Powiat janowski	80	111	44	58	101	64	458
Powiat krasnostawski	57	105	44	57	81	61	405
Powiat m. Chełm	43	81	47	73	76	56	376
Powiat m. Biała Podlaska	65	76	41	53	53	59	347
Powiat opolski	61	65	39	62	60	49	336
Powiat m. Zamość	75	64	24	50	58	48	319
Powiat parczewski	48	56	35	42	47	44	272
Powiat hrubieszowski	48	35	35	39	63	43	263

Źródło: dane GUS

3.5. Infrastruktura społeczna

3.5.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie powiatu janowskiego znajduje się 30 szkół podstawowych, 17 szkół gimnazjalnych, 5 ponadgimnazjalnych. Liczba placówek oświatowych na poziomie podstawowym w ostatnich latach zmniejszyła się - jest to efekt nizu demograficznego i stopniowej migracji ludności wiejskiej. Likwidowane są głównie małe szkoły wiejskie. Ilość szkół podstawowych w ostatnich latach w rozbiciu na gminy powiatu janowskiego przedstawia się następująco:

Tabela nr 36

szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez szkół specjalnych							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006

Ogółem w powiecie	35	32	32	32	32	31	30
Gmina Batorz	5	5	5	5	5	5	4
Gmina Chrzanów	3	3	3	3	3	3	3
Gmina Dzwola	5	5	5	5	5	5	5
Gmina Godziszów	6	6	6	6	6	6	6
Gmina Janów Lubelski	5	4	4	4	4	4	4
Gmina Modliborzyce	5	5	5	5	5	4	4
Gmina Potok Wielki	6	4	4	4	4	4	4

Źródło: dane GUS

Z gimnazjami sytuacja przedstawia się następująco. Do roku 2003 w każdej gminie istniało po jednej szkole tego szczebla. Zwiększenie ich liczby w 2003 roku spowodowane było koniecznością ułatwienia dostępu do nauki dzieciom wiejskim. W związku z tym utworzono gimnazja przy szkołach podstawowych. Nastąpiło rozdrobnienie tych szkół, nie miało to związku ze zwiększeniem ilości dzieci. Sytuacja ilościowa w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

Tabela nr 37

Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez szkół specjalnych							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem w powiecie	7	7	7	16	17	17	17
Gmina Batorz	1	1	1	2	2	2	2
Gmina Chrzanów	1	1	1	1	1	1	1
Gmina Dzwola	1	1	1	3	3	3	3
Gmina Godziszów	1	1	1	3	3	3	3
Gmina Janów Lubelski	1	1	1	1	2	2	2
Gmina Modliborzyce	1	1	1	3	3	3	3
Gmina Potok Wielki	1	1	1	3	3	3	3

Źródło: dane GUS

Na terenie powiatu janowskiego znajdują się następujące szkoły ponadgimnazjalne:

Tabela nr 38

Nazwa szkoły	Miejscowość	Liczba uczniów w roku szkol. 2007/2008	Jednostki-profile
I Liceum Ogólnokształcące im. Boh. Porytowego Wzgórza	Janów Lubelski	702	Liceum Ogólnokształcące
Zespół Szkół	Janów Lubelski	348	Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane - Kształtowanie Środowiska, Technikum Organizacji i Usług Gastronomicznych
Zespół Szkół Zawodowych	Janów Lubelski	740	Liceum Profilowane - Ekonomiczno-Administracyjne, Liceum Profilowane - Zarządzanie Informacją, Technikum Ekonomiczne, Technikum Mechaniczne, Technikum Technologii przemysłu drzewnego Technikum Handlowe, Szkoła policealna (technik obsługi turystycznej, Zasadnicza Szkoła Zawodowa (ślusarz, stolarz, kucharz małej gastronomii, cukiernik, piekarz, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik, monter elektroniki, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, murarz, posadzkarz, mechanik monter maszyn i urządzeń, sprzedawca).
Studium Medyczne	Janów Lubelski	140	Szkoły policealne: (ratownik medyczny, technik masażysta, opiekunka dziecięca, technik usług kosmetycznych, terapeuta zajęciowy) Planowany: opiekun medyczny
Zespół Szkół Rolniczych	Potoczek	280	Technikum Rolnicze Technikum Agrobiznesu Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego Technikum Ochrony Środowiska Zasadnicza Szkoła Zawodowa (mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, rolnik, piekarz, cukiernik, rzeźnik wędliniarz, krawiec) Liceum Ogólnokształcące Policealne Studium Ekonomiczno-Informatyczne Szkoła Policealna (rolnik, ekonomista) Technikum Rolnicze Uzupełniające dla Dorosłych

Liceum Ogólnokształcące	Modliborzyce	116	Liceum Ogólnokształcące
Policealna Szkoła Agroturystyki i Hotelarstwa dla Dorosłych	Modliborzyce	25	technik obsługi turystycznej

Źródło: dane ze szkół ponadgimnazjalnych stan na 31.01.2008 r.

Szkoły i przedszkola na terenie powiatu nie są przystosowane dla dzieci niepełnosprawnych. Jest to o tyle ważne, że na terenie powiatu znaczna część dzieci i młodzieży wymaga ponadstandardowej opieki i odpowiednich warunków infrastrukturalnych. Tylko w jednym przedszkolu Nr 1 w Janowie Lubelskim oraz w Publicznej Szkole Podstawowej w Janowie Lub. są w chwili obecnej grupy integracyjne, jednak infrastruktura jest zupełnie niedostosowana do potrzeb tych dzieci.

Od kilku lat powiat czyni zabiegi w celu utworzenia filii wyższej szkoły. Wprawdzie powstała filia Akademii Rolniczej, umiejscowiona przy Zespole Szkół Rolniczych w Potoczku. Jednak w tej chwili nie prowadzi się tam zajęć ze względu na brak chętnych osób do podjęcia studiów na kierunku proponowanym w Potoczku (agrobiznes). Najbliższe ośrodki szkolnictwa wyższego, do których najczęściej aplikuje młodzież, to przede wszystkim Lublin (m.in. KUL, UMCS, Politechnika Lubelska, Akademia Rolnicza), Rzeszów (m.in. Politechnika Rzeszowska, Uniwersytet Rzeszowski), Zamość (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji), Stalowa Wola (Filia KUL).

Potrzeby inwestycyjne dla szkół ponadgimnazjalnych w powiecie janowskim to:

1. Remont zabytkowych budynków gospodarczych w Zespole Szkół Rolniczych w Potoczku,
2. Drugi etap rozbudowy I Liceum Ogólnokształcącego w Janowie Lubelskim,
3. Budowa sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Janowie Lubelskim,
4. Termoizolacja i budowa nowego dachu na obiektach Zespołu Szkół Zawodowych w Janowie Lubelskim.

Oprócz wymienionych inwestycji każdej szkole potrzebne jest przeprowadzenie drobnych remontów.

3.5.2. Infrastruktura sportowa

Infrastruktura sportowa w powiecie janowskim jest słabo rozwinięta. W całym powiecie jest dziewięć hal sportowych, zlokalizowanych przy szkołach. W najbliższych latach planuje się budowę jeszcze co najmniej jednej hali sportowej przy szkole (Liceum Ogólnokształcące im. Boh. Porytowego Wzgórza) w Janowie Lubelskim. Jedynie dwa obiekty sportowe (przy Szkole Podstawowej w Janowie Lubelskim i przy Zespole Szkół Rolniczych w Potoczku) są nowoczesne i spełniają warunki do właściwego prowadzenia zajęć sportowych i przeprowadzania większych zawodów i imprez sportowych.

W Janowie Lubelskim znajduje się stadion piłkarski, a we wrześniu 2008 r. zostanie oddana do użytku kryta pływalnia. W obiekcie znajdują się: basen rekreacyjno - treningowy, basen zabiegowy, brodzik dla dzieci, zjeżdżalnia, kręgielnia, sauna i kawiarnia.

Na terenie całego powiatu działa ok. 30 klubów sportowych i uczniowskich. W ostatnich latach liczba ich zwiększyła się o połowę (z 20 w roku 2002). Uczęszcza do nich ponad 1500 osób zwłaszcza młodych. Kluby te borykają się z trudnościami finansowymi na bieżącą działalność jak i wyposażenie.

3.5.3. Infrastruktura kultury

Na terenie powiatu janowskiego nie ma rozbudowanej bazy kulturalnej. Placówki kulturalne stanowią 7 ośrodków kultury, 16 placówek bibliotecznych, Muzeum Regionalne w Janowie Lubelskim, Muzeum Wsi w Batorzu. Są to instytucje podlegające gminnym samorządom. Część obiektów wymaga remontów, np. Muzeum Regionalne w Janowie Lubelskim (z siedzibą w dawnym Więzieniu), Janowski

Ośrodek Kultury oraz Gminny Ośrodek Kultury w Modliborzycach mieszczą się w dawnej synagodze. Również większość ośrodków kultury jest słabo wyposażona w sprzęt (np. nagłaśniający, grający itp.). Przy Nadleśnictwie Janów Lubelskim jest udostępniana zwiedzającym Wystawa Przyrodnicza oraz Ekspozycja Kolejki Wąskotorowej. Powiat wspólnie z gminą Janów Lubelski prowadzi Miejsko-Powiatową Bibliotekę Publiczną.

3.5.4. **Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej**

Na terenie powiatu janowskiego znajduje się jeden szpital, który jest Samodzielnym Publicznym Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej. Poza tym funkcjonują przychodnie publiczne i niepubliczne, które w 2003 przekształciły się w Zakłady Opieki Zdrowotnej.

Tabela nr 39

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Szpitale ogółem		1	1	1	1	1	1	1
Przychodnie /Zakłady Opieki Zdrowotnej	Ogółem	13	14	14	17	19	19	19
	Publiczne	1	1	1	6	6	6	6
	Niepubliczne	12	13	13	11	13	13	13

Źródło: dane GUS

Podział ZOZ – ów na gminy powiatu przedstawia się następująco:

Tabela nr 40

Liczba ZOZ	Razem	Publiczne	Niepubliczne
Gmina Batorz	1	1	0
Gmina Chrzanów	1	0	1

Gmina Dzwola	2	1	1
Gmina Godziszów	4	1	3
Gmina Janów Lubelski	6	1	5
Gmina Modliborzyce	1	1	0
Gmina Potok Wielki	3	0	3
Razem	18	5	13

Źródło: dane GUS stan na 31.12.2006

Przewaga zakładów niepublicznych świadczy o stopniowej prywatyzacji służby zdrowia na terenie powiatu janowskiego. Dostęp mieszkańców powiatu do usług zdrowotnych jest stosunkowo dobry. Problemem jest jednak nie zawsze najwyższa jakość świadczonych usług medycznych.

3.6. Zarządzanie

3.6.1. Możliwości budżetowe powiatu

Poziom realizacji zadań w samorządach w dużej mierze zależy od ich sytuacji finansowej. Budżet powiatu stanowi podstawowy instrument określający możliwości inwestycyjne powiatu.

Analizę budżetu powiatu janowskiego przedstawimy na podstawie roku 2006.

Dochody budżetu powiatu na początek roku zaplanowane zostały na kwotę **26.437.908 zł**, w tym dochody związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami na kwotę **3.538.192 zł**, zaś wydatki budżetu powiatu kształtowały się na poziomie **29.867.042 zł** w tym wydatki na zadania z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami kwota **3.538.192 zł** oraz wydatki związane z realizacją programów realizowanych w

ramach funduszy strukturalnych pochodzących z Unii Europejskiej na kwotę **2.047.255 zł**. Planowane przychody budżetu powiatu kształtowały się na poziomie **4.452.534 zł** natomiast rozchody budżetu powiatu kształtowały się na poziomie **1.023.400 zł**.

Dochody budżetu powiatu janowskiego w latach 2000-2006 w zł przedstawiają się następująco:

Tabela nr 41

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
27 611 000	31 187 719	26 911 726	23 125 879	26 416 677	29 778 861	27 280 415

Źródło: dane GUS

Natomiast dochody na 1 mieszkańca w zł wynoszą w kolejnych latach:

Tabela nr 42

2002	2003	2004	2005	2006
553,28	477,77	546,99	620,33	569,83

Źródło: dane GUS

Wydatki na 1 mieszkańca w zł w tym samym okresie wynosiły odpowiednio:

Tabela nr 43

2002	2003	2004	2005	2006
574,88	489,34	542,66	593,81	606,07

Źródło: dane GUS

Wydatki budżetu powiatu janowskiego w zł kształtowały się następująco:

Tabela nr 44

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
27 512 093	30 291 992	27 962 010	23 686 231	26 207 527	28 505 801	29 015 776

Źródło: dane GUS

Wydatki majątkowe inwestycyjne powiatu janowskiego w latach 2000-2006 wynosiły odpowiednio w zł:

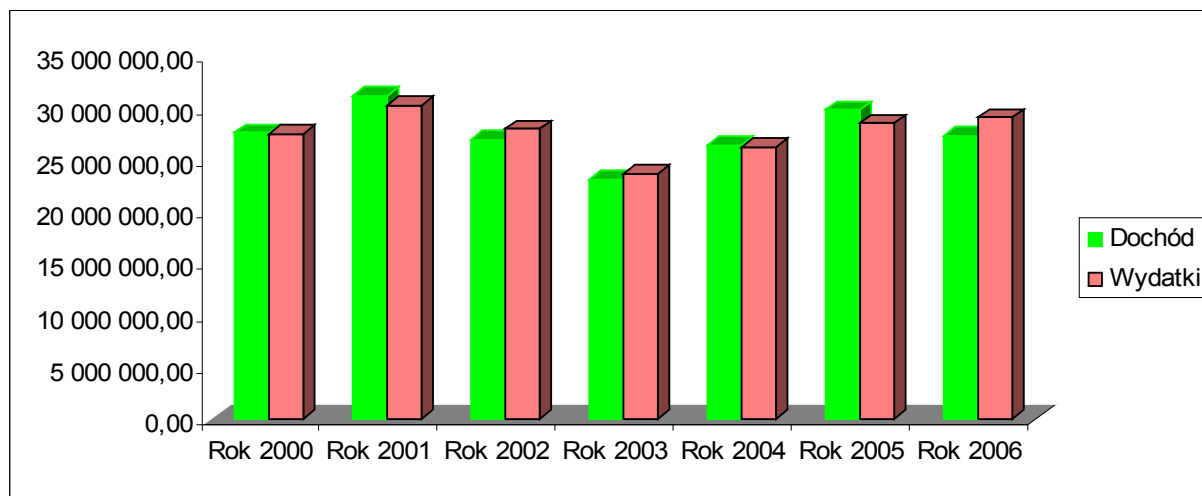
Tabela nr 45

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
2 957 781	2 485 975	3 981 624	2 851 715	3 556 954	4 531 354	4 059 431

Źródło: dane GUS

Poniższy wykres przedstawia porównanie dochodów i wydatków budżetu powiatu janowskiego na przestrzeni lat 2000-2006

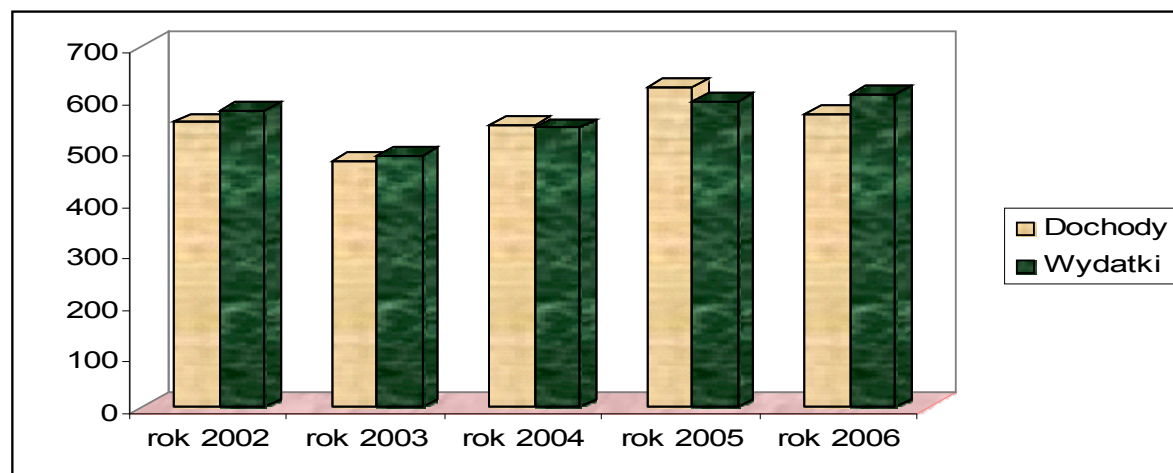
Wykres nr 13



Źródło: dane GUS

Poniższy wykres przedstawia natomiast porównanie dochodów i wydatków budżetu na jednego mieszkańca

Wykres nr 14



Źródło: dane GUS

Zdolność powiatu do inwestowania uzależniona jest głównie od wielkości dochodów oraz struktury wydatków w budżecie. W ciągu ostatnich lat można zaobserwować wahania w poziomie dochodów (obserwuje się wzrosty i spadki dochodów w poszczególnych latach). Wielkość tych dochodów w roku 2006 wyniosła ok. 27 mln zł i spadła w porównaniu z rokiem 2000 o prawie 11%. Jednak prognozowane wykonanie dochodów za 2007 r. pozwala stwierdzić, że dochody będą na poziomie ok. 29 mln zł. Głównymi składnikami dochodów budżetu powiatu są

wpływy z subwencji (49%) i dotacje celowe z budżetu państwa (25,7%). Dochody własne stanowią niecałe 20%.

Stosunkowo niekorzystnie kształtuje się struktura wydatków w budżecie powiatu. Większość wydatków budżetu stanowią wydatki bieżące jednostek budżetowych (z czego ponad 50% przeznacza się na wynagrodzenia pracownicze). Natomiast wydatki na inwestycyjne wynoszą około 14% budżetu.

Jednak niskie dochody budżetu nie pozwalają na prowadzenie inwestycji ze środków własnych; niezbędne jest pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Strategia rozwoju określa podstawowe cele i kierunki działań władz samorządowych. Pokrywają się one z zadaniami realizowanymi przez powiat. Przed każdym samorządem stoi więc perspektywa pozyskiwania odpowiednich środków finansowych na realizację zamierzonych, zaplanowanych inwestycji. Budżety jednostek samorządowych są dosyć skromne i z pewnością nie wystarczające na realizację wszystkim zakładanych celów i osiągnięcie zamierzonych standardów. W związku z tym koniecznością staje się sięgnięcie do innych, zewnętrznych źródeł finansowania.

3.6.2. Promocja powiatu janowskiego

Podstawową formą promocji i komunikacji z mieszkańcami jest oficjalna strona internetowa powiatu (www.powiatjanowski.pl) oraz wydawana wspólnie z Gminą Janów Lubelski „Gazeta Janowska”.

Promocja powiatu janowskiego odbywa się głównie poprzez wydawanie folderów. W roku 2007 wydano lub uczestniczono w wydaniu m.in.:

- folder o powiecie janowskim,
- mapa powiatu janowskiego,
- przewodnik o powiecie janowskim,
- przewodnik po Roztoczu (uczestnictwo w wydaniu),
- album Województwa Lubelskiego (uczestnictwo w wydaniu),
- foldery okolicznościowe na imprezy,
- kalendarz ścienny

Razem z Lokalną Grupą Działania „Leśny Krąg” udział w Targach Poznańskich FARMA 2007, na których zaprezentowano powiat.

3.6.3. Kapitał społeczny

3.6.3.1. Organizacje pozarządowe

Na terenie powiatu janowskiego działają 282 organizacje pozarządowe. Najbardziej aktywne z nich to:

1. Agencja Rozwoju Lokalnego w Janowie Lubelskim – Oddział Lubelskiej Fundacji Rozwoju – Agencji Rozwoju Regionalnego (doradztwo i szkolenia dla przedsiębiorców i bezrobotnych itp.);
2. Stowarzyszenie Kulturalno – Sportowe „Pegaz” – Janów Lubelski (organizacja imprez, prowadzenie informacji turystycznej, zajęcia sportowe dla dzieci);
3. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg” – Janów Lubelski (promocja regionu, organizacja imprez);
4. Agencja Współpracy i Rozwoju – Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej „SAS” – Janów Lubelski;
5. Klub Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Janów Lubelski;
6. Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „Humanus” – Janów Lubelski;
7. Stowarzyszenie Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Wawrzynek” – Janów Lubelski;
8. Caritas Diecezji Sandomierskiej;
9. Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Janowie Lubelskim;
10. Effatha – Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych – Janów Lubelski;
11. Stowarzyszenie Przyjaciół DPS w Janowie Lub. „Nasz Dom”.

3.6.3.2. Aktywność wyborcza

Aktywność wyborcza mieszkańców powiatu janowskiego jest bardzo dobra. Wskazują na to wyniki ostatnich wyborów do Sejmu RP (październik 2007 r.). Średnia frekwencja w powiecie wyniosła 53,29 %.

Tabela nr 46

Liczba uprawnionych, liczba wydanych kart do głosowania					
Nazwa jednostki	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba głosów		Liczba kart wydanych / liczby uprawnionych [%]
			oddanych	ważnych	
Batorz, gm.	2804	1410	1409	1378	50.29
Chrzanów, gm.	2552	1475	1474	1452	57.80
Dzwola, gm.	5380	2709	2708	2655	50.35
Godziszów, gm.	4880	3400	3400	3353	69.67
Janów Lubelski, gm.	13163	7259	7257	7079	55.15
Modliborzyce, gm.	5845	2701	2696	2651	46.21
Potok Wielki, gm.	3870	1558	1558	1514	40.26
janowski, pow.	38494	20512	20502	20082	53.29

Źródło: dane PKW

Największa frekwencja była udziałem mieszkańców gminy Godziszów, natomiast najmniejsza w gminie Potok Wielki.

Większą aktywność wykazują średnio mieszkańcy miasta. Najmniejszą aktywnością wykazali się mieszkańcy mniejszych gmin (za wyjątkiem gminy Chrzanów, w której pomimo najmniejszej liczby mieszkańców, frekwencja była dużo wyższa niż średnia powiatu, województwa i Polski).

Tabela nr 47

Frekwencja w zależności od siedziby komisji obwodowej					
Opis	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba głosów		Liczba kart wydanych / liczby uprawnionych [%]
			oddanych	ważnych	
Miasto	10849	6023	6023	5885	55.52
Wieś	27645	14489	14479	14197	52.41
Frekwencja w zależności od liczby mieszkańców gminy					
do 5 000	5356	2885	2883	2830	53.86
od 5 001 do 10 000	19975	10368	10362	10173	51.90
od 10 001 do 20 000	13163	7259	7257	7079	55.15

Źródło: dane PKW

Na tle Polski i województwa aktywność wyborcza mieszkańców jest dobra. Przedstawia się ona następująco:

Tabela nr 48

Nr	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart wydanych / liczby uprawnionych [%]
Polska	30615471	16495045	16142202	53.88
lubelskie, woj.	1743194	871678	853204	50.00
janowski pow.	38494	20512	20502	53.29

Źródło: dane PKW

4. KONSULTACJE SPOŁECZNE I BADANIA ANKIETOWE

Prace nad Strategią Rozwoju Powiatu Janowskiego zostały oficjalnie zainaugurowane we wrześniu 2007 r. spotkaniem z przedstawicielami starostwa, wójtów gmin, podległych powiatowi instytucji, itp.. Podczas tego spotkania omówiono wstępne założenia do opracowania strategii. Następnie podjęto prace nad opracowaniem diagnozy stanu systemu społeczno – ekonomicznego powiatu, które obejmowały gromadzenie i analizę danych zebranych ze wszelkich możliwych źródeł.

Na podstawie zgromadzonych informacji opracowano Analizę Strategiczną SWOT Powiatu Janowskiego.

Po konsultacjach i uzgodnieniach na spotkaniach z przedstawicielami samorządów powiatowego i gminnych opracowano propozycje wizji rozwoju powiatu, misji, głównych celów strategicznych i kierunków działania. dopracowane zostały również cele szczegółowe strategii.

W międzyczasie przeprowadzona została ankieta wśród uczniów ostatnich klas szkół średnich. Tematem ankiety był ich obraz powiatu i perspektywy jego rozwoju, jak również zapytano ich czy i jakie plany wiążą z powiatem janowskim.

Wybrano tę grupę, ponieważ ma ona niewątpliwy wpływ na przyszłość powiatu, a przy postępującej migracji młodych ludzi z powiatu ich opinie o jego przyszłości są bardzo ważne.

W ankiecie wzięło udział 115 uczniów z następujących szkół:

- Zespół Szkół w Janowie Lubelskim (ZS) - 32 osoby
- Zespół Szkół Zawodowych w Janowie Lubelskim (ZSZ)- 30 osób
- Liceum Ogólnokształcące w Janowie Lubelskim (LO) - 29 osób
- Zespół Szkół Rolniczych w Potoczku (ZSR) - 24 osoby

Pytanie nr 1: *Po ukończeniu szkoły zamierzam:*

	ZS	ZSZ	LO	ZSR	RAZEM
Studiować	29	25	29	8	91
Podjąć pracę	2	0	0	14	16
Obie odp.	1	2	0	2	5

Z odpowiedzi wynika, że większość uczniów planuje po ukończeniu szkoły średniej kontynuować naukę na studiach wyższych (ok. 80%).

Pytanie nr 2: *Z jakim miejscem wiążesz swoje plany życiowe ?:*

	ZS	ZSZ	LO	ZSR	RAZEM
Pow. janowski	1	4	3	1	9
Poza powiatem	10	8	10	8	36
Trudno pow.	21	18	16	15	70

Pytanie nr 3: W jaki sposób spędzasz swój wolny czas?

Oto najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- słuchanie muzyki
- spotkania ze znajomymi
- komputer i TV
- uprawianie sportu

Odpowiedzi te wskazują w rozwijanie, jakich form rekreacji powinien inwestować samorząd lokalny, aby powiat był miejscem atrakcyjnym dla młodych ludzi.

Pytanie 4: *Jak oceniasz warunki życia w miejscowości, której mieszkasz? Co ci się podoba a co nie?*

Warunki życia wskazywano przeważnie na dobre. Niektórym podoba się okoliczna przyroda, spokój i bezpieczeństwo. Największą zgodność ankietowani wykazali przy wskazaniu co im się nie podoba: brak miejsc do spędzania wolnego czasu.

Pytanie 5: *Wymień przedsięwzięcia, które Twoim zdaniem trzeba wykonać w powiecie?*

Najczęściej pojawiały się następujące odpowiedzi:

- utworzenie nowych miejsc pracy
- remont dróg i obwodnicy Janowa
- remont obiektów szkolnych
- utworzenie miejsc do spędzania wolnego czasu
- budowa obiektów sportowych.

5. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Względnie dobre położenie komunikacyjne przy drogach krajowych nr.19 i 74.	1. Położenie we wschodniej części kraju tzw. "ściana wschodnia", zapóźnionej pod względem dostępności komunikacyjnej (nieliczne planowane drogi szybkiego ruchu, autostrady, lotniska).
2. Potencjał naturalny Lasów Janowskich z Parkiem Krajobrazowym i rezerwatami przyrody.	2. Zanieczyszczenie obszarów leśnych (dzikie wysypiska śmieci).
3. Stosunkowo niski stopień zniszczenia walorów krajobrazowych na obszarach turystycznie najcenniejszych.	3. Niedostateczne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
4. Potencjał turystyczny Zalewu Janowskiego.	4. Wyludnianie się obszaru powiatu.
5. Jeden z najlepiej zachowanych regionów	5. Niska jakość życia mieszkańców regionu

etnograficznych na terenie południowo zachodniej Lubelszczyzny. 6. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego: czyste powietrze atmosferyczne, znaczne zasoby wód podziemnych dobrej jakości. 7. Atrakcyjne i różnorodne środowisko naturalne 8. Stosunkowo duży udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w odniesieniu do wskaźników ogólnokrajowych. 9. Stały wzrost wskaźników zatrudnienia połączony ze spadającym bezrobociem. 10. Stosunkowo dobry ogólny poziom wykształcenia społeczeństwa. 11. Aktywna działalność jednostek kultury. 12. Bogaty kalendarz corocznych imprez kulturalnych i sportowych. 13. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, mała przestępczość i duża wykrywalność przestępstw. 14. Wysoka aktywność gospodarcza i przedsiębiorczość miejscowej ludności. 15. Stosunkowo dobrze rozwinięty handel. 16. Znaczna ilość firm i instytucji otoczenia biznesu. 17. Potencjał wykwalifikowanej kadry pracowniczej w zakresie wybranych zawodów (ślusarz, mechanik, stolarz, ekonomista, piekarz, kucharz). 18. Atrakcyjne tereny inwestycyjne na terenie powstałej podstrefy ekonomicznej 19. Dobra kondycja istniejących firm produkcyjnych przejawiająca się wysokim wskaźnikiem produkcji sprzedanej na	(rosnąca skala ubóstwa). 6. Rosnący odsetek osób nieprzystosowanych społecznie i ekonomicznie oraz zagrożonych wykluczeniem. 7. Wysokie bezrobocie 8. Mało atrakcyjna oferta pracy dla ludzi młodych 9. Słaby dostęp społeczeństwa do usług i dóbr kultury. 10. Brak mieszkań komunalnych dla mniej zamożnej części społeczeństwa. 11. Mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w szczególności dzieci i młodzieży. 12. Mała liczba podmiotów gospodarczych. 2. Niekorzystna struktura gospodarki. 13. Dominacja usług o charakterze nierynkowym. 14. Brak nowoczesnych dziedzin przemysłu i usług w zakresie wysokiej technologii. 15. Niski poziom nakładów inwestycyjnych 16. Niski poziom nasycenia kapitałem. 17. Niski poziom dochodów ograniczający przedsiębiorczość mieszkańców. 18. Słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych. 19. Niski wskaźnik zatrudnienia w sektorze prywatnym. 20. Mała aktywność gospodarcza terenów wiejskich 21. Niedostateczne wykorzystywanie zasobów naturalnych 22. Brak specjalizacji i nadmierne rozdrobnienie w rolnictwie.
--	--

mieszkańca.	23. Wyjątkowo niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych, przewaga małych gospodarstw.
20. Ustabilizowana struktura zatrudnienia istniejących firm (brak zwolnień grupowych).	24. Niska zamożność gospodarstw rolnych, oraz niska skłonność do inwestowania i wdrażania innowacji w produkcji rolnej.
21. Potencjał wolnych terenów inwestycyjnych.	25. Słabo rozwinięta informacja turystyczna
22. Niskie koszty pracy, wynagrodzenia mieszkańców kształtują się na niskim poziomie.	26. Niedostateczne oznakowanie atrakcji i szlaków turystycznych
23. Dobre gleby do produkcji rolnej w części powiatu	27. Słaba baza noclegowa i gastronomiczna
24. Zasoby surowcowe dla rozwoju przetwórstwa spożywczego (owoce miękkie, wysokiej jakości woda).	28. Niskie standardy usług turystycznych hotelowych i gastronomicznych.
25. Zasoby surowcowe dla przemysłu drzewnego.	29. Słabe i nierozwinięte instytucje samorządu gospodarczego
26. Różnorodny potencjał turystyczny istniejących walorów naturalnych.	30. Niedostatecznie rozwinięta promocja regionu i jego atrakcyjności lokalizacyjnej dla przedsiębiorców.
27. Walory krajoznawcze	31. Słabo rozwinięta sieć drogowa i brak kolejowej.
28. Czyste środowisko - stosunkowo niski stopień zniszczenia walorów krajobrazowych na obszarach turystycznie najcenniejszych.	32. Zły stan techniczny nawierzchni dróg.
29. Jeden z najlepiej zachowanych regionów etnograficznych na terenie południowo zachodniej Lubelszczyzny.	33. Niewystarczająca ilość i stan techniczny chodników.
30. Istniejące oczyszczalnie ścieków w Janowie Lub. i Modliborzycach.	34. Niewystarczająca ilość parkingów.
31. Istniejący Zakład Unieszkodliwiania odpadów dla gmin Janów Lub. i Modliborzyce.	35. Centrum Janowa Lub. obciążone intensywnym ruchem międzynarodowym i międzyregionalnym – brak obwodnic.
32. Dobrze rozwinięta sieć energetyczna i telefoniczna.	36. Niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnych.
33. Stosunkowo dobry dostęp do placówek oświatowych	37. Niewystarczająca długość sieci wodociągowych.
	38. Brak oczyszczalni ścieków na terenie gmin.
	39. Brak nowoczesnych rozwiązań utylizacji odpadów.

34. Stosunkowo dobry dostęp do usług medycznych.	40. Brak selektywnej zbiórki odpadów,
35. Wysoka aktywność społeczności wiejskich np. Łązek Garncarski.	41. Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa.
36. Powolny stały wzrost dochodów gminy.	42. Mała liczba mieszkań korzystających z gazu sieciowego.
37. Wysoka skuteczność samorządów gminnych w ubieganiu się o środki unijne.	43. Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.
38. Wysoka efektywność gmin w realizacji i rozliczaniu inwestycji.	44. Niska dynamika w budownictwie mieszkaniowym.
39. Duża liczba organizacji pozarządowych.	45. Brak kompleksowego rozwiązania dostępu do Internetu.
40. Powstanie Lokalnej Grupy Działania „Leśny Krąg”.	46. Zła sytuacja dochodowa mieszkańców
41. Wysoka aktywność samorządów lokalnych	47. Utrudniony dostęp dzieci wiejskich do przedszkoli (3-5 lat).
42. Aktywna działalność organizacji pozarządowych na terenie powiatu	48. Zły stan obiektów edukacyjnych i sportowych.
43. Zwiększająca się aktywność społeczności wiejskich	49. Brak uczelni wyższej.
	50. Niski poziom wykształcenia.
	51. Słaby dostęp społeczeństwa do usług i dóbr kultury.
	52. Niski stan zaplecza technicznego i wyposażenia placówek kultury.
	53. Mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w szczególności dzieci i młodzieży.
	54. Zły stan infrastruktury służby zdrowia.
	55. Niedostosowanie infrastruktury placówek oświatowych dla dzieci niepełnosprawnych.
	56. Niekorzystna struktura lokalnej gospodarki, mała ilość zakładów produkcyjnych, w związku z tym niewielkie dochody z lokalnych podatków dla samorządów gminnych.
	57. Wysokie obciążenie budżetu przez podległe jednostki np. szpital.

	58. W powiecie istnieją organizacje pozarządowe, które są zarejestrowane, ale nie prowadzą działalności. 59. Niski poziom promocji produktów regionalnych powiatu 60. Brak obiektów biurowych dla jednostek administracji, rozmieszczenie pomieszczeń biurowych w oddalonych od siebie obiektach.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu w tym zakresie może przyczynić się do wzrostu zainteresowania powiatem jako jedną z najatrakcyjniejszych miejscowości. 2. Poprawiający się z roku na rok standard estetyki i funkcjonalności w mieście i gminach 3. Ożywiony ruch na rzecz kształcenia się młodzieży, szczególnie na poziomie szkół wyższych. 4. Rozwijanie nowych form zatrudnienia (np. związanych ze społeczeństwem informacyjnym). 5. Rozwój społeczeństwa informacyjnego. 6. Uruchomienie podstrefy Tarnobrzelskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. 7. Zainteresowanie inwestorów zewnętrznych strefą inwestycyjną. 8. Utrzymujący się w Polsce wysoki wzrost gospodarczy 9. Przygotowanie przez Gminę Janów Lub. koncepcji i szczegółowych planów zagospodarowania terenów inwestycyjnych turystycznych i strefy	1. Odpływ z regionu ludzi o wysokich kwalifikacjach i motywacji do pracy. 2. Tendencja do stopniowego starzenia się społeczeństwa. 3. Niż demograficzny. 4. Postępujące ubożenie społeczeństwa, głównie na wsi. 5. Utrzymujący się niski stopień nakładów inwestycyjnych w gospodarce regionu połączony z niskim napływem bezpośrednich inwestycji do regionu. 6. Utrudniony rozwój przedsiębiorstw przez duże obciążenia fiskalne i koszty pracy 7. Skomplikowane procedury administracyjne. 8. Słaby system wspierania przedsiębiorstw ze źródeł pozabankowych. 9. Zmniejszająca się konkurencyjność powiatu spowodowana słabo rozwiniętą infrastrukturą. 10. Ograniczona możliwość zbytu płodów rolnych. 11. Niska opłacalność produkcji rolnej 12. Spadek liczby turystów odwiedzających powiat, mniejsza liczba udzielonych

gospodarczej. 10. Rozwój dziedzin gospodarki opartych na zasobach leśnych. 11. Rosnący popyt na różne formy usług turystycznych (w tym agroturystyki) 12. Specjalizacja regionu lubelskiego w niszowych sektorach produkcji i usług (produkcja wysokiej jakości żywności, rozwój produktów tradycyjnych i regionalnych, usługi turystyczne). 13. Rozwój turystyki w oparciu o atrakcje krajoznawcze i produkty regionalne 14. Rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu. 15. Możliwość pozyskania środków strukturalnych UE 2007-2013 na projekty gospodarcze. 16. Uczestnictwo Polski w Unii Europejskiej daje szansę na pozyskiwanie środków na inwestycje w tym głównie wszelkiej potrzebnej infrastruktury RPO 2007-2013. 17. Rozwój i promocja odnawialnych źródeł energii. 18. Wzrastająca liczba osób korzystających z nowoczesnych technologii informacyjnych. 19. Ożywiony ruch na rzecz kształcenia się młodzieży, szczególnie na poziomie szkół wyższych. 20. Rozwijanie nowych form zatrudnienia (np. związanych ze społeczeństwem informacyjnym). 21. Możliwość korzystania z bezpłatnego kształcenia ze środków UE. 22. Wykorzystanie funduszy z UE na rozwój	noclegów spowodowany zwiększeniem konkurencji na rynku turystycznym i podniesieniem standardu usług. 13. Rosnące ceny rynkowe materiałów budowlanych. 14. Rosnące koszty siły roboczej. 15. Brak pracowników w zawodach budowlanych. 16. Wzrost wydatków inwestycyjnych pociągających za sobą wzrost zadłużenia powiatu i poszczególnych gmin. 17. Niewystarczające wielkości budżetów samorządowych. 18. Niedostateczna ilość środków własnych samorządów na inwestycje publiczne 19. Mały postęp w reformowaniu finansów publicznych i zwiększaniu dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego.
--	--

powiatu	
23. Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi w promowaniu powiatu	
24. Współpraca samorządów gminnych z powiatem	

Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że powiat janowski boryka się z wieloma poważnymi problemami rozwojowymi. Ogólnie można stwierdzić, że problemy te są typowe dla wielu powiatów wiejskich w Polsce i dotyczą głównie słabego rozwoju podstawowej infrastruktury technicznej oraz niskiej jakości kapitału ludzkiego. Czynniki te mają decydujący wpływ na słabo funkcjonującą gospodarkę lokalną, zdominowaną w dużym stopniu przez rozdrobnione i niedochodowe rolnictwo oraz słabo rozwiniętą przedsiębiorczość pozarolniczą. Z kolei słabo funkcjonująca gospodarka nie jest w stanie zapewnić mieszkańcom wystarczającej ilości miejsc pracy, przez co sytuacja materialna i jakość życia wielu gospodarstw domowych uzależniona jest w zbyt dużym stopniu od dochodów socjalnych.

Z drugiej strony powiat dysponuje atutami, które jeśli zostaną we właściwy sposób wykorzystane, mogą doprowadzić do uruchomienia pozytywnych mechanizmów jego rozwoju. Atuty te to przede wszystkim kompleks leśny, czysta przyroda, dobre warunki do produkcji wysokiej jakości żywności oraz przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zasoby ludzkie.

6. MISJA POWIATU JANOWSKIEGO

Misją Powiatu Janowskiego jest stworzenie lepszych warunków życia dla mieszkańców poprzez poprawę sytuacji materialnej,

podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia, a także zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym, zapewnienie warunków rozwoju przedsiębiorczości celem aktywizacji rynku pracy.

Należy także dążyć do zaktywizowania współpracy pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, podmiotami gospodarczymi, a także organizacjami pozarządowymi. Efektem tego będzie dalszy rozwój gospodarczy, społeczny oraz kulturalny powiatu. W wyniku tego również zostanie ukształtowana zróżnicowana struktura społeczno – gospodarcza ze znaczącym udziałem nowoczesnego i efektywnego sektora gospodarki żywnościowej oraz różnych form turystyki i pozarolniczej działalności gospodarczej.

Misja wskazuje generalny kierunek, w jakim powinien podążać powiat i z niej wynikają cele strategiczne, których wspieranie jest niezbędne do jej realizacji.

7. CELE STRATEGICZNE

- 1. Osiągnięcie wysokich standardów cywilizacyjnych życia mieszkańców i wysokiej jakości kapitału ludzkiego. Rozwój społeczeństwa informacyjnego. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.***
- 2. Wspieranie działań służących rozwojowi małych i średnich firm poprzez aktywizację lokalnych przedsiębiorców oraz przyciąganie nowych inwestorów.***

- 3. Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i surowcowego do rozwoju gospodarczego terenów wiejskich powiatu z jednoczesną ochroną środowiska naturalnego.**
- 4. Rozwój turystyki i rekreacji, bazującej na bogatych krajobrazowych walorach powiatu.**

8. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA STRATEGICZNE

CEL STRATEGICZNY 1:

Osiągnięcie wysokich standardów cywilizacyjnych życia mieszkańców i wysokiej jakości kapitału ludzkiego. Rozwój społeczeństwa informacyjnego. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Kierunek działania nr 1:

Poprawa jakości systemu szkolnictwa i zwiększenie dostępności do edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, w tym szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego.

Działania strategiczne:

1. Dostosowanie sieci szkół ponadgimnazjalnych oraz profili kształcenia w tych szkołach do potrzeb środowiska społecznego i rynku pracy z uwzględnieniem przewidywalnych tendencji.
2. Dostosowanie kształcenia policealnego do potrzeb rynku pracy. Stworzenie warunków do powstania szkoły wyższej w powiecie.

3. Szkolenia branżowe z zakresu poszczególnych dziedzin produkcji rolniczej i przetwórczej.
4. Stworzenie systemu kształcenia ustawicznego, zwłaszcza dla mieszkańców wsi.
5. Modernizacja i termomodernizacja obiektów szkolnych w powiecie janowskim.
6. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Kierunek działania nr 2:

Poprawa jakości i dostępności do opieki zdrowotnej i pomocy społecznej

Działania strategiczne:

1. Inwestycje, remonty i doposażenie w nowoczesny sprzęt w obiektach Szpitala Powiatowego w Janowie Lubelskim.
2. Zwiększenie oferty i poprawa poziomu usług medycznych, zwłaszcza specjalistycznych.
3. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.
4. Poprawa jakości i dostępności usług w zakresie pomocy społecznej.
5. Stworzenie systemu edukacyjno – rehabilitacyjno - opiekuńczego dla dzieci niepełnosprawnych.

Kierunek działania nr 3:

Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i rekreacji.

Działania strategiczne:

1. Organizacja imprez kulturalnych i rekreacyjno – sportowych na terenie powiatu janowskiego
2. Budowa kompleksu rekreacji wodnej i odnowy biologicznej.
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej w Powiecie Janowskim.
4. Dbłość o zasoby dziedzictwa kulturowego powiatu.
5. Wspieranie i promocja działań o charakterze kulturowym, sportowym i rekreacyjnym.

Kierunek działania nr 4:

Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Działania strategiczne:

1. Powszechny dostęp do Internetu na terenie powiatu janowskiego.
2. Wprowadzenie tzw. E-urzędu w celu polepszenia i przyspieszenia obsługi interesantów w urzędach na terenie powiatu.
3. Poprawa dostępu do informacji i nowoczesnych technologii na terenie powiatu.
4. Przeprowadzanie szkoleń w zakresie informatyki i dostępu do Internetu zarówno wśród pracowników urzędów, jak i mieszkańców powiatu.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw i inwestycji w zakresie wdrażania nowych technologii.

Kierunek działania nr 5:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Działania strategiczne:

1. wspierania działalności organizacji pozarządowych
2. poprawa bezpieczeństwa publicznego

CEL STRATEGICZNY 2:

Wspieranie działań służących rozwojowi małych i średnich firm poprzez aktywizację lokalnych przedsiębiorców oraz przyciąganie nowych inwestorów

Kierunek działania nr 1:

Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia organizacyjnego i merytorycznego dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Działania strategiczne:

1. Poszerzanie oferty terenów i obiektów przeznaczonych na nowe inwestycje.
2. Dążenie do zapewnienia nowoczesnych standardów obsługi przedsiębiorców w obiektach samorządu powiatowego, przyczyniających się do polepszenia kontaktów i jakości obsługi przedsiębiorców.
3. Promocja ofert inwestycyjnych powiatu i gmin, ich walorów gospodarczych oraz organizacja targów i wystaw.
4. Prowadzenie działań informacyjnych w zakresie pozyskiwania funduszy na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

Kierunek działania nr 2:

Kreowanie korzystnego klimatu dla dalszego rozwoju lokalnych firm oraz przyciąganie inwestorów zewnętrznych.

Działania strategiczne:

1. Opracowanie internetowego Przewodnika dla Inwestora.
2. Przeprowadzanie wśród lokalnych przedsiębiorców cyklicznych badań ankietowych, oceniających klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej w powiecie.
3. Prowadzenie bezpłatnej bazy przedsiębiorców i pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych w kraju i za granicą.
4. Organizacja spotkań z przedsiębiorcami.

Kierunek działania nr 3:

Koordinacja procesu rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej niezbędnej dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Działania strategiczne:

1. Rozbudowa i modernizacja dróg na terenie powiatu janowskiego.
2. Skomunikowanie terenów inwestycyjnych z głównymi ciągami komunikacyjnymi.
3. Rozbudowa systemów zaopatrzenia ludności w wodę i oczyszczania ścieków.
4. Wdrożenie koncepcji kompleksowej gospodarki odpadami w gminach powiatu janowskiego oraz rozbudowa systemu segregacji odpadów.
5. Rozwiązywanie problemów utylizacji odpadów niebezpiecznych.

CEL STRATEGICZNY 3:

Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i surowcowego do rozwoju gospodarczego powiatu z jednoczesną ochroną środowiska naturalnego

Kierunek działania nr 1:

Poprawa efektywności gospodarstw rolnych

Działania strategiczne:

1. Wsparcie modernizacji gospodarstw rolnych.
2. Wsparcie organizacji i grup producentów rolnych.
3. Rozwój gospodarstw ekologicznych.
4. Pozyskiwanie funduszy (w tym funduszy europejskich) w celu kreowania zmian na terenach wiejskich.
5. Scalanie gruntów rolnych na terenie powiatu

Kierunek działania nr 2:

Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego

Działania strategiczne:

1. Wsparcie rozwoju i marketing przetwórstwa rolno-spożywczego i runa leśnego.
2. Rozwój sektora mleczarskiego, przetwórstwa mięsa, hodowli ryb.
3. Promocja produkcji zdrowej żywności.

Kierunek działania nr 3:

Ochrona wartości środowiska przyrodniczego

Działania strategiczne:

1. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo dla zachowania walorów przyrodniczych przy jednoczesnym umożliwieniu racjonalnego korzystania ze środowiska.
2. Zachowanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę gatunków roślin i zwierząt.
3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa.
4. Promocja i rozwój energii odnawialnej.

Kierunek działania nr 4:

Kształtowanie właściwej gospodarki leśnej

Działania strategiczne:

1. Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej z uwzględnieniem wymogów ekologicznych i gospodarczych
2. Działanie na rzecz rozwoju infrastruktury związanej z rolnictwem i leśnictwem
3. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej

CEL STRATEGICZNY 4:

Rozwój turystyki i rekreacji bazującej na bogatych walorach powiatu

Kierunek działania nr 1:

Stworzenie powiatowego systemu informacji i promocji w zakresie turystyki oraz kultury.

Działania strategiczne:

1. Wydawanie materiałów reklamowych we współpracy z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i samorządowymi.

2. Propagowanie wspólnego powiatowego kalendarza wydarzeń kulturalnych, sportowych i innych.
3. Zamieszczanie oferty turystycznej powiatu w wydawnictwach ogólnopolskich i zagranicznych.
4. Udział powiatu w targach krajowych i zagranicznych.
6. Promocja walorów turystycznych powiatu.
7. Organizacja imprez promocyjnych o zasięgu powiatowym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym
8. Stworzenie powiatowego systemu informacji turystycznej.

Kierunek działania nr 2:

Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i markowych produktów turystycznych.

Działania strategiczne:

1. Wyznaczenie i budowa infrastruktury turystycznej na terenie powiatu janowskiego.
2. Wspieranie rozwoju działalności agroturystycznej.
3. Promowanie produktów regionalnych.
4. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie powiatu.

9. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI

Przyjęty układ celów jest w pełni zgodny z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015. Strategia Rozwoju Kraju zawiera sześć głównych priorytetów. Zgodność ze Strategią Powiatu Janowskiego pokrywa się w punkcie VI SRK, który brzmi: „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej”, z celami strategii, które mają na celu rozwój infrastruktury (cel strategiczny nr 2), rozwój gospodarczy (cele strategiczne nr 2, 3, 4), rozwój potencjału ludzkiego (cel strategiczny nr 1).

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego wpisuje się także w strukturę celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020. Uwzględnia również obowiązujące dokumenty strategiczne na poziomie powiatowym, w tym m.in.: Program ochrony środowiska dla powiatu janowskiego, Plan gospodarki odpadami dla powiatu janowskiego, Program Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Janowskiego na lata 2004-2006, Strategię rozwiązywania problemów społecznych w powiecie janowskim. W trakcie opracowywania dokumentu uwzględniano również strategię rozwoju poszczególnych gmin należących do powiatu janowskiego.

Można stwierdzić zgodność w celach Regionalnego Programu Operacyjnego i zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego. Priorytetem tych programów jest głównie rozwój infrastruktury, która poprawiłaby warunki inwestowania i pociągnęła za sobą zwiększenie konkurencyjności regionu oraz rozwój gospodarczy. Ważną kwestią jest również rozwój potencjału ludzkiego, jest to punkt III w RPO. Natomiast w strategii zawarty jest w celu strategicznym nr 1.

Pozostałe cele pokrywają się z punktem V - Turystyka, VI - Kultura i dziedzictwo narodowe, VII - Ochrona środowiska, VIII - Rozwój dróg i komunikacji, XI - Rozwój energetyki, XII - Rozwój regionalny i lokalny.

W obu dokumentach ważną kwestią jest rozwój potencjału ludzkiego oraz rozwój gospodarczy.

10. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Zarząd Powiatu Janowskiego wraz z podległym mu Starostwem Powiatowym. Zarząd odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów, wynikających z Wieloletniego Planu Inwestycyjnego.

Instytucjami, wspomagającymi Starostwo Powiatowe w procesie wdrażania strategii są:

- Rada Powiatu,

- Jednostki podległe samorządowi powiatowemu: Zarząd Dróg Powiatowych, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, itd.,
- Placówki szkolno-wychowawcze,
- Placówki kultury,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu,
- Inne.

Instytucje partnerskie, zarządzające określonymi programami w ramach, których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, w tym:

- Urząd Marszałkowski (jako instytucja zarządzająca RPO WL oraz częścią działań w ramach PROW),
- Powiatowy Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (PROW),
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
- Lubelska Fundacja Rozwoju Agencja Rozwoju Regionalnego
- Inne.

Do ważnych podmiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć docelowe grupy beneficjentów pomocy, w tym przede wszystkim:

- gminy wchodzące w skład powiatu (szczególnie w zakresie projektów z zakresu infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej),
- przedsiębiorcy,
- rolnicy,
- bezrobotni,
- osoby podnoszące swoje kwalifikacje.

System monitorowania jest ważnym elementem w procesie wdrażania strategii. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych.

Instytucją odpowiedzialną za ogólną koordynację i monitorowanie procesu realizacji strategii będzie Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim. Zadaniem starostwa będzie w szczególności:

- zbieranie i przekazywanie partnerom społecznym i gospodarczym informacji o dostępnych źródłach finansowania zewnętrznego (kierowanie potencjalnych beneficjentów do odpowiednich instytucji),
- wyrażanie opinii co do zgodności proponowanych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z zapisami strategii,
- wydawanie opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii (w przypadku gdy taka opinia jest wymagana),
- inicjowanie i koordynacja opracowania średniookresowych dokumentów programowych (np. program rozwoju bazy oświatowej, program rozwoju usług społeczeństwa informacyjnego),
- informowanie społeczności lokalnej o istnieniu strategii i obranych kierunkach rozwoju, a także o postępach i efektach jej wdrażania strategii.

Ocena postępów we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu rocznym i będzie oparta o zestaw bazowych wskaźników. Poniżej zaprezentowano wybrane rodzaje wskaźników, dostosowując ich charakter do rodzaju monitorowanego celu.

Nazwa kierunku działania	Proponowane wskaźniki	Źródło informacji
Poprawa jakości systemu szkolnictwa i zwiększenie dostępności do edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, w tym szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego	1. Liczba szkół ponadgimnazjalnych, w których dostosowano profile kształcenia do potrzeb środowiska społecznego i rynku pracy 2. Liczba szkół policealnych z dostosowanym programem kształcenia do potrzeb rynku pracy 3. Powstanie szkoły wyższej w powiecie. 4. Odsetek osób przeszkolonych z zakresu poszczególnych dziedzin produkcji rolniczej i przetwórczej 5. Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych 6. Ilość uczniów w szkołach	Zestawienia własne Starostwa

	przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu	
Poprawa jakości i dostępności do opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	1. Wydatki powiatu na inwestycje, remonty i doposażenie w nowoczesny sprzęt w obiektach Szpitala Powiatowego 2. Kadra medyczna na 1 000 mieszkańców 3. Liczba osobodni leczenia w szpitalu 4. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej 5. Liczba mieszkańców placówek stacjonarnej opieki społecznej 16. Wydatki powiatu na pomoc społeczną 7. Wydatki na likwidację barier architektonicznych	Zestawienia własne Starostwa
Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i rekreacji	1. Liczba imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych organizowanych na terenie powiatu 2. Wydatki powiatu na infrastrukturę sportową 3. Uczestnictwo mieszkańców w kulturze (czytelnictwo, liczba odwiedzających muzea, kino)	Zestawienia własne Starostwa GUS – Bank Danych Regionalnych
Rozwój społeczeństwa informacyjnego	1. Wydatki powiatu na informatyzację 2. Liczba przeszkolonych pracowników urzędu i jednostek z zakresu informatyki 3. Liczba ogólnodostępnych komputerów z dostępem do Internetu w publicznych punktach dostępu do Internetu 4. Liczba komputerów z dostępem do Internetu w jednostkach samorządowych i szkołach	Zestawienia własne Starostwa
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	11. Ilość organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu 2. Aktywność wyborcza mieszkańców 3. Liczba popełnianych i wykrywanych	Zestawienia własne Starostwa 2GUS – Bank Danych Regionalnych 3Państwowa Komisja Wyborcza

	przestępstw	
Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia organizacyjnego i merytorycznego dla małych i średnich przedsiębiorstw	1. Powierzchnia terenów inwestycyjnych 12. Jakość obsługi w urzędzie (usługi elektroniczne, certyfikaty ISO, itd.) 3. Liczba targów i wystaw, w których brano udział lub zorganizowanych na terenie powiatu	Zestawienia własne Starostwa
Kreowanie korzystnego klimatu dla dalszego rozwoju lokalnych firm oraz przyciąganie inwestorów zewnętrznych	1. Liczba osób korzystających z internetowego przewodnika dla inwestora 2. Liczba przedsiębiorców zarejestrowanych w bazie prowadzonej przez Powiat 3. Liczba spotkań z przedsiębiorcami organizowanych na terenie powiatu 4. Liczba inwestorów zewnętrznych	Zestawienia własne Starostwa
Koordinacja procesu rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej niezbędnej dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	11. Odsetek dróg twardych w drogach powiatowych i gminnych ogółem 22. Poziom zwodociągowania i skanalizowania gmin w powiecie 33. Ilość odpadów podlegających utylizacji 44. Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	Zestawienia własne Starostwa 5GUS – Bank Danych Regionalnych 6
Poprawa efektywności gospodarstw rolnych	11. Średnia wielkość areалу gospodarstwa rolnego 22. Odsetek gospodarstw produkujących na rynek 3. Wyposażenie w maszyny i urządzenia rolnicze na 100 gospodarstw rolnych 4. Liczba grup producentów 5. Liczba gospodarstw ekologicznych 6. Powierzchnia gruntów scalonych na terenie powiatu	3GUS – Bank Danych Regionalnych Zestawienia własne Starostwa 4
Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego	1. Liczba przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego 2. Liczba gospodarstw ekologicznych	5GUS – Bank Danych Regionalnych Zestawienia własne Starostwa
Ochrona wartości środowiska przyrodniczego	1. Poziom wydatków w powiecie na ochronę obszarów, gatunków roślin i	Zestawienia własne Starostwa

	zwierząt cennych przyrodniczo 2. Liczba odbiorców korzystających z energii odnawialnej	
Kształtowanie właściwej gospodarki leśnej	1. Powierzchnia nowych zalesień	6GUS – Bank Danych Regionalnych
Stworzenie powiatowego systemu informacji i promocji w zakresie turystyki oraz kultury	1. Liczba wydawnictw promocyjnych wydanych przez Powiat 2. Liczba targów, w których brano udział 3. Liczba imprez promocyjnych w powiecie 4. Liczba punktów informacji turystycznej 5. Wydatki powiatu na promocję turystyki	Zestawienia własne Starostwa
Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i markowych produktów turystycznych	1. Ilość nowych miejsc noclegowych 2. Ilość nowych produktów turystycznych 3. Liczba przedsiębiorstw działających w sektorze turystyki 4. Liczba gospodarstw agroturystycznych 5. Długość szlaków turystycznych 6. Długość ścieżek rowerowych	7GUS – Bank Danych Regionalnych Zestawienia własne Starostwa

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Podstawowymi źródłami finansowania strategii powiatu będą:

- środki własne budżetowe na realizację zadań własnych powiatu pozyskane w wyniku prowadzenia przez Zarząd aktywnej polityki finansowej i podatkowej, zgodnie z zasadą koncentracji środków finansowych i ograniczania liczby realizowanych inwestycji
- zaciągane przez Zarząd kredyty bankowe na realizację określonych celów i inwestycji
- subwencje i dotacje z budżetu państwa, kontrakty wojewódzkie

- dotacje i fundusze celowe rządowych i pozarządowych programów pomocowych, instytucji wspomagających rozwój przedsiębiorczości i infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska
- odsetki z kont i rachunków bankowych
- Fundusze pomocowe Unii Europejskiej
- środki z sektora prywatnego (np. w ramach projektów partnerstwa publiczno-prywatnego)
- inne środki przewidziane prawem

Możliwości finansowania strategii z budżetu powiatu są dosyć ograniczone. Z przeprowadzonych analiz wynika, że powiat janowski rocznie przeznaczają średnio około 14% budżetu na zadania inwestycyjne. Przy obecnym budżecie powiatu, kształtującym się na poziomie około 27 076 610 zł (za 2006 r.), są to więc środki rzędu 3,8 mln złotych. Zakładając, że dochody budżetu powiatu w ciągu najbliższych lat będą rosły średnio o 5% i nastąpi wzrost wydatków inwestycyjnych powiatu do poziomu 15% rocznie, szacuje się, że samorząd powiatu w latach 2007-2015 może dysponować łącznie środkami inwestycyjnymi na zadania własne na poziomie około 43 mln zł.

Do tego należy dodać środki inwestycyjne będące w dyspozycji gmin wchodzących w skład powiatu. Przyjmując co roku 10 procentowy wzrost dochodów gmin oraz zakładając, że około 10% będzie przeznaczanych na zadania inwestycyjne, należy oczekiwać, że w okresie obowiązywania strategii gminy powiatu janowskiego będą dysponowały środkami inwestycyjnymi na poziomie około 21 mln zł.

Jednym z najważniejszych zewnętrznych źródeł pozyskiwania środków finansowych z pewnością będą fundusze pomocowe Unii Europejskiej. Duże kwoty przeznaczone na rozwój regionalny w ramach budżetu Unii Europejskiej na lata 2007-2013, powinny stać się siłą napędową inwestycji w gminach i powiatach.

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia), czyli dokument strategiczny, określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-13 w Polsce wyznacza następujące cele horyzontalne dla pomocy unijnej:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym, cele NSRO będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów, współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj..

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – EFRR
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki – EFS
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – EFRR
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej – EFRR
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna – EFRR
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR

Łączna suma środków, zaangażowanych w realizację NSRO w latach 2007-2013, wyniesie około 85,6 mld euro. Z tytułu realizacji NSRO średniorocznie (do roku 2015) będzie wydatkowe około 9,5 mld euro, co odpowiada około 5% produktu krajowego brutto.

Z tej sumy:

- 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE,

- 11,9 mld euro z krajowych środków publicznych (w tym ok. 5,93 mld euro z budżetu państwa),
- ok. 6,4 mld euro zostanie zaangażowanych ze strony podmiotów prywatnych.

Wydatki w ramach polityki spójności będą koordynowane z wydatkami przeznaczonymi na instrumenty strukturalne Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, a także programami europejskimi w sferze wzmacniania konkurencyjności. Łączna suma środków włączona w realizację działań rozwojowych, których głównym elementem będzie NSRO, wyniesie łącznie ponad 107,9 mld euro, w tym 85,4 mld środków UE. Szczegółowy podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych kształtuje się w następujący sposób:

- PO Infrastruktura i Środowisko – 41,9% całości środków (27,9 mld euro),
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 24,9% całości środków (16,6 mld euro),
- PO Kapitał Ludzki – 14,6% całości środków (9,7 mld euro),
- PO Innowacyjna Gospodarka – 12,4% całości środków (8,3 mld euro),
- PO Rozwój Polski Wschodniej – 3,4% całości środków (2,3 mld euro),
- PO Pomoc Techniczna - 0,8% całości środków (0,5 mld euro),
- PO Europejskiej Współpracy Terytorialnej - (0,7 mld euro).

Ocenia się, że w latach 2007-2013 na obszary wiejskie Lubelszczyzny trafi około 1 100 mln zł na projekty nieinwestycyjne. Oznacza to, że średnio na mieszkańca wsi przypadnie około 950 zł. Zakładając, że skuteczność powiatu i gmin, wchodzących w jego skład, w zakresie pozyskiwania środków nie będzie mniejsza niż innych jednostek w województwie, powiat janowski w latach 2007-2015 może mieć dostęp do środków na poziomie około 45 mln zł. Fundusze te będą mogły być przeznaczone na projekty związane z działaniami rozwojowymi w zakresie poprawy jakości kapitału ludzkiego i społecznego.

Dostępne środki inwestycyjne samorządu powiatowego i gmin powinny być wykorzystywane przede wszystkim na zapewnienie współfinansowania do projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej. Szacuje się, że w latach 2007-2015 na

gminę w województwie lubelskim przypadnie średnio około 5 300 zł na mieszkańca. Czyli teoretycznie powiat janowski będzie miał dostęp do środków rozwojowych na poziomie około 254 mln zł. Biorąc pod uwagę obecnie obowiązujący poziom dofinansowania projektów unijnych (85%) oraz kształtujący się poziom środków inwestycyjnych powiatu i gmin, należy przypuszczać, że w okresie obowiązywania strategii nie wystąpią większe problemy z zapewnieniem współfinansowania do projektów realizowanych ze środków unijnych.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze źródła finansowania rozwoju powiatu z funduszy unijnych, ze wskazaniem szacunkowych ilości środków, jakie mogą być skierowane na obszary wiejskie i małe miasta Lubelszczyzny.

Lp.	Nazwa programu	Instytucja zarządzająca	Szacowana alokacja na województwo (w mln zł)*	Szacowana alokacja na obszary wiejskie (w mln zł)
1.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa/Urząd Marszałkowski	4 036	4 036 (100%)
2.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL)	Urząd Marszałkowski	4 393	1 934 (44%)
3.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego/Urząd Marszałkowski	1 946	194,6 (10%)
4.	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego/Urząd Marszałkowski	1 919	46 (2,4%)
5.	Program Partnerstwa i Sąsiedztwa 'Polska-Białoruś-Ukraina'	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	74	15 (20%)
RAZEM			12 368	6 226 (50%) 5 300 zł / per capita

* Alokacje przeliczono na złote po kursie 3,8 zł/ euro

Oprócz funduszy strukturalnych, będą również istniały inne możliwości finansowania rozwoju lokalnego, w tym między innymi środki w ramach:

- Mechanizmów Finansowych np. Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich,
- Szwajcarskiego Instrumentu Finansowego,
- Banku Gospodarstwa Krajowego (Fundusz Poręczeń Unijnych, Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych, itd.).

Z większości programów, oferowanych przez fundusze pomocowe mogą korzystać powiaty. Głównym jednak źródłem, z którego samorządy lokalne będą mogły czerpać środki na inwestycje staną się z pewnością Regionalne Programy Operacyjne. Dla powiatu janowskiego będzie to Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Lubelskiego. Będzie można w ramach tego programu otrzymać środki finansowe w ramach następujących priorytetów:

2.2. Oś Priorytetowa II: *Infrastruktura ekonomiczna*

Działanie 2.4. Marketing gospodarczy

2.3. Oś Priorytetowa III: *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne*

Działanie 3.1. Tworzenie terenów inwestycyjnych

Działanie 3.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich

2.4. Oś Priorytetowa IV: *Spółeczeństwo informacyjne*

Działanie 4.1. Spółeczeństwo informacyjne

2.5. Oś Priorytetowa V: *Transport*

Działanie 5.2. Lokalny układ transportowy

2.6. Oś Priorytetowa VI: *Środowisko i czysta energia*

Działanie 6.1. Ochrona i kształtowanie środowiska

Działanie 6.2. Energia przyjazna środowisku

2.7. Oś Priorytetowa VII: *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna*

Działanie 7.1. Infrastruktura kultury i turystyki

Działanie 7.2. Promocja kultury i turystyki

Działanie 7.3. Współpraca międzyregionalna

2.8. Oś Priorytetowa VIII: *Infrastruktura społeczna*

Działanie 8.2. Infrastruktura szkolna i sportowa

Działanie 8.3. Ochrona zdrowia

Działanie 8.4. Pomoc społeczna

Odrębnym źródłem finansowania inwestycji są krajowe fundusze ochrony środowiska:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska
- Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska,
- Powiatowy Funduszu Ochrony Środowiska

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania, np. dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego. NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Dotacje udzielane są przede wszystkim na:

- edukację ekologiczną,

- przedsięwzięcia pilotowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka lub mających eksperymentalny charakter, monitoring,
- ochronę przyrody, ochronę i hodowlę lasów na obszarach szczególnej ochrony środowiska oraz wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych,
- ochronę przed powodzią,
- ekspertyzy, badania naukowe, programy wdrażania nowych technologii, prace projektowe i studialne,
- zapobieganie lub likwidację nadzwyczajnych zagrożeń.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada osobowość prawną, co umożliwia mu udzielanie dotacji i pożyczek preferencyjnych. Działanie funduszu jest podobne do narodowego, lecz na terenie danego województwa i dotyczy inwestycji o znaczeniu lokalnym.

Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (PFOŚiGW) utworzone zostały na początku roku 1999 wraz z utworzeniem powiatowego szczebla administracji państwowej. Fundusze te nie mają osobowości prawnej, a ich działaniem zarządza Starostwo Powiatowe.

Środki powiatowych funduszy (zgodnie z poś, art.407) przeznacza się na wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy, a także na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi i inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na plany gospodarki odpadami.

Dochody te mogą być wykorzystane na m.in.:

- dotowanie i kredytowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska.
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem odpadów.
- wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów.

11. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI) stanowi integralną część systemu wdrażania strategii powiatu. Zawiera wykaz najważniejszych zadań inwestycyjnych powiatu, które będą realizowane w pierwszym okresie obowiązywania strategii, tj. w latach 2008-2011. Zadania te wynikają z celów operacyjnych strategii i ich wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia określonych wskaźników przyjętych w systemie monitorowania strategii.

Przy wyborze zadań inwestycyjnych kierowano się następującymi kryteriami:

- wpływ realizacji danego zadania na cele strategii (głównie operacyjne),
- efektywność ekonomiczna zadania (powiązana z wpływem danej inwestycji na rozwój lokalnej gospodarki i rynku pracy),
- wielkość projektu (powyżej 50 tys. zł),
- efekt ekologiczny (wyeliminowanie bądź ograniczenie zagrożeń dla środowiska naturalnego),
- zdolność powiatu do zapewnienia współfinansowania na wybrane do realizacji zadania,
- możliwość współfinansowania inwestycji ze źródeł zewnętrznych.

Z uwagi na fakt, że na obecnym etapie prac trudno przewidzieć poziom i zakres dofinansowania poszczególnych zadań ze źródeł zewnętrznych, niniejszy wykaz zadań ma charakter wyłącznie indykatywny. Zakłada się, że zadania te będą dodatkowo zatwierdzane przez Radę Powiatu w trybie ustawy o finansach publicznych.

Zakłada się, że część projektów pozostanie poza Wieloletnim Planem Inwestycyjnym i będzie wdrażana przez uprawnione do tego instytucje i podmioty. Głównym zadaniem władz powiatowych będzie zmobilizowanie potencjalnych projektodawców i wsparcie ich od strony informacyjnej i szkoleniowej w realizacji określonych typów projektów.

Zadania w poszczególnych dziedzinach proponowane do realizacji w ramach WPI na lata 2008-2011 opisano w tabeli, uwzględniając następujące kategorie opisowe:

Wykaz kluczowych projektów do realizacji w latach 2007-2011

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie i okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w zł	Wysokość wydatków w latach poprzednich	Wysokość wydatków w zł w latach					Źródło dofinansowania	Wysokość zewnętrznego dofinansowania w zł
						2007	2008	2009	2010	2011		

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007 - 2020

Osiągnięcie wysokich standardów cywilizacyjnych życia mieszkańców i wysokiej jakości kapitału ludzkiego. Rozwój społeczeństwa informacyjnego. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Poprawa jakości systemu szkolnictwa i zwiększenie dostępności do edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, w tym szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego	Rozbudowa LO w Janowie Lub.	Liceum Ogólnokształcące 1993-2008	2.630.000	2.478.937	-	151.063	-	-	-	Środki własne	-
		Termomodernizacja, wymiana pokrycia dachowego, okien, drzwi w budynkach szkół ponadgimnazjalnych z powiatu janowskiego	Starostwo Powiatowe 2008-2010	3.000.000	-	-	1.000.000	1 000.000	1.000.000	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	2.550.000
	Poprawa jakości i dostępności do opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Janowie Lub.	Dom Pomocy Społecznej w Janowie Lub. 2008	510.000	-	-	510.000	-	-	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	433.500
		Termomodernizacja budynku szpitala	Starostwo Powiatowe 2008-2010	4.132.760	-	-	1.132.760	2.000.000	1.000.000	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	3.512.846
		Zakup aparatury medycznej dla SPZZOZ w Janowie Lub.	SPZZOZ w Janowie L. 2008-2009	3.384.672	-	-	1.692.336	1.692.336	-	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	2.876.971
		Modernizacja obiektów przy ul. Zamoyskiego 77 w Janowie Lub. Przeznaczonych na utworzenie ośrodka edukacyjno-rehabilitacyjnego dla dzieci	Starostwo Powiatowe 2008-2010	4.000.000	-	-	500.000	2.000.000	1.500.000	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	3.400.000

niepełnosprawny

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007 - 2020

	Rozwój społeczeństwa informacyjnego	Informatyzacja powiatu	Starostwo Powiatowe 2008	640.000	-	-	640.000	-	-	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	544.000
--	---	---------------------------	--------------------------------	---------	---	---	---------	---	---	---	--	---------

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007 - 2020

Wspieranie działań służących rozwojowi małych i średnich firm poprzez aktywizację lokalnych przedsiębiorców oraz przyciąganie nowych inwestorów.	Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia organizacyjnego i merytorycznego dla małych i średnich przedsiębiorstw	Modernizacja budynku Starostwa Powiatowego w tym sporządzenie dokumentacji projektowej	Starostwo Powiatowe 2008-2009	1.129.940	-	-	55.940	1.074.000	-	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	960.449
	Koordynacja procesu rozwoju infrastruktury technicznej i komunalnej niezbędnej dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Przebudowa miejsc niebezpiecznych w miejscowości Kawęczyn i Rataj	Zarząd Dróg Powiatowych w Janowie L. 2007-2008	643.787	-	18.404	625.383	-	-	-	-	-
		Opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej w stadium projektu budowlanego i wykonawczego wraz z przygotowaniem danych do wykonania Przebudowa drogi powiatowej nr 2810L Krzemień - Chrzanów – Goraj ; odcinek Chrzanów - Łada	Zarząd Dróg Powiatowych w Janowie L. 2009-2011	8.670.000	-	-	-	2.670.000	3.000.000	3.000.000	Regionalny Program Operacyjny – 85%	7.369.500
		Przebudowa drogi powiatowej nr 2810L Krzemień – Goraj; odcinek Krzemień I - Branew	Zarząd Dróg Powiatowych w Janowie L. 2007-2010	13.426.406	-	89.629 + koszty niekwalifikowane 5.775	118.335	6.815.164 + koszty niekwalifikowane 330.348	5.784.824 + koszty niekwalifikowane 280.331	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	10.886.759
		Przebudowa		Zarząd	9.892.000	-	-	-	1.892.000	4.000.000	4.000.000	Regionalny

Strategia Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007 - 2020

		Przebudowa drogi powiatowej nr 2805L Błazek-Aleksandrówka	Zarząd Dróg Powiatowych w Janowie L. 2009-2011	5.190.580	-	-	-	1.190.580	2.000.000	2.000.000	Regionalny Program Operacyjny – 85%	4.411.993
Wykorzystanie potencjału przyrodniczego i surowcowego do rozwoju gospodarczego powiatu z jednoczesną ochroną środowiska naturalnego.	Ochrona wartości środowiska przyrodniczego	Poprawa stanu bezpieczeństwa chemiczno-ekologicznego na terenie Lasów Janowskich	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Janowie L. 2008	800 000	-	-	800.000	-	-	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	680.000
		Przebudowa drogi powiatowej nr 2744L Polichna Podlesie – Potok Stany; odcinek Dąbrowica – Potok Stany, oraz wykonanie studium wykonalności	Zarząd Dróg Powiatowych w Janowie Lub. 2008-2011	20.573.573	-	-	149.643	659.227	9.882.352	9.882.351	Regionalny Program Operacyjny – 85%	17.487.537
Rozwój turystyki i rekreacji bazującej na bogatych walorach powiatu	Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i markowych produktów turystycznych	Zagospodarowanie turystyczne powiatu janowskiego poprzez utworzenie szlaku rowerowego i jego promocję	Starostwo Powiatowe 2008	60.000	-	-	60.000	-	-	-	Regionalny Program Operacyjny – 85%	51.000

Mapka powiatu oraz wszystkie zdjęcia znajdujące się w strategii zostały udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim.

Opracowanie strategii:

Fundacja Inicjatyw Lokalnych ul. Rynek 7 20-111 Lublin

**Oddział w Janowie Lubelskim ul. Zamoyskiego 52 23-300 Janów
Lubelski, tel. 015 872 52 52**